

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Економічний факультет
Кафедра міжнародної економіки**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**СТРАТЕГІЯ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В СЕКТОР
ЗЕЛЕНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ**

Студента II курсу денної форми навчання
спеціальності 051 «Економіка»
освітньо-наукової програми
«Міжнародна економіка»
Щербак Ярослава Ігоровича

Науковий керівник:
канд. екон. наук, доцент
Нагачевська Тетяна Володимирівна

Засвідчую, що в цій дипломній роботі немає
запозичень із праць інших авторів без
відповідних посилань

Студент Щербак Ярослав Ігорович

Роботу допущено до захисту перед Екзаменаційною комісією рішенням кафедри
міжнародної економіки від «24» квітня 2025 р., протокол № 11.

Завідувач кафедри _____ д-р екон. наук, проф. **Володимир ВІРЧЕНКО**

Київ 2025 р.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота магістра містить 138 сторінок, 14 таблиць, 17 рисунків, список літератури з 106 найменувань, 6 додатків.

СТРАТЕГІЯ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В СЕКТОР ЗЕЛЕНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ

Об'єктом дослідження виступають процеси залучення іноземних інвестицій в енергетичний сектор.

Предметом дослідження є стратегія, механізми та інструменти залучення іноземних інвестицій в розвиток зеленої енергетики України.

Мета роботи полягає в узагальненні теоретичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо формування стратегії залучення іноземних інвестицій у сектор зеленої енергетики України для підвищення інвестиційної привабливості та ефективного інвестування.

За результатами дослідження було сформовано авторське визначення поняття «стратегія залучення іноземних інвестицій», створено власний підхід до формування етапів розробки стратегії залучення іноземних інвестицій в бізнес-проект, виокремлено ключові показники оцінки ефективності бізнес-проектів в секторі зеленої енергетики, проведено дослідження тенденцій розвитку сектору зеленої енергетики в Україні, оцінено інвестиційну привабливість галузі зеленої енергетики України для іноземних інвесторів, проведено діагностику інвестиційної привабливості проектів у секторі зеленої енергетики України, розроблено практичні рекомендації щодо формування стратегії залучення іноземних інвестицій у сектор зеленої енергетики України та оцінено економічну ефективність розроблених рекомендацій.

Одержані результати можуть бути використані міжнародними та українськими суб'єктами господарювання для розробки стратегії залучення іноземних інвестицій в бізнес-проекти у секторі зеленої енергетики України.

Рік виконання роботи – 2024-2025.

Рік захисту роботи – 2025.

ABSTRACT

The thesis contains 138 pages, 14 tables, 17 figures, a bibliography of 106 items, 6 appendices.

STRATEGY FOR ATTRACTING FOREIGN INVESTMENT IN UKRAINE'S GREEN ENERGY SECTOR

The object of research is the processes of attracting foreign investment in the energy sector.

The subject of the study is the strategy, mechanisms and tools for attracting foreign investment in the development of green energy in Ukraine.

The purpose of the thesis is to summarize the theoretical foundations and develop practical recommendations for formulating a strategy for attracting foreign investment in the green energy sector of Ukraine to increase investment attractiveness and efficient investment.

Based on the results of the study, the author's own definition of the concept of «strategy for attracting foreign investment» was formed, an own approach to the formation of stages of developing a strategy for attracting foreign investment in a business project was created, key indicators for assessing the effectiveness of business projects in the green energy sector were identified, a study of trends in the development of the green energy sector in Ukraine was conducted, the investment attractiveness of the green energy sector of Ukraine for foreign investors was assessed, and a diagnosis of investment attractiveness was carried out.

The obtained results can be used by international and Ukrainian business entities to develop a strategy for attracting foreign investment in business projects in the green energy sector of Ukraine.

Year of undertaking the research – 2024-2025.

Year of presentation of the research – 2025.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЙ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	6
1.1. Економічна сутність стратегії залучення іноземних інвестицій.....	6
1.2. Етапи формування стратегії залучення іноземних інвестицій.....	15
1.3. Підходи до економічної оцінки інвестиційної привабливості міжнародного бізнес-проекту	23
Висновки до розділу 1	32
РОЗДІЛ 2. СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СЕКТОРУ ЗЕЛЕНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИТОРІВ	34
2.1. Дослідження тенденцій розвитку сектору зеленої енергетики в Україні	34
2.2. Динаміка іноземного інвестування в сектор зеленої енергетики України	47
2.3. Регуляторні засади іноземного інвестування в сектор зеленої енергетики України	65
Висновки до розділу 2	76
РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТИТУВАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ	78
3.1. Оцінка інвестиційної привабливості сектору зеленої енергетики в Україні для іноземних інвесторів	78
3.2. Розробка стратегії залучення іноземних інвестицій в сектор зеленої енергетики України	92
3.3. Оцінка економічної ефективності розробленої стратегії	98
Висновки до розділу 3	104
ВИСНОВКИ	106
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	111
ДОДАТКИ	123

ВСТУП

Актуальність. В умовах загострення конкуренції на міжнародних ринках капіталу та глобальної нестабільності актуальним є проблеми стратегічного управління процесами залучення іноземних інвестицій для України в умовах вузькості внутрішнього ринку капіталу, війни та повоєнної відбудови для її ресурсного забезпечення. Актуальною проблемою теорії та практики міжнародної економіки є формування та вдосконалення ефективних стратегій залучення іноземних інвестицій для розвитку секторів та галузей вітчизняної економіки на рівні суб'єктів господарювання та держави.

На тлі глобальних екологічних викликів та зростаючого попиту на відновлювані джерела енергії, зелена енергетика стає ключовим елементом сталого розвитку економік багатьох країн. Енергетична система України перебуває у вразливому становищі та потребує ефективної перебудови з акцентом на відновлювальні джерела енергії. Унаслідок вторгнення Російської Федерації на територію України у 2022 році було окуповано близько 25% встановленої потужності відновлюваної енергетики. У 2024 році частка виробництва зеленої електроенергії становила 11% від загального обсягу виробництва, що є покращенням порівняно з довоєнним періодом. Сучасні виклики у сфері енергетичної безпеки вимагають впровадження інноваційних підходів до управління фінансовими ресурсами та створення сприятливого інвестиційного клімату, що робить дане дослідження надзвичайно актуальним.

Наукова проблема. Недостатня інвестиційна привабливість та обмеженість капіталовкладень у секторі зеленої енергетики створюють серйозні перешкоди для прискореного переходу до сталого розвитку енергетичної системи України. Це обумовлює необхідність розробки інноваційних стратегій залучення іноземних інвестицій та створення умов для ефективного фінансування проєктів.

Теоретико-методологічні та практичні аспекти проблематики стратегічного управління міжнародною інвестиційною діяльністю, механізмів державної політики сприяння та залучення іноземних інвестицій для розвитку секторів

економіки України розкрито в працях вітчизняних вчених, серед яких: Задоя А., Лук'яненко Д., Поручник А., Софіщенко І. Я., Шевченко В. Ю. та ін. та зарубіжних вчених, зокрема: Бурханов А. У., Шарп В. Ф., Сакс Дж., Хайес А., Хеннарт Дж., Друкер П. та ін. В наукових працях Нагачевської Т. В., Музиченко А. О. та Овчаренко Т. С. розкрито особливості залучення іноземних інвестицій в Україну. Разом з тим, недостатньо дослідженими є галузеві аспекти механізмів залучення іноземних інвестицій у вітчизняну економіку в умовах геополітичних викликів та трансформацій.

Об'єкт дослідження – процеси залучення іноземних інвестицій в енергетичний сектор.

Предмет дослідження – стратегія, механізми та інструменти залучення іноземних інвестицій в розвиток зеленої енергетики України.

Мета дослідження – узагальнення теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо формування стратегії залучення іноземних інвестицій у сектор зеленої енергетики України для підвищення інвестиційної привабливості та ефективного інвестування. Одним із важливих аспектів дослідження є сприяння сталому економічному зростанню України шляхом оптимізації інвестиційних процесів у галузі відновлюваної енергетики.

Відповідно до мети дослідження визначено такі завдання:

1. Визначити економічну сутність стратегії залучення іноземних інвестицій.
2. Охарактеризувати етапи формування стратегії залучення іноземних інвестицій.
3. Виокремити підходи до економічної оцінки інвестиційної привабливості міжнародного бізнес-проєкту.
4. Дослідити тенденції розвитку сектору зеленої енергетики в Україні.
5. Оцінити інвестиційну привабливість галузі зеленої енергетики України для іноземних інвесторів.
6. Провести діагностику інвестиційної привабливості проєктів у секторі зеленої енергетики України.

7. Розробити практичні рекомендації щодо формування стратегії залучення іноземних інвестицій у сектор зеленої енергетики України.

8. Оцінити економічну ефективність розроблених рекомендацій.

Методологія дослідження. Розроблено дизайн методології дослідження для інтеграції кількісних та якісних підходів у вирішенні поставлених завдань. У дослідженні використано комплекс теоретичних методів (метод дедукції та індукції, узагальнення, аналіз та синтез, аналогія) та емпіричних (метод сценарного аналізу, структурного аналізу, прогнозування, графічний метод, економіко-математичний та статистичний методи). Застосовано кластерний аналіз, сценарний аналіз, метод експертних оцінок та метод збору та обробки первинних даних, розробки анкети, проведення опитування та обробки його результатів.

Інформаційна база дослідження складається з монографій, наукових статей та аналітичних звітів організацій, таких як Міжнародне енергетичне агентство, Світовий банк, UkraineInvest, а також звітів компаній, що працюють у секторі зеленої енергетики, джерел статистичних даних та аналітичних матеріалів, що відображають сучасні тенденції в галузі.

Наукова новизна дослідження. Використання досвіду провідних країн у розвитку зеленої енергетики для створення оптимальної моделі залучення іноземного капіталу в український сектор відновлюваних джерел енергії. Новизна дослідження полягає у застосуванні міждисциплінарного підходу, що об'єднує економічний аналіз з екологічною оцінкою, що дозволяє створити комплексну модель інвестиційної привабливості.

Практичне значення дослідження. Отримані результати сприятимуть розробці ефективних рекомендацій для державних органів та підприємств сектору зеленої енергетики, спрямованих на створення сприятливого інвестиційного середовища та оптимізацію фінансових потоків, а також полягає у можливості застосування запропонованої стратегії для забезпечення сталого розвитку енергетичної системи України в умовах глобальних викликів.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЙ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

1.1. Економічна сутність стратегії залучення іноземних інвестицій

Іноземні інвестиції є ключовим чинником економічного розвитку, адже вони сприяють модернізації виробництва, створенню робочих місць, залученню передових технологій та інтеграції країни у глобальні ринки. Завдяки інвестиціям економіка отримує доступ до додаткових фінансових ресурсів, що дозволяє розвивати інфраструктуру, енергетику, транспорт та інші важливі галузі.

Інвестиції сприяють підвищенню професійного рівня робочої сили та розвитку інновацій, створюючи конкурентне бізнес-середовище і зміцнюючи фінансову стабільність держави. Ефективна стратегія залучення іноземного капіталу допомагає виявити привабливі для інвесторів сектори, оцінити інвестиційний клімат і визначити шляхи його покращення в умовах зростаючої міжнародної конкуренції.

Дослідження інвестиційних стратегій дозволяє визначити ключові чинники, що впливають на рішення інвесторів, та впроваджувати реформи для покращення бізнес-середовища. Це сприяє підвищенню міжнародної репутації країни, залученню транснаціональних корпорацій і розвитку стратегічно важливих галузей, таких як енергетика, ІТ та зелена економіка [58].

Іноземні інвестиції відіграють важливу роль у забезпеченні довгострокового економічного зростання та підвищенні економічної незалежності держави. Стратегічний підхід до їх залучення дозволяє ефективно використовувати ресурси, зміцнювати міжнародний імідж і формувати стійку основу для розвитку [71].

Для дослідження економічної сутності поняття стратегії залучення іноземних інвестицій необхідно проаналізувати терміни «іноземні інвестиції» та «стратегія». Першим варто розглянути термін іноземних інвестицій, який по-різному трактується вченими та міжнародними організаціями.

Міжнародний валютний фонд описує категорію іноземних інвестицій, як вкладення здійснені суб'єктом господарювання-резидентом в одній країні (прямим інвестором) з метою створення довгострокового інтересу в підприємстві-резиденті в іншій країні, ніж країна інвестора. Сутність поняття «довгостроковий інтерес» означає наявність довгострокових відносин між прямим інвестором і підприємством та значний ступінь впливу прямого інвестора на управління підприємством прямого інвестування. Прямі інвестиції включають як початкову операцію між двома суб'єктами, так і всі наступні операції з капіталом між ними та між афілійованими підприємствами, як інкорпорованими, так і неінкорпорованими [68]. Визначення МВФ є одним з найбільш комплексних, адже розриває різні аспекти іноземних інвестицій, такі як юридична прив'язаність суб'єктів, обов'язковість отримання вигоди інвестора та подальша співпраця інвестора та об'єкта інвестування.

Організація економічного співробітництва та розвитку стверджує, що прямі іноземні інвестиції відображають мету отримання довгострокового інтересу суб'єктом господарювання-резидентом однієї країни («прямий інвестор») в суб'єкті господарювання-резиденті іншої країни, ніж країна інвестора («підприємство прямого інвестування») [84]. Дане визначення економічної сутності поняття іноземні інвестиції є схожим з трактування МВФ, але більш стислим, що є певним недоліком.

Конференція ООН з торгівлі та розвитку (UNCTAD) у звіті World Investment Report 2024 розглядають дотичний термін, а саме прямі іноземні інвестиції як інвестиції, що передбачають довгострокові відносини та відображають стійкий інтерес і контроль з боку суб'єкта господарювання-резидента однієї країни (прямого іноземного інвестора або материнського підприємства) над підприємством-резидентом іншої країни, ніж країна прямого іноземного інвестора [106]. Формулювання UNCTAD додатково акцентує увагу на довгостроковості відносин та приналежності суб'єктів прямого іноземного інвестування до різних країн.

Досліджуючи підходи західних вчених, варто зазначити, що Пітер Друкер у праці «Посткапіталістичне суспільство» розглядав іноземні інвестиції як механізм передачі знань, адже стверджував, що інвестиції, особливо в країни, що розвиваються – це не тільки гроші, але й експорт управлінського досвіду, систем і процесів [62].

Вчений стверджував, що за прямими іноземними інвестиціями стоїть не лише фінансова вигода сторін, а і обмін іншими економічними ресурсами для покращення співпраці суб'єктів інвестування та підвищення ефективності від вкладеного капіталу.

Американський економіст Джеффри Сакс у книзі «Кінець бідності» описав іноземні інвестиції як інструмент подолання дефіциту фінансування в економіках з низьким рівнем доходу, підкресливши їхню роль у розвитку інфраструктури та подоланні бідності [93]. В даному випадку іноземні інвестиції розглядаються як фінансовий інструмент допомоги країнам з нижчим рівнем розвитку та як засіб економічної підтримки країнам, що перебувають у кризовій ситуації.

Синтезуючи ці точки зору, іноземні інвестиції можна визначити в широкому сенсі як: «Вкладення ресурсів іноземними суб'єктами господарювання в економіку іншої країни з метою отримання економічного прибутку, зі збереженням різного ступеня контролю і часто супроводжується передачею технологій, досвіду та інтеграцією у світові ринки».

Наступним терміном, який необхідно проаналізувати є термін стратегія. Дане поняття походить від грецького слова «strategos», що означає мистецтво полководця. У класичних стратегічних теоріях під стратегією розуміють комплексний план досягнення довгострокової мети шляхом узгодження ресурсів і дій з певним середовищем.

У книзі Сунь-Цзи «Мистецтво війни» стратегія розглядається як мистецтво досягнення перемоги з мінімальними витратами ресурсів. Центральним принципом є те, що успіх визначається не лише силою, а й здатністю аналізувати ситуацію, передбачати дії супротивника та приймати оптимальні рішення в умовах невизначеності. Сунь-Цзи наголошує, що стратегія має бути гнучкою,

адаптуючись до обставин, і водночас орієнтованою на довгостроковий результат. Варто зауважити, що незважаючи на час написання твору, вже тоді в термін стратегія вкладувалася важливість довгострокової перспективи, що напряду можна поєднати з вище проаналізованим терміном іноземні інвестиції.

У теорії ігор Джон фон Нейман визначає термін стратегія як повний план дій, якого гравець дотримуватиметься у грі, визначаючи дії, які він має здійснити у кожній точці прийняття рішення [81]. Дане трактування є менш прийнятним для економічної термінології пов'язаної з іноземними інвестиціями, адже фокусується на короткострокових аспектах стратегії.

У спорті, зокрема у шахах стратегія є одним з ключових аспектів досягнення успіху. Арон Німцович у своїй праці «Моя система» зазначав, що стратегія – це мистецтво довгострокового планування, зосереджене на досягненні таких переваг, як краще позиціонування, контроль над дошкою і розвиток фігур [82]. Як бачимо, дане трактування також фокусується на отриманні довгострокової вигоди та досягненні поставлених задач. Схожим є формулювання терміну стратегія у бізнесі.

Зокрема, Гарвардська школа бізнесу визначає термін бізнес-стратегія як стратегічні ініціативи, яких дотримується компанія, щоб створити цінність для організації та її зацікавлених сторін, отримати конкурентну перевагу на ринку, має вирішальне значення для успіху компанії і є необхідною ще до того, як будуть вироблені або надані будь-які товари чи послуги [105].

У підсумку, можна зазначити що в сфері іноземного інвестування термін стратегія означає «систематичний план розподілу ресурсів між класами активів для досягнення фінансових цілей та управління ризиками з метою досягнення довгострокових цілей».

Аналіз наукових публікацій на тему «стратегії залучення іноземних інвестицій» показав, що лише незначна кількість джерел висвітлює поняття та сутність цього явища, тому для підвищення точності дослідження будуть проаналізовані дотичні поняття, такі як «інвестиційна стратегія».

У термінологічному словнику з міжнародної економіки Нагачевською Т. В. запропоновано чітке визначення: «Стратегія залучення іноземних інвестицій – це усвідомлений довгостроковий план дій, що передбачає поетапне визначення видів, форм, способів та умов іноземного інвестування на основі узгодження економічних інтересів інвестора та реципієнта для ефективної реалізації інвестиційних цілей підприємства-реципієнта (або для ефективного досягнення їх цілей)» [18]. Як бачимо, термін поєднує в собі вище проаналізовані поняття «стратегія» та «іноземні інвестиції», вказуючи на довгостроковість та умови співпраці суб'єктів іноземного інвестування.

Перш за все, варто розглянути формулювання відповідно до Національної стратегії залучення іноземних інвестицій, яке визначає стратегію залучення інвестицій як загальне бачення та перелік рекомендацій, що спрямовані на збільшення притоку іноземних інвестицій у різні сектори економіки України [22].

Дослідники Музиченко А. О., Овчаренко Т. С., Сігаєва Т. Є. визначають поняття комплексна стратегія залучення інвестицій як сполучення різних інструментів і підходів, включно зі створенням інвестиційних партнерств, встановленням податкових стимулів та розвитком інфраструктури [20]. Дане твердження підкреслює багатогранність поняття стратегія залучення інвестицій та широкий спектр галузей, які зачіпає формування даної стратегії.

Загалом, поняття інвестиційна стратегія є значно більш дослідженим у вітчизняній науці. Це підтверджується значною кількістю публікацій, які акцентують увагу на його змісті та особливостях, що свідчить про усталеність і активний науковий інтерес до цієї тематики. Варто виокремити науковців, як іноземних, так і вітчизняних, які фокусувалися на дослідженні терміну «інвестиційна стратегія» та його особливостям, а саме: Бланк О. І. [2], Гуторов О. І. [5], Ляхович Л. А. [15], Романів А. [46], Ткаленко С. І. [48], Діденко Є. О. [7], Седікова І. О. [95]. В таблиці 1.1 представлена комплексна бальна оцінка підходів до визначення поняття «стратегія залучення іноземних інвестицій» та «інвестиційна стратегія». В додатку А наведено розгорнуте формулювання термінів та додаткове пояснення виставлених бальних значень.

Таблиця 1.1

Оцінка існуючих підходів до визначення поняття «стратегія залучення іноземних інвестицій» та «інвестиційна стратегія»

Автор	Наявність компонентів	Частота застосування	Теоретична обґрунтованість	Практичність	Сумарна оцінка
Нагачевська Т. В.	9	8	9	9	35
USAID та ЕУ	6	3	4	8	21
Музиченко А. О.	8	9	8	9	34
Бланк І. О.	10	6	8	8	32
Гуторов О. І.	3	6	6	7	22
Ляхович Л. А.	4	7	7	5	23
Романів А.	5	7	8	5	25
Ткаленко С. І.	5	6	6	8	25
Діденко Є. О.	7	8	4	5	24
Седікова І. О.	8	6	7	6	27
Вдовенко Л. О.	6	8	7	5	26
Бурханов А. У.	9	4	5	6	24
Шарп В.Ф.	6	7	8	4	25

Джерело: складено автором на основі [2; 5; 7; 15; 18; 20; 22; 46; 48; 52; 54; 58; 68; 71; 95; 97; 102-103]

Загалом, трактування поняття «інвестиційна стратегія» можна розділити на декілька загальних кластерів, до кожного з яких можна віднести вітчизняних вчених. Перший кластер, до якого входять Бланк І. О., Гуторов О. І., Ляхович Л. А., Седікова І. О. розглядає інвестиційну стратегію як систему довгострокових цілей компанії, які є обумовленими її завданнями та інвестиційними цілями. На додаток до цього, Ляхович Л. А. стверджує, що «інвестиційна стратегія є головним планом дій підприємства в сфері його інвестиційної діяльності, який визначає пріоритети її напрямків і форм, характер формування інвестиційних ресурсів і послідовність етапів реалізації довгострокових інвестиційних цілей, що забезпечують ефективний розвиток підприємства» [15].

В свою чергу дослідниця Седікова І. О. загострює увагу на важливості стратегії для підприємства під час змін у зовнішньому середовищі, адже вона визначає інвестиційну стратегію як дієвий інструмент довгострокового управління інвестиційною діяльністю підприємства в умовах реалізації цілей економічного розвитку, суттєвих змін макро- та мікро-економічних факторів, впливу державного регулювання на ринкові процеси, стану інвестиційного ринку та пов'язаної з цим невизначеності [95].

Дослідник Романів А., якого також можна віднести до першого кластеру, виокремлює інвестиційну стратегію як складову його загальної стратегії розвитку, проте виділяє характерні ознаки, які відрізняють інвестиційну стратегію від інших стратегій підприємства, а саме:

- Сутність: інвестиційна стратегія є комплексом рішень, планів і заходів, пов'язаних із ефективним управлінням інвестиційними потоками;
- Призначення: інвестиційна стратегія підтримує корпоративну, ділову й функціональну стратегію підприємства при управлінні матеріальними, супутніми інформаційними й фінансовими потоками, окремо інвестиційними;
- Першорядне завдання: інвестиційна стратегія формує зв'язок між стратегіями ділового й функціонального рівня для ефективного управління матеріальними, інформаційними й фінансовими потоками [8].

Отже, дослідники першого кластеру характеризують інвестиційну стратегію як систему довгострокових цілей компанії, сформованих відповідно до її завдань та інвестиційних пріоритетів.

До другого кластеру дослідників поняття інвестиційна стратегія можна віднести Ткаленко С. І., Діденко Є. О. та Вдовенко Л. О., які визначають інвестиційну стратегію як напрямок чи модель розвитку як підприємства, так і країни. Зокрема, Ткаленко С. І. характеризує інвестиційну стратегію країни як «обраний курс інвестиційної політики, розрахований на тривалу перспективу і спрямований на вирішення економічних та соціальних завдань, завдань культурного розвитку, забезпечення економічної безпеки держави та підвищення народного добробуту» [48].

Дане визначення наголошує на важливості інвестиційної стратегії для держави в цілому та окремих її частин, що суттєво відрізняються від визначень, запропонованих дослідниками першого кластеру.

З іншого боку, Діденко Є. О. розглядає інвестиційну стратегію як модель, яка розкриває особливості здійснення підприємством інвестиційної діяльності, яка базується на системі довгострокових цілей у сфері інвестиційної діяльності, спрямована на ефективний всебічний розвиток підприємства.

Інвестиційна стратегія також може розглядатися в контексті окремих галузей країни. Вдовенко Л. О. характеризує інвестиційну стратегію як структурований підхід, спрямований на залучення та управління фінансовими ресурсами для сприяння розвитку сільських територій, з акцентом на реконструкцію інфраструктури та стимулювання бізнес-процесів [103].

Отже, дослідники другого кластеру визначають інвестиційну стратегію як напрямок або модель розвитку, яка спрямована на забезпечення сталого зростання як окремого підприємства, так і економіки країни загалом. Вона враховує ключові пріоритети, ресурси та цілі, спрямовані на досягнення конкурентних переваг і підвищення ефективності інвестиційної діяльності.

До третього кластеру можна віднести іноземних дослідників, які розглядають інвестиційну стратегію як сукупність методів (Бурханов А. У.) та набір правил і процедур (Шарп В. Ф.). Перш за все, Бурханов А. У. розглядає поняття «інвестиційна стратегія» як сукупність методів і підходів до реалізації фінансового проєкту [102]. В рамках даного дослідження суть концепції інвестиційної стратегії полягає у виборі умов фінансування конкретного об'єкта для підвищення рейтингу серед конкурентів і на економічному ринку.

З іншого боку, Шарп В. Ф. стверджує, що інвестиційна стратегія – це набір правил, поведінки або процедур, призначених для того, щоб направляти інвестора при виборі інвестиційного портфеля [97]. На відміну від Бурханова, Шарп аналізує поняття інвестиційної стратегії з точки зору індивідуального інвестора та його вибору оптимальних об'єктів інвестування.

Кожен з проаналізованих кластерів виокремлює різні особливості поняття іноземні інвестиції. На доданок з проаналізованими трактуваннями твердження стратегія залучення іноземних інвестицій, авторське визначення представлено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Структура авторської категорії «стратегія залучення іноземних інвестицій»

Категорія	Суть явища	Зміст явища	Результат явища
Стратегія залучення іноземних інвестицій	це довгостроковий план дій,	що заснований на принципах, правилах та методах залучення матеріальних і нематеріальних ресурсів інвестора-нерезидента, спрямованих на взаємоузгодження економічних інтересів сторін	для ефективної реалізації цілей інвестиційного проєкту та досягнення позитивних економічних та соціальних ефектів

Джерело: розроблено автором

Підсумовуючи, можна запропонувати власне визначення економічної категорії: «Стратегія залучення іноземних інвестицій – це довгостроковий план дій, що заснований на принципах, правилах та методах, що полягає у залученні матеріальних і нематеріальних ресурсів інвестора-нерезидента, спрямованих на взаємоузгодження економічних інтересів сторін для ефективна реалізація цілей інвестиційного проєкту та досягнення позитивних економічних та соціальних ефектів».

Отже, запропонована авторська категорія «стратегія залучення іноземних інвестицій» базується на системному підході, визначаючи усвідомлений напрямок розвитку підприємства та прогнозуючи потенційні наслідки її впровадження. Вона розглядається як ключова передумова для входження суб'єкта господарювання у процес формування партнерських взаємин з іноземними інвесторами з метою залучення зовнішнього капіталу. Практична цінність такого визначення полягає в його універсальності: поняття охоплює всі необхідні елементи інвестиційного процесу й може слугувати методологічною основою для створення індивідуальної стратегії залучення інвестицій на рівні підприємства.

Аналіз існуючих підходів до формування інвестиційних стратегій дозволив виявити спільні закономірності в плануванні, залученні та управлінні іноземними інвестиціями, що особливо важливо для довгострокового розвитку. Таким чином, стратегія залучення іноземних інвестицій виконує функцію відправної точки в процесі ідентифікації потенційних партнерів, формування механізмів залучення капіталу та його подальшої реалізації через конкретні інвестиційні проекти.

1.2. Етапи формування стратегії залучення іноземних інвестицій

Визначення етапів стратегії залучення іноземних інвестицій для інвестиційних проектів має важливе значення для створення чіткого, організованого та ефективного шляху до досягнення кінцевої мети, а саме реалізації проекту та отримання фінансової вигоди інвестора. Такий структурований підхід гарантує, що всі ключові аспекти процесу залучення інвестицій будуть систематично розглядатися, що призведе до кращих результатів і безперешкодної реалізації проекту.

Розбиття стратегії на окремі етапи забезпечує чітку дорожню карту для управління складними проектами. Залучення іноземних інвестицій пов'язане з великою кількістю зацікавлених сторін, складною нормативно-правовою базою та транскордонною динамікою. Визначивши кожен етап, стає легше організувати зусилля, розподілити обов'язки та встановити поетапний процес, який гарантує, що жоден важливий елемент не буде пропущений.

Поетапний підхід дозволяє ефективно розподіляти ресурси. Кожен з нижче зазначених етапів стратегії вимагає різних типів та обсягів ресурсів, включаючи фінансові, людські та часові. Визначення цих етапів забезпечує ефективний розподіл ресурсів, визначаючи пріоритетні напрямки, які є найбільш важливими на кожному етапі.

Етапи уможливають цілеспрямовані зусилля, які відповідають конкретним цілям стратегії, що не тільки підвищує ефективність, але й збільшує ймовірність залучення відповідних інвесторів, які відповідають цілям проекту. Також поетапна стратегія допомагає в управлінні ризиками та полегшує

моніторинг і оцінку. Завдяки встановленню контрольних показників для кожного етапу стає можливим відстежувати прогрес і оцінювати ефективність стратегії.

Підсумовуючи, визначення етапів дозволяє адаптувати їх до різних типів інвестиційних проєктів. Кожен проєкт може відрізнитися залежно від таких факторів, як сектор, місце розташування або вимоги інвестора. Поетапний підхід забезпечує гнучкість для адаптації зусиль на кожному етапі, гарантуючи, що стратегія може бути адаптована до конкретних потреб проєкту.

В науковій літературі переважає розгляд підходів до формування етапів процесу розробки інвестиційної стратегії підприємства, однак рідше розглядається етапи формування інвестиційної стратегії в рамках проєктів. Отже, спочатку варто коротко розглянути дотичні методи формування етапів стратегії залучення іноземних інвестицій.

Дослідник Гуторов О. І. виокремлює 7 основних етапів, кожен з яких можна розділити на невеликі підпункти задля додаткової деталізації: визначення загального періоду формування стратегії; дослідження факторів зовнішньої інвестиційної сфери, кон'юнктури інвестиційного ринку, слабких і сильних сторін підприємства; формування стратегічних цілей інвестиційної діяльності підприємства; аналіз стратегічних альтернатив і вибір стратегічних напрямів та форм інвестиційної діяльності; визначення стратегічних напрямів формування інвестиційних ресурсів; формування політики підприємства по окремих найбільш важливих напрямках інвестиційної діяльності; оцінка результативності розробленої інвестиційної стратегії [5]. Дане формулювання є недостатньо детальним, зокрема відсутній пункт про встановлення показників, за якими можна оцінити результативність стратегії.

Підхід Наконечної О. С. можна назвати більш детальною версією, проте варто зазначити що таке трактування відноситься до етапів формування інноваційно-інвестиційної стратегії стійкого розвитку підприємства. За даним підходом виділяють наступні етапи: діагностика середовища, аналіз та оцінка чинників, які впливають на стратегію підприємства; вибір місії, цілей та постановка завдань інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства; оцінка

інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства; розробка та оцінка інноваційно-інвестиційних проєктів згідно із стратегічними цілями; фінансування; реалізація прийнятої стратегії; моніторинг та контроль за виконанням інноваційно-інвестиційних проєктів; аналіз ефективності інноваційно-інвестиційної стратегії розвитку підприємств; досягнення стратегічних цілей; реалізація інноваційно-інвестиційного проєкту [21]. Загалом, етапи стратегії залучення іноземних інвестицій для підприємств та проєктів мають як схожі, так і відмінні характеристики.

Стратегії залучення ПІІ для підприємств спрямовані на залучення інвесторів для створення або розширення бізнесу в приймаючій країні. Основна увага при цьому приділяється створенню довгострокових партнерських відносин, сприянню операційної інтеграції та підтримці розширення ринку. З іншого боку, стратегії інвестиційних проєктів є вужчими за обсягом і спрямовані на конкретні, чітко визначені ініціативи.

Цільові аудиторії для цих двох типів стратегій також відрізняються. Для підприємств основна увага приділяється транснаціональним корпораціям, малим і середнім підприємствам та стартапам, які прагнуть розширити свою глобальну діяльність. Ці компанії, як правило, зацікавлені у створенні довгострокових бізнес-підприємств, здатних інтегруватися в економічний ландшафт приймаючої країни.

Для інвестиційних проєктів аудиторія є більш спеціалізованою і часто включає інституційних інвесторів, таких як фонди прямих інвестицій, установи фінансування розвитку, суверенні фонди та інвестиційні консорціуми. Ці зацікавлені сторони в першу чергу зацікавлені у фінансовій віддачі проєкту та мінімізації ризиків, а не в більш широких бізнес-операціях підприємства.

Підходи до формування етапів залучення іноземних інвестицій для підприємств та інвестиційних проєктів також принципово відрізняються. Стратегії для підприємств зосереджені на створенні привабливого бізнес-середовища, пропонуючи стабільну політику, податкові пільги, торговельні угоди та доступ до кваліфікованої робочої сили. Уряди або інвестиційні агентства часто

просувають такі конкурентні переваги, як легкість ведення бізнесу, близькість до ключових ринків та наявність існуючих промислових екосистем. Довгострокові заходи, такі як торгові ярмарки, бізнес-делегації та стратегічні партнерства, є центральним елементом цього підходу.

З іншого боку, стратегії для інвестиційних проєктів зосереджені на розробці та презентації детальних проєктних пропозицій, які можуть бути прийнятними для банків. Вони включають техніко-економічне обґрунтування, аналіз витрат і вигод та чіткі терміни реалізації. Промоційні заходи спрямовані на те, щоб підкреслити фінансову життєздатність проєкту, його відповідність цілям інвестора, таким як сталий розвиток або дотримання ESG стандартів, а також його потенціал для регіонального розвитку.

Стратегії, орієнтовані на підприємства, часто мають більш загальний характер і розраховані на залучення широкого кола компаній з різних секторів. Стимули, політика та механізми підтримки розробляються таким чином, щоб привабити різних інвесторів. На відміну від них, стратегії для інвестиційних проєктів є дуже специфічними і пристосованими до унікальних вимог кожного проєкту. Кожен проєкт вимагає індивідуального підходу для вирішення його фінансових, технічних та операційних проблем.

Загалом, хоча стратегії залучення ПІІ для підприємств та інвестиційних проєктів мають спільну мету – стимулювання економічного зростання, їх спрямованість, реалізація та результати відрізняються. Стратегії підприємств спрямовані на створення сприятливого бізнес-середовища для довгострокових операційних інвестицій, тоді як стратегії конкретних проєктів зосереджені на забезпеченні фінансування та підтримки визначених ініціатив. Обидва підходи відіграють життєво важливу роль в економічному розвитку, і при ефективному поєднанні вони можуть доповнювати один одного, створюючи міцну інвестиційну екосистему.

Підсумовуючи, можна виокремити наступні основні етапи стратегії залучення іноземних інвестицій в бізнес-проєкт, представлені на рисунку 1.1.

Рис 1.1. Етапи формування стратегії залучення іноземних інвестицій

Джерело: складено автором самостійно

1. Оцінка інвестиційного потенціалу

Першим етапом залучення іноземних інвестицій є проведення ретельної оцінки потенціалу проєкту. Цей етап передбачає аналіз як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, що впливають на життєздатність проєкту та його привабливість для інвесторів. Одним з найважливіших елементів цього етапу є дослідження ринку. Розуміння поточної кон'юнктури ринку, структури попиту та конкурентного середовища має вирішальне значення. Таке дослідження допомагає виявити можливості для зростання та прогалини на ринку, які можуть бути привабливими для іноземних інвесторів [100].

Далі необхідно оцінити фінансовий стан проєкту. Це передбачає перегляд фінансової звітності, включаючи прибутковість, потоки доходів, структуру витрат і грошові потоки. Прозорі фінансові дані запевняють потенційних інвесторів у тому, що проєкт є фінансово стабільним і здатним залучити додатковий капітал [61]. Аналіз ризиків є ще одним ключовим компонентом цього етапу. Іноземних інвесторів часто турбують політичні, економічні та соціальні ризики в приймаючій країні. Комплексна оцінка ризиків повинна

враховувати такі фактори, як політична нестабільність, регуляторні зміни або волатильність ринку, які можуть вплинути на ефективність проєкту [78].

2. Позиціонування проєкту та ціннісна пропозиція

Після завершення оцінки інвестиційного потенціалу наступним кроком є ефективне позиціонування проєкту. Проєкт повинен мати чітку ціннісну пропозицію, яка приваблює іноземних інвесторів. Ринкове позиціонування тісно пов'язане з ціннісною пропозицією. Вам потрібно продемонструвати, як проєкт вписується в ширший ринковий контекст і чим він відрізняється від конкурентів. Це передбачає демонстрацію стратегічної відповідності проєкту світовим тенденціям або інтересам інвесторів.

3. Визначення цільового інвестора

Визначення правильного типу іноземних інвесторів є вирішальним кроком у цьому процесі. Різні інвестори мають різну толерантність до ризику, інвестиційні горизонти та стратегічні цілі. Розуміння того, хто є ідеальним інвестором, може значно збільшити шанси на успіх. Іноземних інвесторів можна розділити на кілька типів: венчурні капіталісти, фірми прямих інвестицій, суверенні фонди або транснаціональні корпорації. Кожен тип інвесторів має специфічні критерії для прийняття інвестиційних рішень. Наприклад, венчурні капіталісти можуть бути зацікавлені у високоризикових та високоприбуткових проєктах, тоді як фірми прямих інвестицій зазвичай надають перевагу стабільним, орієнтованим на зростання проєктам [75].

4. Розробка привабливої інвестиційної пропозиції

Маючи чітке уявлення про цільових інвесторів та ціннісну пропозицію проєкту, наступним кроком є розробка привабливої інвестиційної пропозиції. Ця пропозиція має бути детальною, добре структурованою і відповідати на всі питання, які можуть виникнути у потенційних інвесторів. Комплексний бізнес-план має важливе значення для окреслення цілей проєкту, ринкових можливостей, операційних стратегій та потоків доходів. План повинен продемонструвати потенціал для зростання та прибутковості. Фінансові прогнози також є важливим компонентом пропозиції. Інвестори хочуть бачити

детальні прогнози доходів, витрат і грошових потоків, а також чітке зазначення очікуваної рентабельності проєкту. На даному етапі проводиться визначення обсягу інвестицій, джерел фінансування, умов залучення іноземного інвестора та структури власності проєкту.

Іншим важливим аспектом інвестиційної пропозиції є висвітлення державних стимулів або податкових пільг. Багато країн пропонують стимули для залучення іноземних інвесторів, особливо в таких секторах, як відновлювана енергетика, інфраструктура або технології. Ці стимули можуть значно знизити інвестиційні ризики та підвищити рентабельність інвестицій. Забезпечення обізнаності інвесторів про ці стимули може зробити проєкт більш привабливим.

5. Налагодження зв'язків та робота з інвесторами

Після того, як інвестиційна пропозиція готова, наступним кроком є початок роботи з інвесторами. Нетворкінг є критично важливим компонентом цього етапу, оскільки він допомагає встановити зв'язки з потенційними інвесторами. Різноманітні заходи надають представникам проєктів платформу для презентації своїх ідей безпосередньо великій кількості інвесторів в одному місці.

Окрім відвідування заходів, пряма взаємодія з інвесторами через галузеві контакти або консультантів може сприяти налагодженню відносин. Звернення до інвестиційних банків, венчурних фірм або бізнес-консультантів, які спеціалізуються на іноземних інвестиціях, може допомогти вам знайти потрібних інвесторів. Створення мережі галузевих професіоналів та посередників також може допомогти полегшити знайомство та переговори .

6. Переговори та комплексна економічно-юридична перевірка

Після того, як інвестори висловили зацікавленість, починається процес переговорів та комплексної перевірки. Це критичний етап, на якому обидві сторони повинні переконатися, що умови інвестування є взаємовигідними і що проєкт є життєздатним. Обидві сторони повинні ретельно обговорити ці умови, щоб забезпечити узгодження інтересів. Дотримання правових і регуляторних норм є ще одним важливим моментом на цьому етапі. Забезпечення відповідності

проєкту як місцевому, так і міжнародному законодавству має вирішальне значення для уникнення ускладнень у майбутньому [57].

7. Фіналізація інвестиційної угоди

Після узгодження умов і проведення комплексного економічно-юридичного аудиту наступним кроком є укладання інвестиційної угоди. Цей обов'язковий договір визначає всі деталі інвестиції, включаючи фінансові умови, права на управління, механізми розподілу ризиків та варіанти виходу з проєкту.

Інвестиційний договір має бути чітким, всеосяжним і перевіреним юристами, щоб гарантувати, що він захищає інтереси обох сторін. Контракт також повинен передбачати потенційні майбутні зміни, такі як можливість додаткових раундів фінансування або зміни власників. У багатьох випадках іноземні інвестиції потребують регуляторного схвалення з боку державних органів. Важливо переконатися, що всі необхідні дозволи отримані до того, як інвестиція може бути здійснена.

8. Впровадження та моніторинг

Завершальним етапом є реалізація інвестиції та постійний моніторинг її прогресу. Після того, як кошти будуть інвестовані, проєкт повинен почати масштабуватися або реалізовувати плани, викладені в бізнес-пропозиції. Інвестори будуть очікувати регулярних оновлень щодо ефективності проєкту, включаючи фінансові результати, основні етапи та будь-які проблеми, з якими вони зіткнулися. Прозора та відкрита комунікація з інвесторами є важливою для збереження довіри та забезпечення того, щоб проєкт не відставав від графіка. Моніторинг ефективності має бути безперервним процесом для оцінки того, чи досягає проєкт поставлених цілей і чи забезпечує очікувану віддачу від інвестицій.

Формування стратегії залучення іноземних інвестицій є багатограним процесом, який простягається від оцінки регіонального потенціалу до реалізації та оцінки конкретних проєктів. Дотримуючись цих детальних етапів, забезпечується не лише залучення ПІІ, але й гарантування, що інвестиційні проєкти принесуть стійкі економічні та соціальні вигоди. Для таких країн, як

Україна, зосередження уваги на таких секторах, як зелена енергетика, може позиціонувати країну як лідера в залученні екологічно свідомих інвестицій, використовуючи як внутрішні сильні сторони, так і світові тенденції.

1.3. Підходи до економічної оцінки інвестиційної привабливості міжнародного бізнес-проєкту

Економічна оцінка інвестиційної привабливості бізнес-проєкту – це процес визначення доцільності та ефективності вкладення фінансових ресурсів у конкретний проєкт на основі економічних, фінансових і ризикових показників. Метою цієї оцінки є надання інвестору обґрунтованої інформації для прийняття рішення про можливість і вигідність інвестицій.

Таблиця 1.3

Критерії оцінки інвестиційної привабливості відповідно до рівня суб'єкту оцінювання

Рівень	Критерій оцінки
Мікрорівень	<ul style="list-style-type: none"> • Фінансова стійкість • Ділова та ринкова активність • Борговий ризик • Прибутковість та ліквідність
Мезорівень	<ul style="list-style-type: none"> • Рівень розвитку інфраструктури • Місцевий людський капітал • Економічні, соціальні та екологічні ризики • Виробничий та фінансовий потенціал • Рівень дотаційності • Ступінь розвиненості підприємницького середовища
Макрорівень	<ul style="list-style-type: none"> • Перспективи розвитку • Прибутковість • Рівень конкуренції • Ступінь важливості в економіці держави • Рівень державної підтримки • Забезпеченість фінансовими ресурсами
Мегарівень	<ul style="list-style-type: none"> • Макроекономічне становище • Регуляторна завантаженість • Забезпеченість людським капіталом та технологіями • Ступінь захищеності інвесторів • Довгострокове планування капіталовкладень і фінансове планування

Джерело: складено автором на основі [10, 49, 92]

Економічна оцінка інвестиційної привабливості розглядається на різних рівнях в залежності від суб'єкту оцінювання. Дослідники виділяють декілька

основних рівнів, а саме мікрорівень (підприємство), мезорівень (регіон), макрорівень (галузь) та мегарівень (держава).

У таблиці 1.3 представлено ключові підходи до оцінки інвестиційної привабливості, згруповані за рівнями аналізу: мікро-, мезо-, макро- та мегарівнем. На мікрорівні аналіз зосереджується на фінансових та економічних аспектах окремих підприємств, таких як оборотність активів, прибутковість капіталу, фінансова стійкість, ліквідність активів тощо. Основна увага приділяється показникам ефективності діяльності компанії, оцінці ризиків і доходності цінних паперів.

На мезорівні акцент зміщується до регіонального рівня, де оцінюються такі параметри, як виробничий, фінансовий, інвестиційний потенціал регіону, розвиток інфраструктури, податкова система та демографічні характеристики. Тут оцінка спрямована на аналіз економічного та соціального середовища регіону, включаючи інвестиційну інфраструктуру і рівень ризиків.

На макрорівні увага приділяється галузевому потенціалу, фінансовим результатам діяльності підприємств галузі, інвестиційній активності, а також загальному рівню розвитку галузі в контексті національної економіки. Крім того, оцінюються перспективність розвитку галузі, її роль у структурі економіки, рівень державної підтримки, інвестиційні ризики та рівень конкуренції.

Мегарівень охоплює оцінку інвестиційної привабливості країни в цілому, базуючись на показниках, що характеризують прозорість і відкритість інформації, довгострокове планування, управління доходами і витратами, якість політико-управлінської системи. Аналіз враховує глобальні критерії інвестиційної привабливості, включаючи регуляторне середовище, бізнес-клімат, доступ до ресурсів, рівень захисту інвесторів, фінансову прозорість та управління ризиками. Ця таблиця систематизує підходи до оцінки інвестиційної привабливості, враховуючи різні рівні впливу та критерії, які мають значення для інвесторів.

У таблиці 1.4 представлено показники, які визначають ефективність інвестиційного проєкту.

Класифікація типів аналізу та показників ефективності інвестиційного проекту

Тип аналізу	Компонент проекту	Показники ефективності
<i>Цільовий аналіз</i>	Проект в цілому	Показники виконання соціально-економічних цілей та оперативних завдань
<i>Технічний аналіз</i>	Технологічна життєздатність проекту	Наявність можливостей матеріально-технічного забезпечення Наявність кваліфікованої людської сили, технологій та виробничими потужностями Рівень розвиненості інфраструктури, наявність енергетичних ресурсів та сировинної бази
<i>Інституційний аналіз</i>	Зовнішнє середовище	Макроекономічні показники Прибутковість та перспективність сектору економіки, до якого відноситься проект Показники стану адміністративного середовища
	Внутрішнє середовище	Відповідність цілей проекту інтересам учасників Наявність необхідної для реалізації проекту організаційної структури підприємства
<i>Комерційний аналіз</i>	Комерційні можливості	Обсяги доходу, отриманого від проекту Зростання існуючого ринку Прогнозований темп зростання попиту Зміни ринку після реалізації проекту
<i>Фінансовий аналіз</i>	Фінансовий стан	Ліквідність Фінансова стійкість підприємства Прибутковість Ступінь ділової активності Вплив проекту на фінансові показники
	Ефективність проекту	Рентабельність інвестицій Період окупності Чиста теперішня вартість Внутрішня норма дохідності Індекс рентабельності
<i>Екологічний аналіз</i>	Вплив на навколишнє середовище	Вплив на місцеві екосистеми Кількість отриманих екологічних дозволів Скорочення викидів CO ₂ досягнуте завдяки проекту
<i>Соціальний аналіз</i>	Соціальна ефективність	Позитивний соціальний ефект від реалізації Підтримка місцевої робочої сили Відповідність культурним особливостям регіону Позитивний вплив проекту на виробників, постачальників, інших учасників проекту Показники, що відображають вплив проекту на життя місцевих жителів
<i>Управлінський аналіз</i>	Менеджмент проекту	Відповідність локальним і міжнародним стандартам Рівень розкриття інформації Політика боротьби з корупцією та прозорість у процедурах закупівель

Джерело: складено автором на основі [10; 92]

Досліджуючи підходи до оцінки інвестиційної привабливості бізнес-проєкту варто зазначити, що критерії оцінювання можуть бути запозичені як з мікрорівня, так і з мезо- та макрорівнів. Це пояснюється тим, що бізнес проєкт, в залежності від обсягів інвестування може поширювати свій вплив як в рамках одного підприємства, так і на територію окремого регіону чи всієї галузі економіки. Варто також охарактеризувати види аналізу, які можуть застосовуватися при оцінці інвестиційної привабливості проєкту.

Таблиця 1.4 представляє структурований підхід до оцінки ефективності інвестиційного проєкту, охоплюючи різноманітні аспекти, які впливають на його успішність. Вона включає ключові типи аналізу, такі як технічний, соціальний, екологічний, комерційний, фінансовий та управлінський, кожен з яких має свої специфічні критерії. Фокус зроблено на комплексному розгляді проєкту, враховуючи як зовнішні фактори, такі як макроекономічні показники чи вплив на навколишнє середовище, так і внутрішні аспекти, наприклад, наявність ресурсів чи організаційну структуру. Важливо, що соціальний і екологічний впливи займають окреме місце, що свідчить про сучасний підхід до оцінки інвестицій із врахуванням сталого розвитку.

Фінансові показники, такі як рентабельність чи індекс прибутковості, дозволяють оцінити економічну доцільність проєкту, тоді як управлінський аналіз акцентує увагу на відповідності стандартам і прозорості процесів. Загалом таблиця демонструє всебічний підхід до аналізу інвестиційних проєктів, що дозволяє зменшити ризики та забезпечити стратегічну реалізацію.

Варто зауважити, що за останні роки зростає важливість дотримання ESG показників. Оцінюючи сталість інвестиційних проєктів, особливо у сфері відновлюваної енергетики, важливо узгодити екологічні, соціальні та управлінські міркування з конкретними показниками, які відображають унікальну природу сектору відновлюваної енергетики. Це гарантує, що екологічні та соціальні наслідки цих проєктів будуть належним чином виміряні при дотриманні високих стандартів управління.

Загальні показники ESG в екологічній категорії часто зосереджені на скороченні викидів парникових газів, підвищенні енергоефективності, мінімізації споживання ресурсів та ефективному управлінні відходами. Для проєктів з відновлюваної енергетики ці показники адаптуються, щоб відобразити їхню унікальну роль у пом'якшенні наслідків зміни клімату [65]. Дотримання екологічних норм залишається важливим для всіх секторів, але проєкти з відновлюваної енергетики можуть приділяти більше уваги отриманню дозволів та проведенню оцінки впливу на навколишнє середовище.

Соціальний вимір ESG фокусується на сприянні різноманітності робочої сили, забезпеченні безпеки праці та взаємодії з місцевими громадами. Для проєктів з відновлюваної енергетики ці аспекти набувають особливого значення. У той час як загальні показники можуть відстежувати різноманітність робочої сили на всіх рівнях зайнятості, проєкти з відновлюваної енергетики часто вимірюють різноманітність серед місцевих працівників, що підкреслює важливість інтеграції та отримання вигоди для місцевих громад, які проживають поблизу [77].

Залучення громадськості як показник має важливе значення для проєктів з відновлюваної енергетики. У той час як загальні проєкти можуть вимірювати загальний обсяг інвестицій у громаду, проєкти з відновлюваної енергетики часто зосереджуються на конкретних внесках, таких як проведення навчальних програм для місцевих робітників, фінансування покращення інфраструктури або забезпечення доступу до доступної чистої енергії за доступними цінами. Ці зусилля сприяють суспільному визнанню та довгостроковому успіху ініціатив у сфері відновлюваної енергетики.

Показники пов'язані з управлінням широко застосовуються в різних секторах, але пристосовані до специфічних потреб проєктів з відновлюваної енергетики. Загальні показники управління включають склад правління, етику, прозорість та відповідність нормативним вимогам. У проєктах з відновлюваної енергетики особлива увага приділяється включенню до складу ради директорів експертів з ESG або фахівців з відновлюваної енергетики для забезпечення

прийняття обґрунтованих рішень. Прозорість у розкритті показників ефективності проєкту, таких як потужність відновлюваної енергетики та скорочення викидів вуглецю, також є пріоритетом.

Наступним важливим фактором є економічна оцінка інвестиційної привабливості бізнес-проєкту. Загалом, економічні показники базуються на фінансових КРІ, однак для проєктів у секторі зеленої енергетики застосовуються додаткові показники. Ключовим загальним показником оцінювання є чиста теперішня вартість або NPV. Чиста теперішня вартість являє собою різницю між теперішньою вартістю грошових надходжень і витрат протягом усього терміну реалізації проєкту. Вона кількісно визначає загальну додану вартість проєкту з урахуванням вартості грошей у часі.

В основі концепції чистої приведеної вартості лежить розуміння того, що час впливає на вартість грошових потоків. Грошовий потік, що виникає сьогодні, має більшу цінність, ніж той самий потік через кілька місяців або років, оскільки він може бути інвестований і почати приносити прибуток без затримки.

Метод NPV розраховує поточну вартість усіх грошових надходжень і відтоків, пов'язаних з інвестицією протягом її життя, використовуючи задану «ставку дисконтування» (зазвичай це вартість капіталу або дохід, який можна отримати від альтернативних інвестицій з аналогічним рівнем ризику). Позитивне значення NPV вказує на потенційно прибутковий проєкт, тоді як від'ємне значення NPV свідчить про те, що проєкт може не покрити початкових витрат і не забезпечити необхідного прибутку [83].

Іншим інструментом, пов'язаним з NPV, є внутрішня норма рентабельності (IRR), яка визначається як ставка дисконтування, що прирівнює NPV всіх майбутніх грошових потоків до нуля за однією і тією ж формулою. IRR визначає очікувану складну річну норму прибутку від інвестицій, що робить його дуже корисним інструментом для порівняння різних потенційних проєктів. IRR є критично важливим показником для оцінки ефективності інвестицій та порівняння з альтернативними проєктами або необхідною нормою прибутку.

Наступним показником є дисконтований грошовий потік, який будучи компонентом розрахунку NPV, визначає теперішню вартість прогнозованих грошових потоків від проєкту-кандидата. Але, на відміну від NPV, DCF не враховує початкові грошові витрати, а лише майбутні потоки. Відповідно, даний показник може допомогти визначити, скільки потрібно інвестувати сьогодні і скільки часу знадобиться для отримання бажаної окупності. З іншого боку, існує також показник періоду окупності інвестицій, що являє собою період часу, необхідний для повернення витрачених коштів, або для досягнення беззбитковості.

Період окупності розраховує тривалість, необхідну для того, щоб грошові надходження від проєкту зрівнялися з початковими інвестиціями в акціонерний капітал. Це життєво важливий показник для розуміння ліквідності та ризику з точки зору інвестора в акціонерний капітал. Дисконтований період окупності (DPP) є модифікованою версією, що враховує дисконтування майбутніх грошових потоків, тим самим більш точно відображаючи часову вартість грошей та даючи уявлення про фактичний строк повернення інвестицій із зниженням вартості майбутніх надходжень.

Ці KPI є особливо актуальними для інвесторів в акціонерний капітал, оскільки вони чітко вказують, як швидко вони можуть повернути свої інвестиції, пропонуючи пряме розуміння профілю ризику та прибутковості інвестицій. Також важливим показником є індекс прибутковості (PI), який демонструє співвідношення дисконтованих майбутніх грошових потоків до початкових інвестицій, відображаючи, скільки вартості повертається на кожну вкладену одиницю коштів [55].

Більш просунутими показниками можна назвати середньозважену вартість капіталу (WACC), яка визначається як середня норма прибутку, яку організація повинна компенсувати різним постачальникам. Також існує показник рентабельності грошових коштів, який вимірює річний дохід інвестора на початковий капітал, інвестований у проєкт, виражений у відсотках. Цей KPI

фокусується виключно на фактичних грошових потоках протягом певного періоду, оминаючи концепцію вартості грошей у часі [92].

Однак, важливо також проаналізувати більш специфічні показники для оцінки інвестиційної привабливості бізнес-проектів в секторі зеленої енергетики. Першим показником є вирівняна вартість енергії (LCOE). Він показує середню вартість одиниці електроенергії, виробленої проектом, з урахуванням усіх витрат життєвого циклу проекту. Розрахунок LCOE розраховується за формулою:

$$LCOE = \frac{\text{Загальні витрати життєвого циклу проекту}}{\text{Загальна кількість виробленої енергії}}$$

Це комплексний показник, який включає капітальні витрати, операційні витрати та витрати на технічне обслуговування протягом усього терміну експлуатації проекту, поділений на загальний обсяг виробництва електроенергії. Тому це один з найважливіших KPI для проектів відновлюваної енергетики.

LCOE має вирішальне значення для оцінки та порівняння економічної ефективності різних технологій виробництва енергії. Це ключовий показник для прийняття рішень як у сфері політики, так і інвестицій, що дозволяє зацікавленим сторонам оцінити економічну доцільність різних проектів з відновлюваної енергетики. Надаючи послідовну основу для порівняння, LCOE допомагає визначити, які технології є найбільш економічно ефективними та стійкими в довгостроковій перспективі [92].

Наступним показником для оцінки проектів зеленої енергетики є години повного навантаження, що кількісно визначають кількість годин на рік, протягом яких об'єкт відновлюваної енергетики працює на своїй максимальній встановленій потужності. Це важливий показник для оцінки фактичної операційної ефективності та потенціалу виробництва електроенергії, розраховується за формулою:

$$\text{Години повного завантаження} = \frac{\text{Річна кількість виробленої енергії}}{\text{Максимальна потужність}}$$

Години повного навантаження мають важливе значення для оцінки ефективності та надійності проектів з відновлюваної енергетики. Вони дають

чітке уявлення про те, наскільки ефективно станція використовує свій максимальний потенціал, що є ключовим фактором в оцінці життєздатності та продуктивності проєкту. Цей показник також допомагає у плануванні та розробці нових проєктів з відновлюваної енергетики, пропонуючи надійний орієнтир для очікуваного виробництва енергії.

Останнім показником є коефіцієнт потужності об'єкта відновлюваної енергетики – це показник того, скільки енергії виробляє станція порівняно з її максимальною потенційною потужністю. Тому це один з найважливіших ключових показників ефективності для проєктів з відновлюваної енергетики. Він виражається у відсотках і вказує на фактичне використання станції протягом певного періоду:

$$\text{Коефіцієнт потужності} = \frac{\text{Річна кількість виробленої енергії}}{\text{Максимальна потужність}} \times 100\%$$

Коефіцієнт потужності є найважливішим показником ефективності та надійності відновлюваного джерела енергії. Вищий коефіцієнт потужності означає, що джерело енергії використовується більш ефективно, що може суттєво вплинути на економіку і доцільність проєкту.

Він допомагає інвесторам та операторам оцінювати ефективність енергетичних активів, коригувати стратегії експлуатації та приймати обґрунтовані рішення щодо нових установок. У регіонах з високим коефіцієнтом використання потужностей проєкти з відновлюваної енергетики, як правило, є більш життєздатними та продуктивними [92].

Підсумовуючи, можна сказати, що економічна оцінка інвестиційної привабливості бізнес-проєкту передбачає врахування різних рівнів впливу – від підприємств до держави. Основна увага приділяється фінансовим показникам, таким як рентабельність, ліквідність та розвиток інфраструктури, а також соціально-економічним ризикам на мезорівні та галузевим перспективам на макро- й мегарівнях. Ключовими інструментами є оцінка фінансової стійкості, прибутковості, а також соціального та екологічного впливу, особливо в контексті проєктів сталого розвитку.

Проекти у сфері зеленої енергетики зосереджуються на екологічній та економічній доцільності, включаючи скорочення викидів CO₂ та підвищення енергоефективності. Ці проекти є важливими для сталого розвитку та адаптації до кліматичних змін, сприяючи соціальній інтеграції та позитивному впливу на місцеві громади.

Методологія оцінки інвестиційної привабливості включає фінансові індикатори, такі як чиста теперішня вартість, внутрішня норма дохідності та дисконтований грошовий потік, які визначають економічну ефективність проекту. Крім цього, соціально-екологічні аспекти та управлінський аналіз набувають особливого значення для інвесторів. Особливу увагу приділяють вирівняній вартості енергії яка показує середню вартість виробництва одиниці електроенергії з урахуванням усіх витрат протягом життєвого циклу проекту. Не менш важливими є години повного навантаження, що оцінюють фактичну операційну ефективність енергетичного об'єкта, та коефіцієнт потужності, який відображає реальну продуктивність у порівнянні з максимально можливою. Ці показники забезпечують глибокий аналіз ефективності проектів, дозволяючи зменшити ризики, підвищити рентабельність та сприяти прийняттю обґрунтованих рішень щодо інвестування.

Висновки до розділу 1

У першому розділі роботи проведено системний аналіз понять «іноземні інвестиції» та «стратегія залучення іноземних інвестицій», що дозволяє окреслити як історичний розвиток термінології, так і сучасні підходи до формування інвестиційних стратегій. Аналіз літературних джерел показав, що іноземні інвестиції сприймаються як комплексний механізм передачі фінансових ресурсів, технологій та управлінського досвіду, що сприяє модернізації виробництва та інтеграції країни в глобальну економіку. Використовуючи кластерний аналіз було виокремлено три основні підходи до формулювання поняття «стратегія залучення іноземних інвестицій» та синтезовано авторське визначення.

Дослідження етапів формування стратегії залучення іноземних інвестицій дозволило окреслити ключові стадії цього процесу. Поетапний підхід сприяє структурованому розподілу ресурсів, зменшенню ризиків та ефективному управлінню інвестиційною діяльністю. Особлива увага приділяється економічним індикаторам, що дозволяють оцінити привабливість інвестиційного проєкту. До них належать основні фінансові показники, та додаткові показники для проєктів зеленої енергетики (LCOE, години повного навантаження, коефіцієнт потужності), що дозволяють провести більш детальний аналіз відповідно до сучасних вимог сталого розвитку та енергетичної ефективності.

Підсумовуючи, можна зазначити, що інтеграція теоретичних положень і практичних підходів формує наукову основу для розробки рекомендацій щодо залучення іноземних інвестицій, що забезпечує узгодження інтересів інвестора та реципієнта на різних рівнях управління. По-друге, виділення ключових етапів формування стратегії сприяє практичній орієнтації дослідження, оскільки дозволяє розробити конкретні заходи для залучення іноземного капіталу. По-третє, виявлено, що важливими є питання інтеграції ESG критеріїв, економічно-правові аспекти та підвищення гнучкості стратегій залучення іноземних інвестицій.

РОЗДІЛ 2. СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СЕКТОРУ ЗЕЛЕНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕТОРІВ

2.1. Дослідження тенденцій розвитку сектору зеленої енергетики в Україні

Світовий енергетичний сектор перебуває у стані значних змін та перебудови, дедалі більше зосереджуючись на відновлювальних джерел енергії. Очікуються значні зміни в енергетичному секторі, спрямовані на скорочення викидів, зміцнення енергетичної незалежності та адаптацію до нестабільного політичного клімату. Інвестиційний аспект даного сектору як в світовому масштабі, так і в національному відіграє ключову роль у зростанні та розширенні зеленої енергетики. Для дослідження тенденцій розвитку сектору зеленої енергетики в Україні першочергово варто розглянути стан світового ринку зеленої енергетики як сектору світової економіки та одного з ключових напрямків іноземного інвестування.

Слабке економічне зростання стримує попит на енергію, який, за прогнозами, зросте лише на 1,6% у 2025 році, що особливо актуально для Європи. Виробництво відновлюваної енергії має досягти рекордного рівня завдяки додаванню понад 250 ГВт нових вітрових та сонячних потужностей – значна частина цього зростання буде забезпечена Китаєм, який інвестує значні кошти в «зелений» сектор.

З іншого боку, обсяг ринку відновлюваної енергетики значно зріс за останні роки. Він зросте з 1106,98 млрд дол. у 2024 році до 1194,93 млрд дол. у 2025 році при середньорічному темпі зростання 7,9%. Зростання за історичний період можна пояснити потужним зростанням ринків, що розвиваються, збільшенням використання відновлюваної енергії порівняно з іншими джерелами енергії, зростанням інвестицій у відновлювані джерела енергії та швидкою індустріалізацією. Очікується, що обсяг ринку відновлюваної

енергетики буде стрімко зростати протягом наступних кількох років. Він зросте до 1735,29 млрд дол. у 2029 році при середньорічному темпі зростання 9,8% [89].

Ринок відновлюваної енергетики швидко зростає завдяки збільшенню світового попиту на електроенергію, необхідності зниження викидів парникових газів та технологічним досягненням. Промислова активність, демографічне зростання та розвиток технологій спричинили різке підвищення енергоспоживання, що робить перехід на чистіші та стійкіші джерела неминучим. Відновлювана енергетика не лише допомагає забезпечити енергетичну безпеку, а й відіграє ключову роль у боротьбі зі зміною клімату, скорочуючи рівень забруднення повітря та викидів CO₂. Технологічні інновації сприяють підвищенню ефективності виробництва енергії, зниженню витрат та відкривають нові можливості для розвитку галузі. Вдосконалення сонячних, вітрових та інших відновлюваних джерел гарантує їхню перспективність у довгостроковій енергетичній стратегії світу.

Аналізуючи тренди розвитку відновлюваної енергетики в США варто виокремити декілька основних аспектів. Перш за все, політика США стимулює розвиток відновлюваної енергетики через промислову інтеграцію цілей економічної конкурентоспроможності, національної безпеки та стійкості. Закон про зниження інфляції залишається ключовою основою політики, а субфедеративні програми («Сонячна енергія для всіх», Фонд скорочення викидів) сприятимуть зростанню понад 36 ГВт нових потужностей. Інвестиції в чисті технології досягли рекордних 71 млрд дол., а податкові реформи та зниження інфляції стимулюють подальший розвиток. До 2025 року очікується посилення дозвільних реформ та заходів зі скорочення викидів метану, які підтримуватимуть цей ріст.

III трансформує сектор відновлюваної енергетики через розумні лічильники, віртуальні електростанції та роботизовані рішення для великих сонячних проєктів. Центри обробки даних планують збільшити використання сонячної та вітрової енергії до 41 ГВт до 2030 року, хоча попит на електроенергію через зростання III може випереджати темпи переходу на чисту енергію.

Зростання інтересу до технологій 24/7 відновлюваної енергетики, включаючи зелений водень, довготривале зберігання енергії та передові геотермальні системи, стимулюється новими федеральними ініціативами [90].

У 2024 році перехідний період в енергетичному секторі ЄС досягнув вирішального прогресу, причому динаміка збереглася, незважаючи на економічні негаразди та політичні потрясіння. Нове політичне керівництво ЄС чітко визначило, що майбутнє європейської конкурентоспроможності полягає у зменшенні залежності від викопного палива. Трансформація європейського енергетичного сектору зіткнулася з багатьма потенційними перешкодами у 2024 році. Інфляція залишалася вищою за історичні рівні, створюючи складні умови для інвестицій, а численні національні та європейські вибори породили занепокоєння, що перехід на чисту енергію втратить підтримку.

В Європі попит на енергію залишиться майже незмінним у 2025 році і може навіть знизитися до 2026 року через економічний спад та амбітні заходи і політику щодо збільшення частки відновлюваних джерел енергії, запроваджені після енергетичної кризи 2022 року. Це робить розвиток відновлюваної енергетики ще більш актуальним, оскільки «зелені» джерела є не лише екологічною потребою, а й стратегічним інструментом зміцнення енергетичної безпеки в умовах міжнародної нестабільності [87].

Важливо відзначити, що хоча зростання інфляції та інфраструктурні проблеми створюють певні перешкоди для розвитку вітроенергетики, більшість країн підтримують сектор за допомогою державних програм та інвестицій, таких як Закон про зниження інфляції в США та Закон про чисту нульову промисловість в ЄС. Зменшення залежності від викопного палива стає особливо важливим на тлі непередбачуваних геополітичних ризиків, таких як конфлікти на Близькому Сході та війна в Україні, які серйозно впливають на стабільність світового енергетичного ринку.

Аналізуючи інвестиційне середовище, варто зауважити, що у 2023 році приплив прямих іноземних інвестицій до країн, що розвиваються, скоротився на 7%, головним чином через уповільнення темпів зростання в Азії. Незважаючи на

цей спад, ПІІ залишаються домінуючим джерелом зовнішнього фінансування для економік, що розвиваються, на них припадає 44% від загального обсягу фінансових надходжень. Водночас значно зросли інвестиції в нові проєкти: їхня оголошена вартість збільшилася на 5% до рекордно високого рівня в 1,4 трлн доларів. Це свідчить про зростаючу прихильність до промислової експансії та економічного розвитку, особливо на ринках, що розвиваються. Однак міжнародні угоди з проєктного фінансування, що мають вирішальне значення для інвестицій в інфраструктуру, різко скоротилися на 26%, впавши до 958 мільярдів доларів. Таке падіння свідчить про зниження довіри інвесторів до великомасштабних капіталомістких проєктів. На противагу цьому, інвестиції в промисловість зросли, особливо в таких секторах, як автомобілебудування та виробництво акумуляторів, завдяки глобальним зусиллям з диверсифікації ланцюгів постачання [106].

Інвестиційна політика також зазнала помітних змін у 2023 році. Загалом у 73 країнах було запроваджено 137 політичних заходів, що впливають на ПІІ, що на 25% менше, ніж у попередньому році, але все ще в межах середнього п'ятирічного показника. Серед них 72% були спрямовані на сприяння інвесторам, причому різкий контраст між країнами, що розвиваються, та розвиненими країнами. Країни, що розвиваються, в основному зосередилися на сприянні інвестиціям: 86% їхніх політичних заходів були спрямовані на користь інвесторів. Тим часом розвинені країни запровадили більш обмежувальну політику, причому 57% їхніх нових заходів були спрямовані на вирішення проблем національної безпеки.

Зусилля зі сприяння інвестиціям досягли рекордного рівня: майже 40% сприятливої політики було спрямовано на підвищення прозорості, спрощення адміністративних процедур та посилення підтримки інвесторів. Інвестиції у відновлювану енергетику були в центрі уваги: такі країни, як Італія, Нігерія та Південна Африка, запровадили фіскальні стимули, а Канада та Єгипет – податкові пільги, спеціально спрямовані на розвиток «зеленого» водню.

У секторі відновлюваної енергетики спостерігалася значна інвестиційна активність, головну роль у якій відігравали «зелені» облігації. У 2023 році випуск суверенних зелених облігацій збільшився на 45%, досягнувши 120 млрд дол., причому на сектори енергетики, транспорту та зеленого будівництва припадає 75% загального обсягу ринку зелених облігацій. Найбільшою інвестицією з нуля у світі став проєкт «зеленого» водню в Мавританії вартістю 34 млрд доларів, що підкреслює зростаючу важливість проєктів у сфері чистої енергетики. Єгипет уклав угоди на суму 10,8 млрд дол. на виробництво «зеленого» водню та аміаку, а Південна Африка залучила три проєкти з виробництва «зеленого» водню на загальну суму 7,1 млрд дол. Марокко також продовжує залучати значні інвестиції у відновлювану енергетику. Незважаючи на ці високі показники, інвестиції в зелену енергетику зіткнулися з проблемами, зокрема, проєктне фінансування відновлюваної енергетики в країнах, що розвиваються, скоротилося на 31%, а кількість проєктів зменшилася на 24% [106].

У 2023 році політика сталого фінансування продовжувала набирати обертів, а країни, що розвиваються, стали лідерами у впровадженні регуляторних змін. На ці країни припадає 60% усіх нових заходів у сфері сталого фінансування, включно з національними стратегіями зелених інвестицій. Бразилія та Чилі прийняли національні рамки для зелених облігацій, а Філіппіни запровадили керівні принципи для випуску ESG-облігацій. Мексика та країни АСЕАН працювали над таксономією сталого фінансування, щоб уточнити класифікацію зелених інвестицій та зменшити ризики. Країни Європи розширили свою таксономію зелених інвестицій, включивши до неї такі сфери, як охорона водних ресурсів, циркулярна економіка та біорізноманіття, зміцнивши своє лідерство в регулюванні сталих інвестицій. У Сполучених Штатах, однак, спостерігався фрагментарний підхід до ESG-інвестицій: 17 штатів ухвалили закони, що обмежують інвестиції на основі ESG, намагаючись захистити галузі, що видобувають викопне паливо. Тим часом Китай, Індія та країни АСЕАН узгодили свої національні стратегії з глобальними цілями сталого розвитку, такими як Паризька угода та Порядок денний сталого розвитку до 2030 року.

Урядові стимули для інвестицій у «зелену» енергетику продовжували зростати у 2023 році. Італія, Нігерія та Південна Африка запровадили як фіскальні, так і нефіскальні стимули для залучення інвестицій у проекти з відновлюваних джерел енергії, тоді як Канада та Єгипет запровадили податкові кредити спеціально для «зеленого» водню. Франція запровадила податкові стимули для підтримки внутрішнього виробництва критично важливих компонентів відновлюваної енергетики, таких як сонячні панелі, вітрогенератори, акумулятори та теплові насоси. Великобританія створила «зелені вільні порти», пропонуючи податкові пільги фірмам, що займаються передовим виробництвом і виробництвом відновлюваної енергії [106].

Незважаючи на прогрес, у глобальних зусиллях з розширення політики сталого фінансування залишаються бар'єри. Багато країн, що розвиваються, борються з обмеженими людськими ресурсами, слабкою фінансовою інфраструктурою та регуляторними невідповідностями.

Загалом, хоча глобальні інвестиції в зелену енергетику продовжують зростати, вони стикаються зі значними перешкодами, особливо в забезпеченні масштабного фінансування та підтримці узгодженості політики між регіонами. Поєднання фіскальних стимулів, вдосконалення нормативно-правової бази та політики сприяння інвестиціям матиме вирішальне значення для формування майбутнього сектору, гарантуючи, що стійкі інвестиції продовжуватимуть стимулювати економічне зростання та екологічний прогрес.

Аналізуючи стан енергетичного сектору України, перш за все варто зауважити, що до війни він відзначався високим рівнем розвитку, стабільності і відповідності сучасним стандартам. До 2022 року енергетична інфраструктура країни активно модернізувалася, було забезпечено значний рівень доступності електроенергії та інших енергетичних ресурсів для населення. Основними джерелами електропостачання були теплові, атомні та гідроелектростанції, які склали основу енергетичної системи. Українська енергетична сітка включала низку великих підприємств, зокрема атомні електростанції, що виробляли понад

50% електроенергії, а також ряд теплових станцій і гідроелектростанцій, що були відповідальні за решту виробничих потужностей.

Енергетичний сектор України традиційно відігравав ключову роль у забезпеченні економічного зростання, національної безпеки та соціальної стабільності країни. До початку війни цей сектор був важливим чинником економіки: він забезпечував до 8% валового внутрішнього продукту, сприяв модернізації інфраструктури та гарантовано задовольняв енергетичні потреби населення. Україна мала високий рівень доступу до електроенергії, централізованого опалення, газорозподільних мереж та систем водопостачання, що свідчило про значний потенціал країни в галузі енергетики.

З початком війни ситуація кардинально змінилась. Руїнування інфраструктури, значні втрати виробничих потужностей і змінений профіль споживання створили безпрецедентні виклики для енергетичного сектора. Окупація критичних об'єктів, фізичне пошкодження мереж та зниження попиту стали основними чинниками, що вплинули на функціонування системи. Ці зміни не лише ускладнили забезпечення базових потреб населення, але й поставили під загрозу економічну стабільність держави.

Енергетична система України, яка колись була достатньо потужною, щоб експортувати електроенергію до сусідніх країн, зазнала значної шкоди. Згідно зі звітом ПРООН та Світового банку за 2023 рік, 42 з 94 критично важливих високовольтних підстанцій на підконтрольних Україні територіях були пошкоджені або зруйновані протягом 2022-2023 років, і напади на такі об'єкти тривають. Крім того, понад 19 ГВт встановленої потужності було втрачено або залишається під окупацією [64].

Вторгнення Росії в Україну призвело до руйнівного впливу на інфраструктуру – приблизно 40% мереж передачі електроенергії, 20% систем розподілу та до 50% виробничих потужностей були окуповані, зруйновані або пошкоджені, що спричинило масові перебої у постачанні електроенергії, води та тепла. Станом на жовтень 2023 року об'єднана енергосистема тимчасово втратила 44% атомної генерації через окупацію найбільшої атомної станції в

Європі, 78% потужностей теплових електростанцій, 66% блочних ТЕС, а також 12% гідроенергетичних потужностей та 32% ГАЕС. До того ж, жоден нафтопереробний завод не функціонував, що ускладнило постачання нафтопродуктів, а прямим наслідком війни стало падіння попиту на електроенергію приблизно на третину. Економічна активність скоротилася, а майже 8,2 млн осіб були змушені покинути країну, що призвело до суттєвих змін у профілі споживання – внутрішньо переміщені споживачі концентрувалися переважно в західних регіонах, а короткострокове падіння попиту спричинило різке зниження цін на оптових ринках [31].

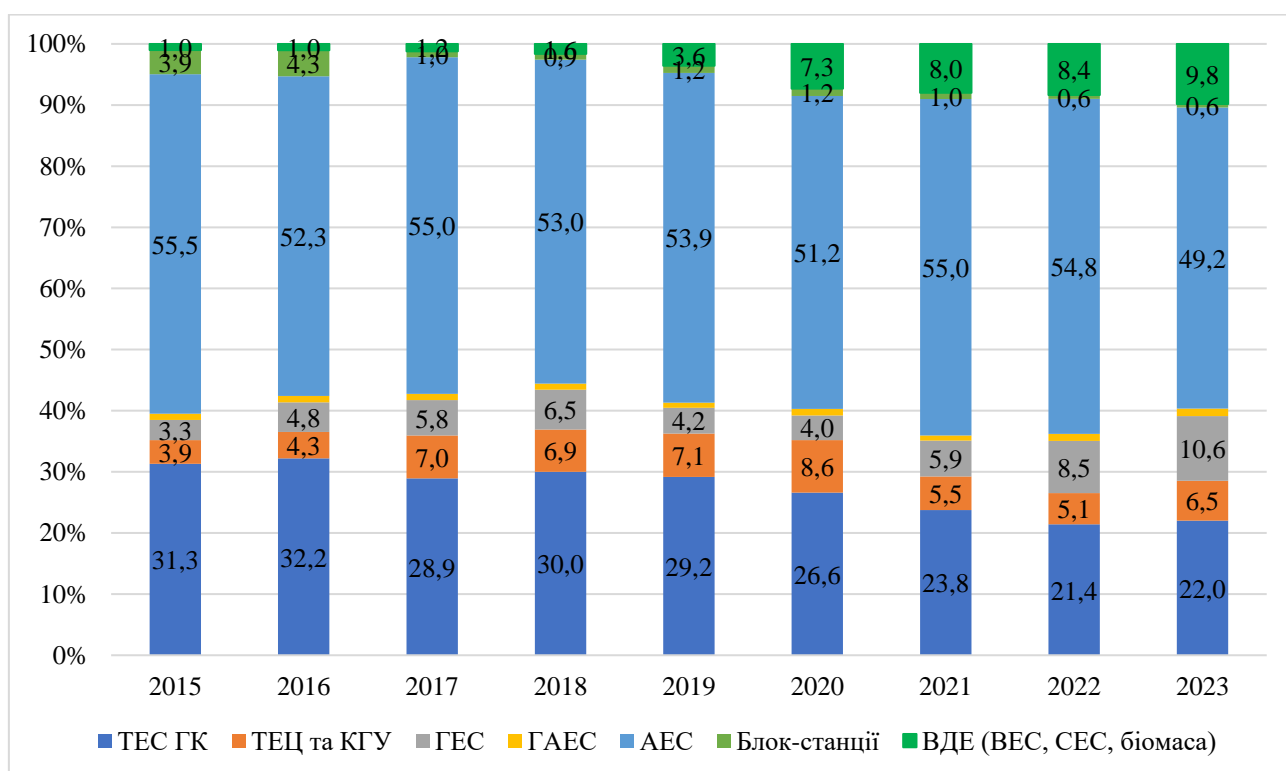
З відчутними змінами в інфраструктурі шкода для економіки стала неминучою. Відсутність стабільних джерел енергопостачання в значній мірі ускладнила розвиток промислових секторів, підрила інвестиційну спроможність та спричинила різке зниження комунальних поступлень. У результаті з об'єктивних причин виникла потреба в адаптації до ситуації, що змінюється, у тому числі через реформи у сфері запровадження комплексного використання поновлюваних джерел енергії, сонячних батарей тощо, а також модернізацію вітрових ресурсів, що дасть можливість підвищити здатність до збереження стабільності в забезпеченні країни енергетичними ресурсами. На відновлення сектору суттєво впливають і зміни, зумовлені енергетичною політикою Європейського Союзу, яка передбачені переходом до більш чистих та сталих джерел енергії та синхронізацією з європейськими енергетичними стандартами.

Сектор зеленої енергетики в Україні демонструє поступове, але стійке зростання завдяки ряду державних ініціатив, спрямованих на стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел. За даними UkraineInvest, законодавство передбачає впровадження «зеленого» тарифу, який гарантує вигідні умови для виробників електроенергії з відновлюваних джерел, зокрема сонячної та вітрової.

Це дозволяє залучати приватні інвестиції навіть у воєнний час, стимулюючи розвиток нових об'єктів та модернізацію існуючої інфраструктури.

Такі заходи сприяють декарбонізації економіки та підвищенню енергетичної незалежності країни.

На рисунку 2.1. наведені дані про згенеровану енергію за джерелом походження протягом 2015-2023 років. Частка відновлюваних джерел енергії, до яких належать вітрові електростанції, сонячні електростанції та біомаса, демонструвала впевнене зростання в Україні протягом 2015-2023 років. У 2015 році вона становила лише 1,0%, що вказувало на обмежений розвиток цих джерел енергії на той час.

Рис 2.1. Частка згенерованої енергії за джерелами за період 2015-2023 рр., %

Джерело: складено автором на основі даних [50]

Однак у 2020 році відбувся значний стрибок до 7,3%, що свідчить про суттєві інвестиції та впровадження державних програм підтримки зеленої енергетики. Протягом наступних років зростання продовжувалося, і в 2023 році частка ВДЕ досягла 9,8%, що майже в 10 разів перевищує рівень 2015 року. Така динаміка вказує на поступове впровадження відновлюваних технологій в енергетичний баланс країни та зростаючу роль зеленої енергетики в забезпеченні енергетичної незалежності України.

В таблиці 2.1 показано динаміку введеної потужності відновлюваних джерел енергії в Україні за період з 2012 по 2022 роки, яка демонструє різні тенденції залежно від типу генерації. Найпомітніше зростання спостерігалось у сегменті вітрових електростанцій. У 2019 році було введено 637 МВт, що свідчить про значний інтерес інвесторів до цього виду енергії. Після цього темпи дещо сповільнилися, хоча залишалися на стабільному рівні до 2022 року. Варто зауважити, що за останніми даними частка ВДЕ збільшилася до 11% у 2024 році, що свідчить про позитивні темпи розвитку сектору та ефективність введених стимулів.

Таблиця 2.1

Введена потужність ВДЕ за період 2012-2022 рр., МВт

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ВЕС	48	140	180	0	12	27	68	637	144	359	82
Електростанції на біогазі	0	6	8	3	3	14	13	40	10	20	6
Електростанції на біомасі	2	11	18	0	4	0	12	44	22	43	3
Малі ГЕС	2	2	5	7	3	5	4	5	3	4	1
СЕС домогосподарств	-	-	0,1	2	15	34	106	396	226	426	206
СЕС промислові	183	377	71	20	99	211	646	3537	1169	306	16
Всього	235	536	282,1	32	136	291	849	4659	1574	1158	314

Джерело: складено автором на основі даних [50]

Аналізуючи введені потужності відновлювальних джерел енергії, то варто зазначити, що загалом динаміка є позитивною за період 2012-2022 років. Електростанції на біогазі розвивалися поступово, до 2013 року цей сегмент майже не зростав, але починаючи з 2016 року, відбулося поступове збільшення потужностей. У сегменті електростанцій на біомасі найбільший приріст спостерігався у 2018 році, коли було введено 44 МВт. Однак подальша динаміка розвитку цього сегмента була нестабільною.

Малі гідроелектростанції мали стабільний розвиток до 2012 року, але після 2013 року їхній ріст значно уповільнився. Сегмент сонячних електростанцій виявився найбільш привабливим для інвесторів. Домогосподарства почали активно встановлювати СЕС після 2016 року, а пік зростання припав на 2019 рік із введенням 396 МВт. Ще більш значним був приріст промислових СЕС, які у 2019 році додали 3537 МВт. Такий стрімкий розвиток вказує на великий приплив інвестицій у цей сегмент.

У таблиці 2.2. представлена динаміка обсягу інвестицій у сектор відновлюваних джерел енергії в Україні протягом 2012-2022 років, яка демонструвала значні коливання залежно від типу генерації та економічних умов. У сегменті вітрових електростанцій найбільший обсяг інвестицій було зафіксовано у 2019 році (739 млн євро). Цей період став піком інвестиційного буму в секторі зеленої енергетики України, що продемонстровано рекордним загальним обсягом введених потужностей. Це можна пояснити сприятливими державними умовами, зокрема дією вигідного «зеленого тарифу».

Таблиця 2.2

Обсяг інвестицій у ВДЕ за період 2012-2022 рр., млн євро

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ВЕС	89,3	223	259	0,0	16,8	33,5	80,7	739	152	422	96,5
Електростанції на біогазі	0,0	9,5	12,1	5,1	5,1	23,5	20,9	67,9	16,2	31,1	9,3
Електростанції на біомасі	4,0	19,2	24,5	0,0	5,8	0,0	16,3	62,9	29,9	56,0	3,9
Малі ГЕС	4,0	3,8	8,3	12,6	5,4	8,8	6,8	8,9	5,3	6,7	1,7
СЕС домогосподарств	-	-	0,1	2,5	16,3	36,4	101	318	159	286	139
СЕС промислові	312	528	88,8	20,7	103	187	548	2842	820	180	9,4
Всього	409	784	393	40,9	152	289	774	4039	1182	982	260

Джерело: складено автором на основі даних [50]

У наступні роки обсяг інвестицій знизився, але у 2021 році досяг 422 млн євро, свідчачи про певне відновлення активності інвесторів. Електростанції на біогазі почали залучати інвестиції лише після 2013 року. Найбільші обсяги інвестицій спостерігалися у 2019 році (67,9 млн євро), що вказує на підвищення інтересу до цього сегмента завдяки розвитку технологій та підтримці з боку держави. Аналогічну динаміку демонстрували електростанції на біомасі, найбільші вкладення в які також відбулися у 2019 році (62,9 млн євро). Проте у 2021 році інтерес інвесторів до цього сегмента знову зріс, досягнувши 56 млн євро.

Малі гідроелектростанції отримували стабільно низький рівень інвестицій протягом всього аналізованого періоду. Найбільший обсяг було зафіксовано у 2010 році (31,8 млн євро), але надалі інтерес до цього сегмента поступово знижувався. Сонячні електростанції як домогосподарств, так і промислового типу стали найпривабливішими для інвесторів. Зокрема, інвестиції в промислові СЕС досягли рекордних 2842,2 млн євро у 2019 році. Після цього спостерігалось суттєве зниження, що можна пояснити переглядом умов «зеленого тарифу» та нестабільністю регуляторного середовища. СЕС домогосподарств також активно залучали інвестиції у 2019 році (318,2 млн євро), а у 2021 році вони досягли 286,4 млн євро.

Таким чином, пік інвестиційного розвитку зеленої енергетики України припав на 2019 рік, особливо у сегменті СЕС та ВЕС, що відображається і в зростанні загальних обсягів. Для подальшого розвитку сектору необхідно створити стабільні та прозорі умови для інвесторів, а також підтримувати технологічний розвиток і впровадження нових рішень.

Сектор зеленої енергетики України розвивається під впливом глобальних тенденцій та власних викликів, зокрема війни та пов'язаних із нею руйнувань енергетичної інфраструктури. На світовому рівні спостерігається активне зростання інвестицій у відновлювану енергетику, особливо у таких країнах, як США, Китай та держави ЄС, які стимулюють екологічно чисті технології через законодавчі ініціативи та фінансові стимули. Основними рушіями глобального

розвитку є необхідність декарбонізації економіки, зміцнення енергетичної безпеки та інноваційні технології, зокрема розвиток штучного інтелекту, розумних мереж та систем накопичення енергії. Україна, попри війну, намагається адаптуватися до цих змін і інтегруватися у загальносвітові тренди, хоча її можливості наразі значно обмежені через руйнування енергосистеми та нестабільну інвестиційну ситуацію.

До повномасштабного вторгнення Україна демонструвала позитивну динаміку розвитку відновлюваних джерел енергії, що стало можливим завдяки сприятливій політиці «зеленого» тарифу та міжнародним інвестиціям. Проте війна кардинально змінила ситуацію: близько 40% енергетичної інфраструктури було зруйновано або окуповано, що суттєво обмежило виробництво електроенергії, особливо з поновлюваних джерел. Водночас, глобальні тенденції все ще впливають на Україну, оскільки країна інтегрується в європейський енергетичний простір через ENTSO-E, що відкриває нові можливості для залучення інвестицій у ВДЕ та модернізації інфраструктури. Європейський Союз активно підтримує Україну в енергетичному секторі, надаючи як фінансову допомогу, так і технічні рішення для відновлення зруйнованої генерації.

Одним із головних викликів залишається залучення інвестицій у відновлювану енергетику в умовах війни. У той час як світовий ринок демонструє зростання, Україна стикається з відтоком капіталу, оскільки більшість інвесторів уникають високих ризиків. Проте деякі компанії продовжують вкладати кошти, зокрема у розподілену генерацію, малу сонячну та вітрову енергетику, що дозволяє підвищити енергетичну стійкість регіонів. Крім того, міжнародні фінансові організації, такі як Світовий банк та ЄБРР, розглядають можливості кредитування українських проєктів у сфері ВДЕ, розуміючи стратегічне значення їхнього розвитку для післявоєнного відновлення країни.

Загалом, хоча Україна залишається позаду у темпах розвитку зеленої енергетики порівняно зі світовими лідерами, потенціал для відновлення та зростання є значним. Відновлення енергетичної інфраструктури, імплементація

сучасних технологій та інтеграція у європейський ринок можуть стати ключовими факторами для залучення інвестицій та зміцнення енергетичної незалежності країни. У довгостроковій перспективі глобальні тренди, такі як зростання попиту на «зелену» енергію, розвиток інноваційних рішень і підтримка міжнародних партнерів, можуть стати важливим каталізатором для розбудови сталого енергетичного майбутнього України.

2.2. Динаміка іноземного інвестування в сектор зеленої енергетики України

Для повноцінного дослідження динаміки, проблем та ризиків з якими можуть стикатися іноземні інвестори при вході в сектор зеленої енергетики України, необхідно проаналізувати макроекономічний стан та інвестиційні тренди, які спостерігаються у вітчизняній економіці загалом та конкретно у секторі зеленої енергетики.

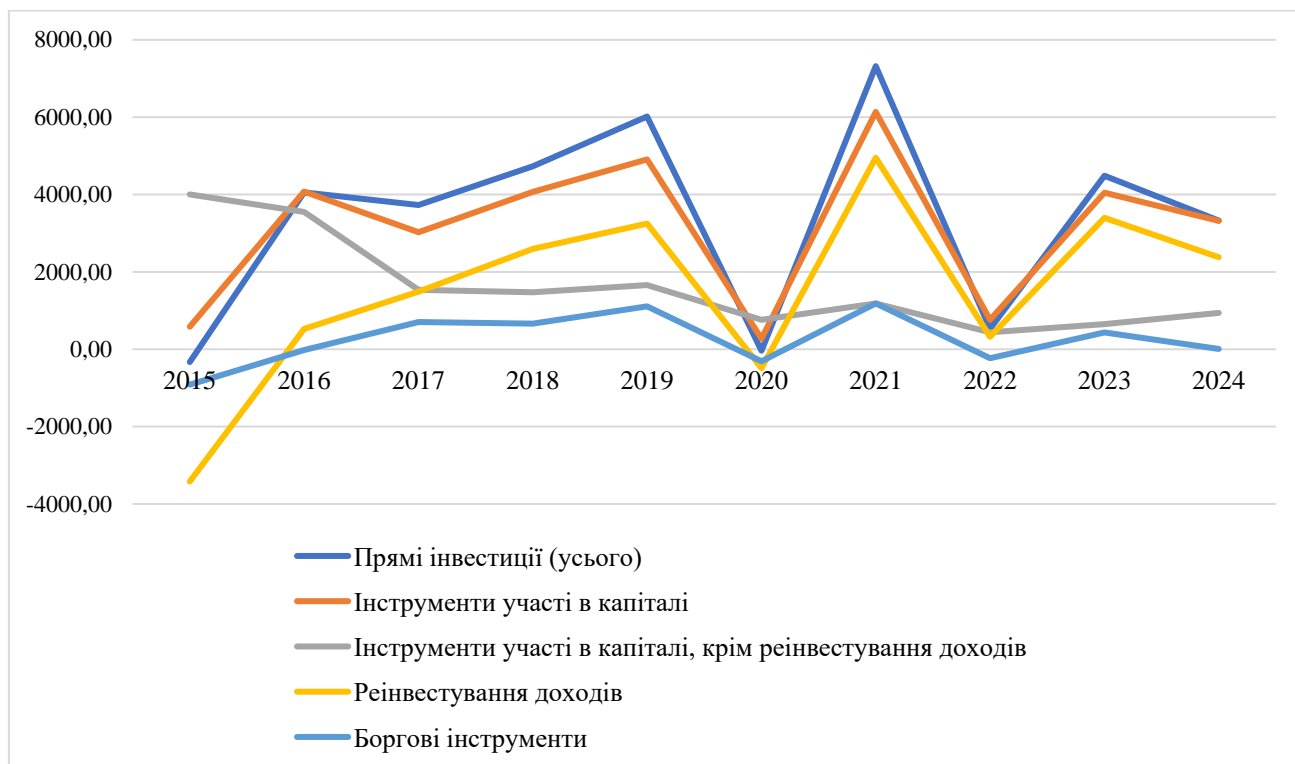
Аналізуючи макроекономічний стан, то Україна продемонструвала високу економічну стійкість завдяки успіхам на полі бою, злагодженій роботі уряду та бізнесу, швидкому відновленню критичної інфраструктури та системній підтримці міжнародних партнерів. Понад 90% підприємств відновили діяльність, що дозволило економіці поступово виходити на шлях зростання. У 2024 році реальний ВВП України зріс на 2,9%, що є вираженим сповільненням порівняно з 5,5% у 2023 році. Це свідчить про те, що економічне зростання зазнало певного сповільнення, яке може бути зумовлене як внутрішніми структурними викликами, так і зовнішніми економічними впливами.

Тренд до зниження темпів зростання відображається і у секторі прямих іноземних інвестицій. У 2024 році обсяг ПІІ зменшився до 3,329 млрд дол. США, в порівнянні з 2023, коли показник досяг 4,485 млрд дол. США. Ця негативна динаміка демонструє спадаючу довіру іноземного капіталу до українського ринку та свідчить про зниження потенціалу для подальшого економічного розвитку в умовах зміненої макроекономічної ситуації. Значущою є також зміна структури країн-інвесторів. У 2024 році основними країнами-інвесторами стали Кіпр, Нідерланди та Швейцарія, що відрізняється від попереднього року, коли

домінували Нідерланди, США, Велика Британія та Люксембург. Такий зсув свідчить про диверсифікацію інвестиційних потоків і відкритість українського ринку до нових джерел капіталу, що позитивно впливає на стійкість економіки в довгостроковій перспективі.

Щодо секторальної структури ПІІ за 2024 рік, найбільший акцент зроблено на інвестування у промисловість (24,61%), за якою слідує оптова та роздрібна торгівля (23,37%) та фінансова і страхова діяльність (22,30%). Такий розподіл відображає стратегічну орієнтацію на модернізацію виробничих потужностей, розвиток торговельного сектора та зміцнення фінансової інфраструктури, що створює умови для подальшої економічної стабілізації та зростання [47].

На рисунку 2.2 зображена динаміка потоків прямих іноземних інвестицій в Україну за видами економічної діяльності. Загалом, упродовж 2015-2024 років прямі інвестиції виявляють високу амплітуду коливань, що найбільш яскраво ілюструє перехід від негативного сальдо в -330,95 млн у 2015 році до пікових +7319,96 млн у 2021-му.

Рис 2.2. Прямі інвестиції в Україну за період 2015-2024 рр., млн дол. США

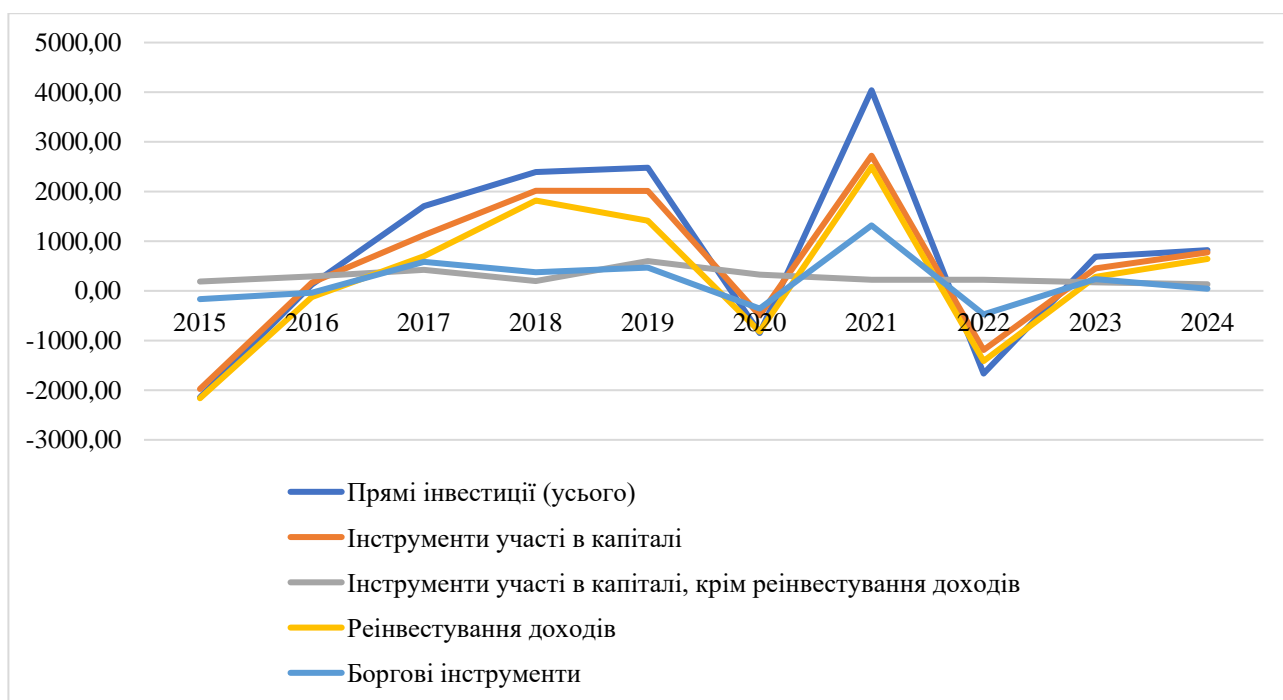
Джерело: складено автором на основі даних [47]

Перший провал був зумовлений насамперед від'ємним реінвестуванням доходів (майже -3418,62 млн), тоді як різке зростання у 2021 відбулося завдяки вагомому позитивному внеску реінвестованих доходів (близько +4949,37 млн) та боргових інструментів (+1184,90 млн). Подібна волатильність свідчить, що саме реінвестовані доходи є найбільш чутливим компонентом: у кризові періоди (наприклад, 2015 і 2020) вони глибоко «тягнули» загальний показник у мінус, а в роки економічного відновлення (2019, 2021, 2023) – навпаки, створювали вагому позитивну динаміку.

Після шоку 2020 року, коли сукупні прямі інвестиції впали до -36,01 млн, економіка відзначилася значним відновленням, що дало рекордні результати в 2021-му. Проте у 2022-му спостерігалось різке скорочення до 531,43 млн, імовірно зумовлене воєнними ризиками та загальним відпливом капіталу. У 2023 році показник знову піднявся до 4484,65 млн, насамперед завдяки суттєвим реінвестованим доходам, однак у 2024-му помітна тенденція до сповільнення. Така динаміка вказує на поступове уповільнення притоку капіталу, тож якщо ситуація не зміниться, підсумкові показники за весь 2024 рік можуть виявитися помітно нижчими, ніж у 2023-му.

За період 2015-2024 років економіка України демонструвала високу волатильність прямих інвестицій, що свідчить про її здатність швидко реагувати як на кризи, так і на періоди відновлення. Різке зростання в 2021 році, спричинене позитивним впливом реінвестованих доходів та боргових інструментів, підкреслює потенціал для економічного підйому, проте останнє уповільнення приросту у 2024 році, зокрема через негативний внесок боргових інструментів у другій половині року, свідчить про зростаючу невизначеність на ринку капіталу.

Динаміка інвестицій у промисловості за період 2015-2024 років свідчить про надзвичайну вразливість цього сектору до змін у реінвестованих доходах та коливань за борговими інструментами (див. рисунок 2.3).

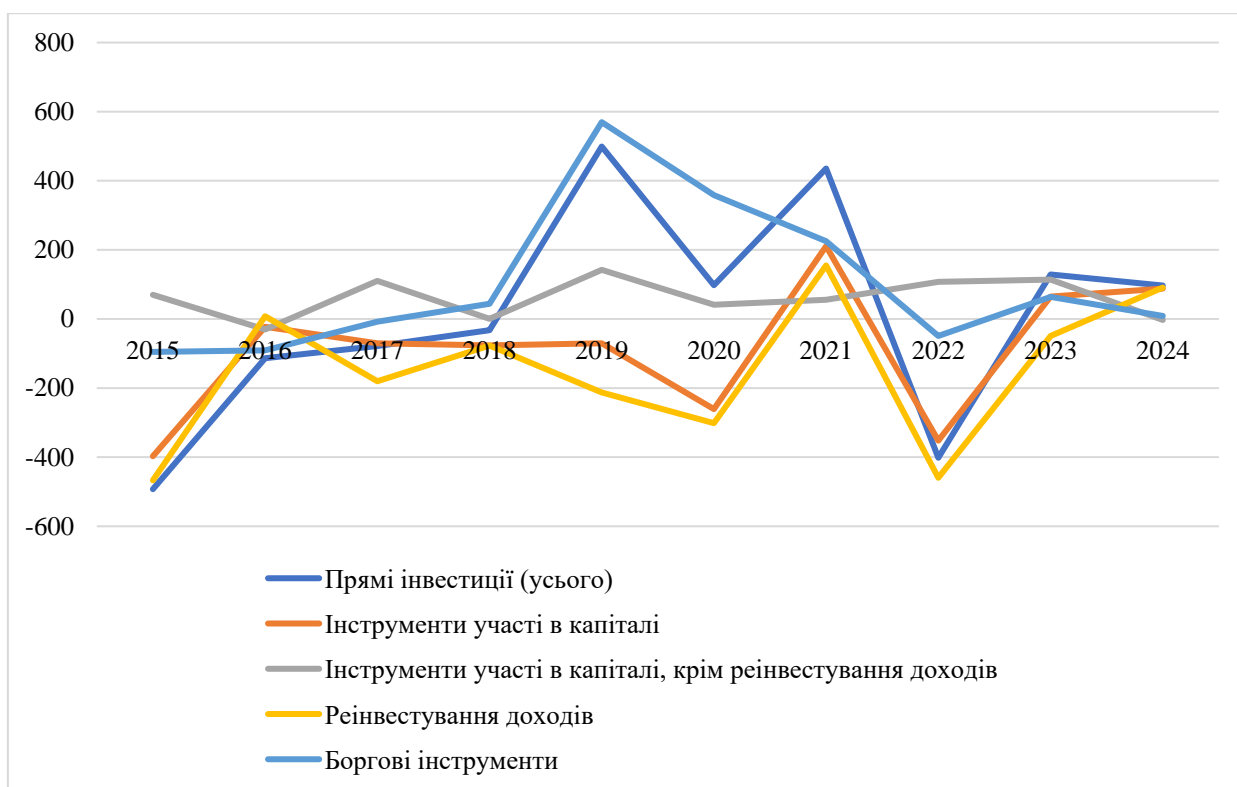

Рис 2.3. Прямі інвестиції в промисловість: операції за видами економічної діяльності за період 2015-2024 рр., млн дол. США

Джерело: складено автором на основі даних [47]

Позитивні реінвестиції в періоди зростання (як у 2021-му році) демонструють потенціал для швидкого відновлення, тоді як різкі спади, зокрема у 2015-му, 2020-му та в окремих кварталах 2024-го року, вказують на високий ризик інвестиційних «гойдалок». Нестабільність знижує загальну інвестиційну привабливість промисловості, а враховуючи інтеграцію зеленої енергетики в економічну стратегію, подібні коливання негативно впливають на перехід до сталих технологій, за умови відсутності заходів для посилення фінансової стабільності.

Для аналізу динаміки в секторі зеленої енергетики в дослідженні використані дані щодо ПІ в сектор «Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря», що включає в себе діяльність з постачання електроенергії та функціонування підприємств енергопостачання, які здійснюють виробництво, контроль і розподілення електроенергії.

Рис 2.4. Прямі інвестиції в постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря: операції за видами економічної діяльності, за період 2015-2024 рр., млн дол. США

Джерело: складено автором на основі даних [47]

Відповідно до рисунку 2.4, річні потоки іноземних інвестицій в «Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря» залишалися від’ємними, причому найглибший спад зафіксовано в 2015-му (близько -492,59 млн), значною мірою через від’ємні реінвестовані доходи (майже -467,01 млн). У цей період невеликий позитив від внесків до капіталу регулярно «з’їдався» глибоко негативним реінвестуванням. У 2019 році відбувся різкий стрибок до 499,05 млн – завдяки великим позитивним борговим інструментам, хоча реінвестовані доходи лишалися від’ємними. Подальше зростання у 2020-2021 рр. також значною мірою пояснюється зміною динаміки реінвестування: якщо 2020-го негативні реінвестовані доходи все ще частково стримували результат, то вже у 2021 році вони стали позитивними, що разом із борговими інструментами дало 435,61 млн загальних інвестицій. Натомість 2022-й знову завершився «мінусом» (-401,54 млн) через переважно від’ємні реінвестовані доходи.

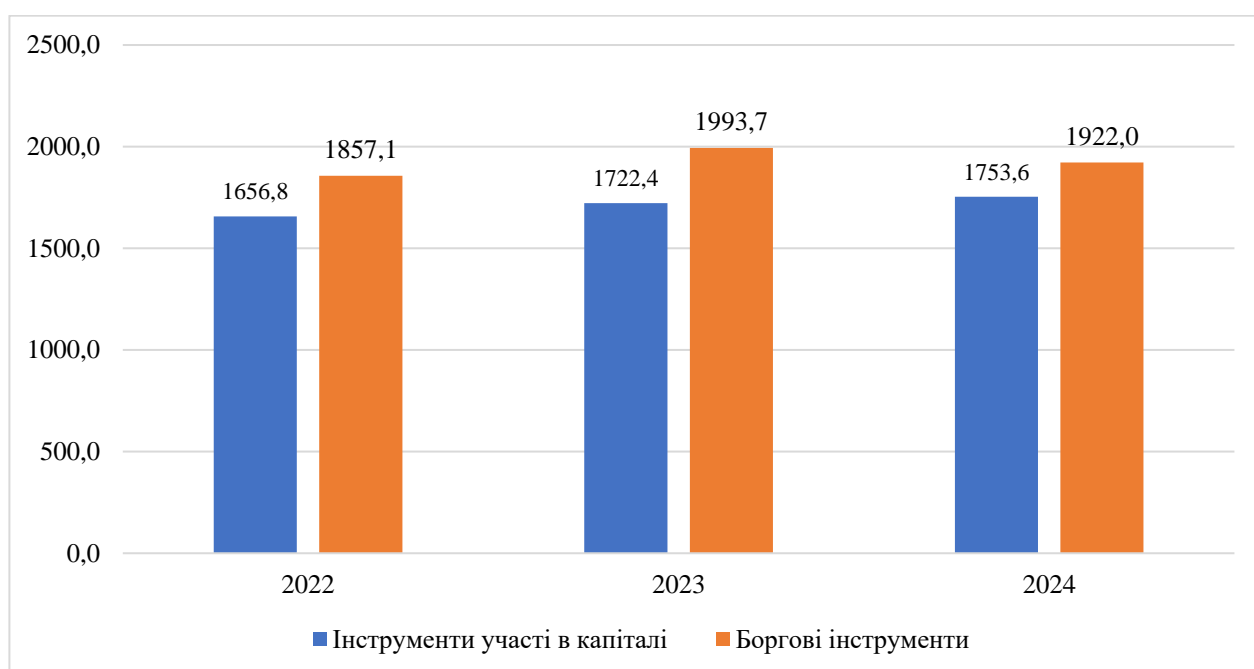
У 2023 році спостерігалось повернення до позитивної динаміки, хоча реінвестування доходів лишалося незначно від'ємним, а головну підтримку надали внески в капітал і боргові інструменти. Щодо 2024-го, перший квартал показав упевнений приріст (+75 млн), у другому ж кварталі відбувся провал до -5,6 млн (зокрема через негативний внесок боргових інструментів, -12,6 млн). У третьому кварталі 2024 року тренд знову став позитивним (+13,2 млн), що відображає, з одного боку, поступове відновлення реінвестованих доходів, а з іншого – збереження нестабільності: навіть невеликі коливання в боргових або капітальних складових можуть суттєво змінити загальний результат.

Сектор постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря демонструє високу волатильність інвестиційних потоків, де негативні реінвестовані доходи майже постійно затьмарювали позитивні внески до капіталу, створюючи від'ємне сальдо в окремих роках. Навіть у періоди короткочасного покращення завдяки позитивним борговим інструментам, загальна залежність від реінвестування доходів свідчить про підвищену вразливість сектору до коливань на ринку капіталу. Така динаміка знижує інвестиційну привабливість цього сегменту, що негативно позначається на потенціалі переходу до більш сталих і зеленоорієнтованих технологій у рамках енергетичного сектору.

Загалом, усі три масиви даних засвідчують подібний «хвилеподібний» характер динаміки прямих інвестицій в Україні протягом 2015-2024 років, що можна пов'язати з основними політичними та макроекономічними викликами. Перші провали в 2015-му відображають наслідки гострої фази військового конфлікту на Сході України та загального погіршення інвестиційного клімату після подій 2014 року. У 2020-му значний негативний вплив мала глобальна пандемія COVID-19, яка спричинила зниження ділової активності й посилила ризики для інвесторів. Навпаки, 2019-й та особливо 2021-й стали роками певного відновлення завдяки поступовому поліпшенню економічних показників і відкриттю нових можливостей для вкладень. Втім, повномасштабна війна, що

розпочалася у 2022 році, спричинила різкий відтік капіталу та від’ємну динаміку інвестицій.

Попри часткове відновлення у 2023-му, дані за 2024 рік демонструють нестійкість: перші квартали переважно позитивні, але третій квартал нерідко фіксує від’ємні результати. Вирішальним чинником лишається реінвестування доходів, яке в «позитивні» роки може істотно збільшувати загальний обсяг інвестицій, а за кризових умов – різко посилювати спад. Боргові інструменти також роблять вагомий внесок, особливо коли відбуваються різкі зміни від притоку до відпливу. З макроекономічного погляду на показники впливають інфляційні та курсові коливання, загальний інвестиційний клімат і, найголовніше, безпекова ситуація. Подальша стабілізація політичних і військових ризиків може стати основою для сталого зростання прямих інвестицій у всіх згаданих секторах та загалом в економіці України.

Рис 2.5. Акумуляовані залишки прямих інвестиції в постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, за період 2022-2024 рр., млн дол. США

Джерело: складено автором на основі даних [47]

Аналізуючи залишки прямих інвестицій у постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря (див. рисунок 2.5), можна зазначити, що

показники демонструють такі основні тенденції: у 2022 році інвестиції в боргові інструменти перевищували інвестиції в інструменти участі в капіталі. У 2023 році спостерігалось зростання обох категорій, причому боргові інструменти знову займали провідну позицію. Проте в 2024 році відбулося незначне зменшення обсягів інвестицій в обох категоріях, хоча боргові інструменти залишилися домінуючими. Таким чином, загальна динаміка вказує на стабільну перевагу боргових інструментів, а також на зміну обсягів інвестицій із тенденцією до зростання в 2023 році та зменшення в 2024 році.

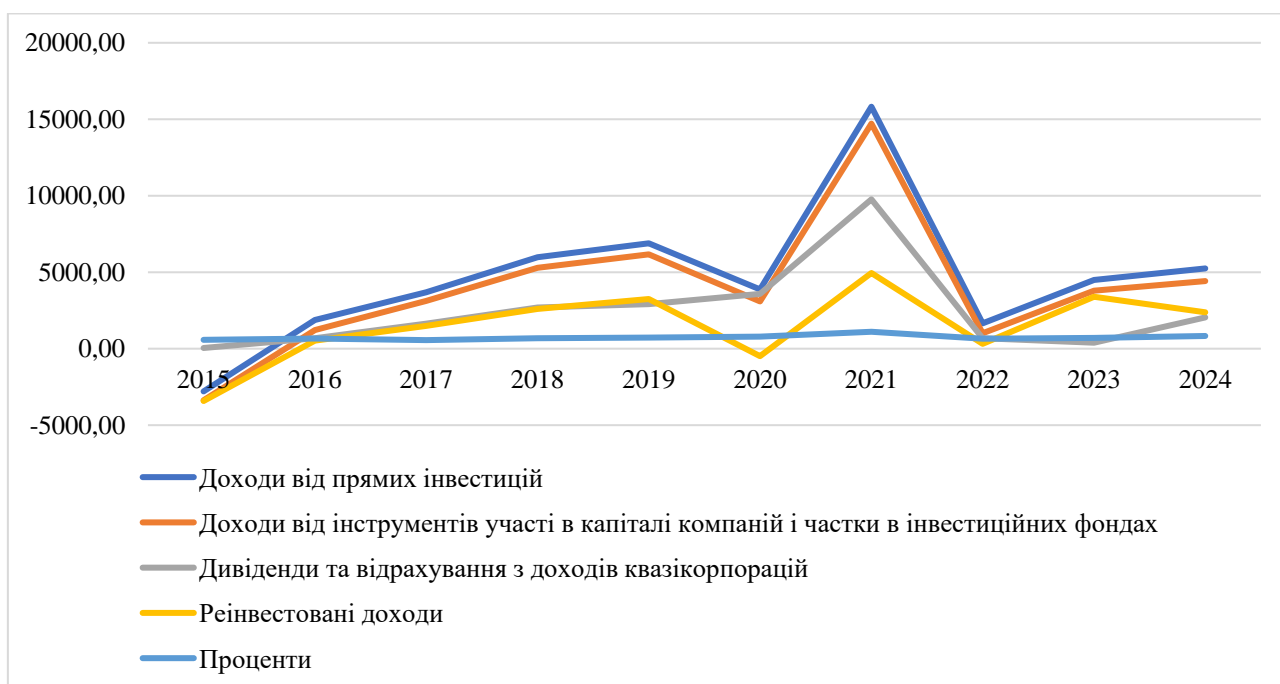
Рис 2.6. Акумульовані залишки прямих інвестиції у виробництво, передачу та розподілення електроенергії на кінець року: інструменти участі в капіталі за період 2015-2024 рр., млн дол. США

Джерело: складено автором на основі даних [47]

Щодо залишків прямих інвестицій у виробництво, передачу та розподілення електроенергії у 2015-2024 роках, а саме для інструментів участі в капіталі, то з 2015 по 2021 роки інвестиції стабільно зростали, зокрема в 2020 році досягнувши значного піку та ще більшого у 2021 році (2247,9 млн дол. США). У 2022 році спостерігається різке зниження до 1706,6 млн дол. США, після чого інвестиції залишаються майже на стабільному рівні в 2023 та 2024 роках (1746,7 млн дол. США). Загалом, тенденції свідчать про періоди швидкого зростання, спад у 2022 році, а потім стабілізацію на дещо нижчому рівні.

Одним з найголовніших аспектів для іноземних інвесторів є рівень дохідності вкладених коштів. На рисунку 2.7. продемонстровано динаміку

доходів від ПІІ за видами економічної діяльності. У 2015 році спостерігався значний від'ємний показник (-2791,29 млн дол. США) через суттєво негативні реінвестовані доходи.

Рис 2.7. Доходи від прямих інвестицій, сплачені нерезидентам за період 2015-2024 рр., млн дол. США

Джерело: складено автором на основі даних [47]

Однак із 2016 року тренд різко змінився на позитивний, і до 2019-го показники стабільно зростали, головню завдяки приросту реінвестованих доходів і дивідендів. У 2020-му реінвестовані доходи стали від'ємними, але загальний баланс залишався позитивним (+3875,57 млн). 2021 рік став рекордним (+15821,31 млн), проте 2022-й приніс різке падіння (+1661,27 млн) через війну.

У 2023 році розпочалося помірне відновлення (+4497,84 млн), головню завдяки реінвестованим доходам. У 2024 році позитивна динаміка триває, але темпи сповільнюються: поквартально показник знизився з +1541,97 млн у першому кварталі до +1230,67 млн у третьому. Структура доходів змінилася на користь дивідендів, тоді як реінвестовані доходи скоротилися, що може свідчити про переорієнтування іноземних інвесторів на виведення прибутків.

Дані про доходи від прямих інвестицій, сплачені нерезидентам, демонструють суттєву трансформацію інвестиційного портфеля: після значного

негативного показника в 2015 році, зумовленого від’ємними реінвестованими доходами, спостерігається стрімке зростання з 2016 року, що досягло пікового рівня в 2021-му завдяки збільшенню як дивідендів, так і реінвестованих доходів. Проте, різке падіння в 2022 році через воєнні та макроекономічні ризики, а також поступове уповільнення позитивної динаміки в 2024 році, де структура доходів змістилася на користь дивідендів за рахунок скорочення реінвестованих доходів, свідчать про переорієнтацію іноземних інвесторів на короткострокову вигоду.

Така тенденція негативно впливає на довгострокову інвестиційну привабливість економіки та обмежує фінансування інноваційних і сталих проєктів у секторі зеленої енергетики, які вимагають стабільного та тривалого капіталовкладення для забезпечення технологічного переходу та стійкого розвитку.

Згідно з даними представленими на рисунку 2.8, схожа динаміка представлена в промисловості, зокрема за період з 2015 по 2024 рік спостерігається суттєва трансформація доходів від прямих інвестицій у промисловості України, що відображає високу чутливість до змін у структурі капіталовкладень.

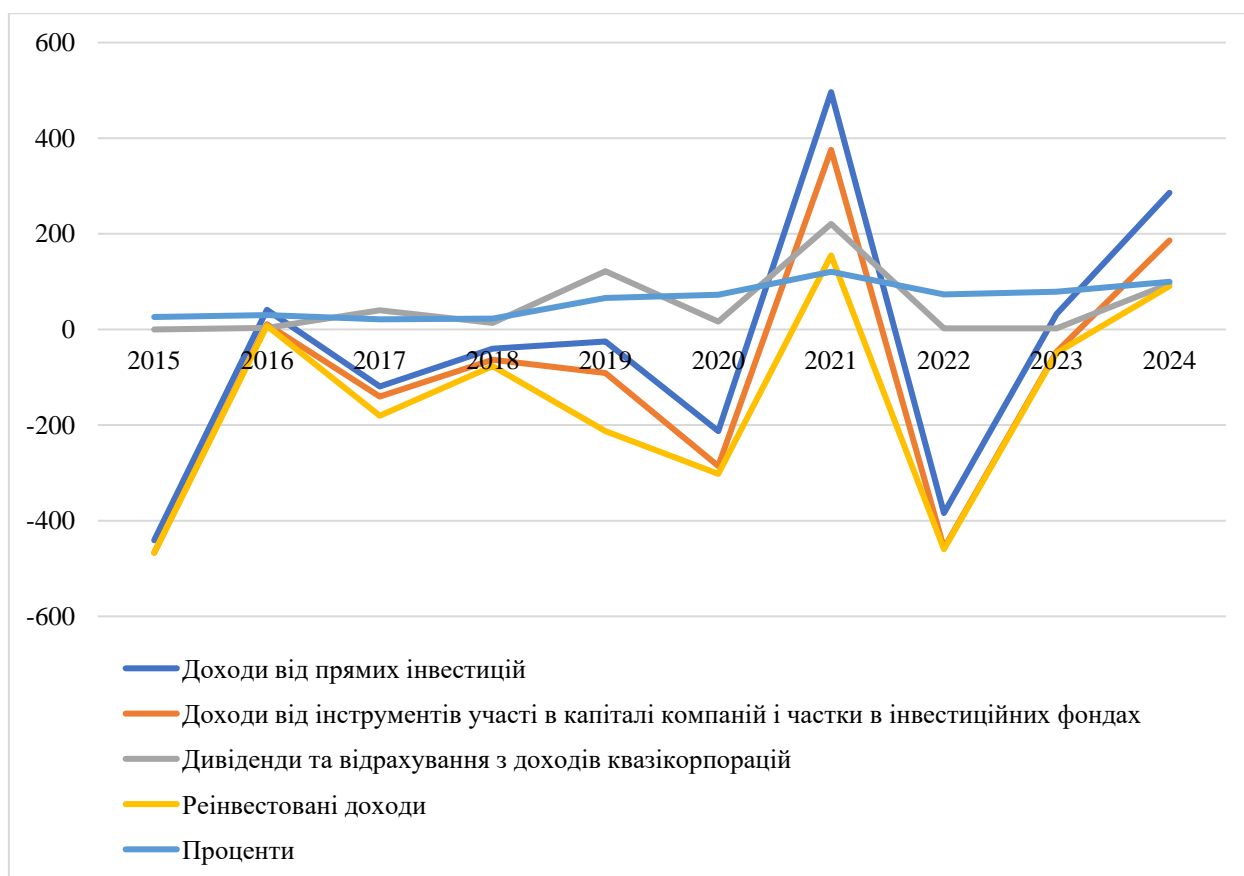

Рис 2.8. Доходи від прямих інвестицій в промисловість, сплачені нерезидентам за період 2015-2024 рр., млн дол. США

Джерело: складено автором на основі даних [47]

Значна волатильність негативно вплинула на довгострокову інвестиційну привабливість економіки та, зокрема, ускладнити фінансування стабільних та інноваційних проєктів у секторі зеленої енергетики, де стійкість і передбачуваність інвестицій є критично важливими для забезпечення енергетичного переходу та сталого розвитку.

Певні відмінності були у секторі постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря. У 2015-2020 роках сектор перебував у фінансовій кризі, демонструючи переважно негативні результати. Доходи від прямих інвестицій залишалися від'ємними (від -440,87 у 2015 році до -212,75 у 2020-му), що вказує на тривалий період труднощів (див. рисунок 2.9). Дивіденди були нестабільними, а реінвестовані доходи систематично від'ємними, що свідчило про низьку прибутковість і брак впевненості інвесторів.

Рис 2.9. Доходи від прямих інвестицій в постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, сплачені нерезидентам за період 2015-2024 рр., млн дол. США

Джерело: складено автором на основі даних [47]

Із 2021 року ситуація почала змінюватися: доходи від прямих інвестицій досягли рекордних +496,37, дивіденди зросли до +220,76, а реінвестовані доходи вперше стали позитивними (+154,92). Це могло бути наслідком оптимізації бізнес-моделі, залучення нових інвестицій або покращення операційної ефективності. Така динаміка свідчить про відновлення довіри інвесторів та підвищення прибутковості сектора.

У 2024 році галузь демонструє стабілізацію: у третьому кварталі доходи від прямих інвестицій склали +56,58, дивіденди – +26,97, а реінвестовані доходи – +9,79. Проценти залишаються на стабільному рівні (+19,83), що вказує на ефективне управління фінансами. Загалом, поступове покращення фінансових показників і зменшення їхніх коливань створюють передумови для подальшого зростання й довгострокової фінансової стійкості галузі.

Сектор постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря демонстрував значні фінансові труднощі в 2015-2020 роках через переважно негативні реінвестовані доходи та нестабільні дивіденди, що свідчило про низьку інвестиційну привабливість. Проте з 2021 року відбувся кардинальний поворот: рекордне зростання доходів від прямих інвестицій, стрімке підвищення дивідендів та позитивна динаміка реінвестованих доходів свідчать про ефективні зміни в управлінській стратегії та відновлення довіри інвесторів. Стабілізація фінансових показників у 2024 році, зокрема поступове зростання в третьому кварталі, свідчить про наближення галузі до фінансової стійкості, що створює сприятливі перспективи для залучення капіталу не лише в традиційні енергетичні проєкти, а й у розвиток зеленої енергетики, що є ключовим фактором для довгострокового економічного зростання України.

Аналіз останніх даних свідчить, що доходи від реінвестування відіграють вирішальну роль у формуванні інвестиційного клімату в Україні: під час кризових періодів їх негативний внесок посилював відтік капіталу, тоді як у періоди відновлення позитивна динаміка реінвестованих доходів сприяла рекордному зростанню інвестиційних потоків. Проте останні тенденції, зокрема переорієнтація іноземних інвесторів на дивідендні виплати замість масштабного

реінвестування, свідчать про зростаючу короткострокову орієнтацію та невизначеність. Це створює певні ризики для фінансування довгострокових, інноваційних проєктів у секторі зеленої енергетики, що вимагають стабільності та тривалого капіталовкладення для забезпечення стійкого технологічного переходу та зростання економіки в цілому.

Аналізуючи динаміку прямих іноземних інвестицій за принципом спрямованості, можна відзначити, що у 2022 році спостерігалася значна волатильність потоків капіталу. Наприклад, у першому кварталі чисті інвестиції становили 611 млн доларів, проте вже у третьому кварталі скоротилися до 232 млн доларів. Це свідчить про певні труднощі із залученням капіталу, ймовірно, через високі геополітичні ризики та економічну невизначеність. Водночас, у 2023 році ситуація почала покращуватися: у першому кварталі чистий приплив інвестицій зріс більш ніж удвічі порівняно з кінцем 2022 року, а у другому кварталі досяг 1,626 млрд доларів, що є значним позитивним сигналом для економіки.

Значну роль у структурі інвестицій відігравало реінвестування доходів. У 2023 році цей показник суттєво зріс, що свідчить про довіру інвесторів до українського ринку та їхнє бажання продовжувати діяльність в країні. Проте у другій половині 2023 року, а особливо у 2024 році, темпи реінвестування почали знижуватися, що може свідчити про зміну економічних умов або посилення ризиків для бізнесу.

Щодо боргових інструментів, вони демонстрували нестабільну динаміку. Наприклад, у першому півріччі 2023 року відбулося зростання обсягів залучення кредитних ресурсів, проте у третьому кварталі 2024 року показник впав до 473 млн доларів. Це може бути пов'язано як із макроекономічною ситуацією, так і зі змінами у доступності фінансування.

Загалом, 2023 рік продемонстрував суттєве покращення інвестиційного клімату, однак у 2024 році спостерігається певне сповільнення темпів залучення капіталу. Це може вимагати додаткових заходів зі зниження ризиків та

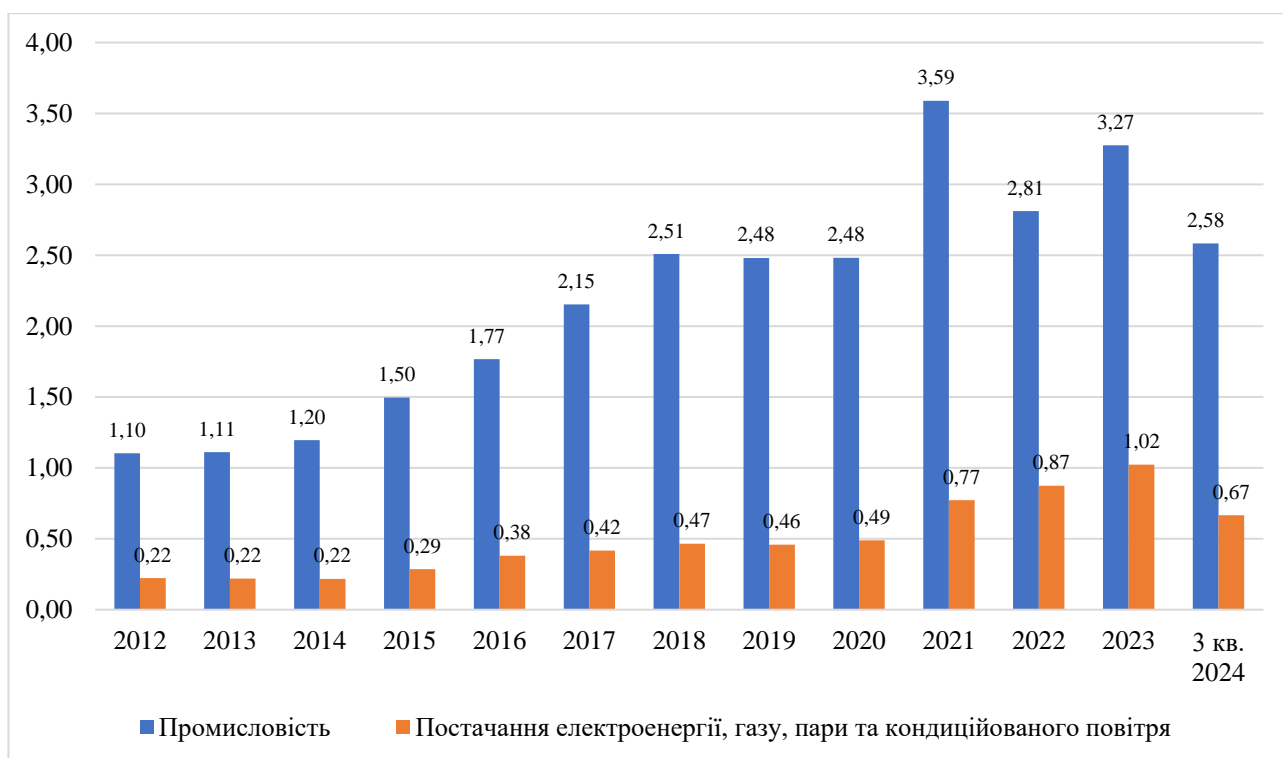
стимулювання інвесторів до подальшого розширення своєї присутності на українському ринку (див. додаток Б).

Аналізуючи прямі інвестиції за принципом активів/пасивів, можна виявити кілька ключових тенденцій у структурі та динаміці іноземних інвестицій. По-перше, значну частину інвестицій становлять позикові кошти у вигляді торгових кредитів та інших боргових зобов'язань. У 2023 році спостерігалось їх активне зростання, однак у 2024 році обсяги цих інструментів почали знижуватися. Наприклад, у першій половині 2023 року показники залишалися стабільними, проте в третьому кварталі 2024 року обсяг таких інвестицій скоротився приблизно до 51 млн доларів. Це може вказувати на обережність інвесторів або зміни в умовах кредитування.

По-друге, інвестиції в рамках внутрішньокорпоративного фінансування (зокрема, підтримка материнськими компаніями) демонстрували неоднозначну динаміку. У першій половині 2023 року вони були відносно стабільними, але у 2024 році зафіксовано зниження. Наприклад, у другому кварталі 2024 року цей показник склав лише 30 млн доларів, що значно менше порівняно з попереднім періодом. Це може свідчити про зміни у стратегіях материнських компаній щодо фінансування своїх дочірніх підприємств або про складнощі із забезпеченням капіталу.

По-третє, спостерігається нестабільність у показниках інвестицій у міжкорпоративні кредити. У 2023 році вони демонстрували зростання, що могло бути пов'язано із розширенням бізнесу та збільшенням фінансової підтримки від іноземних партнерів. Проте у 2024 році їхній обсяг почав знижуватися, що може бути наслідком як економічних факторів, так і змін у кредитній політиці міжнародних компаній.

Загалом, у 2023 році інвестиційна активність зростала, особливо у сфері внутрішньокорпоративного фінансування та боргових зобов'язань. Однак у 2024 році спостерігається поступове зниження цих показників, що може вказувати на обережніший підхід інвесторів та необхідність додаткових стимулів для підтримки припливу іноземного капіталу (див. додаток В).

Рис 2.10. Обсяг реалізованої промислової продукції за період 2015-2024 рр., трлн грн.

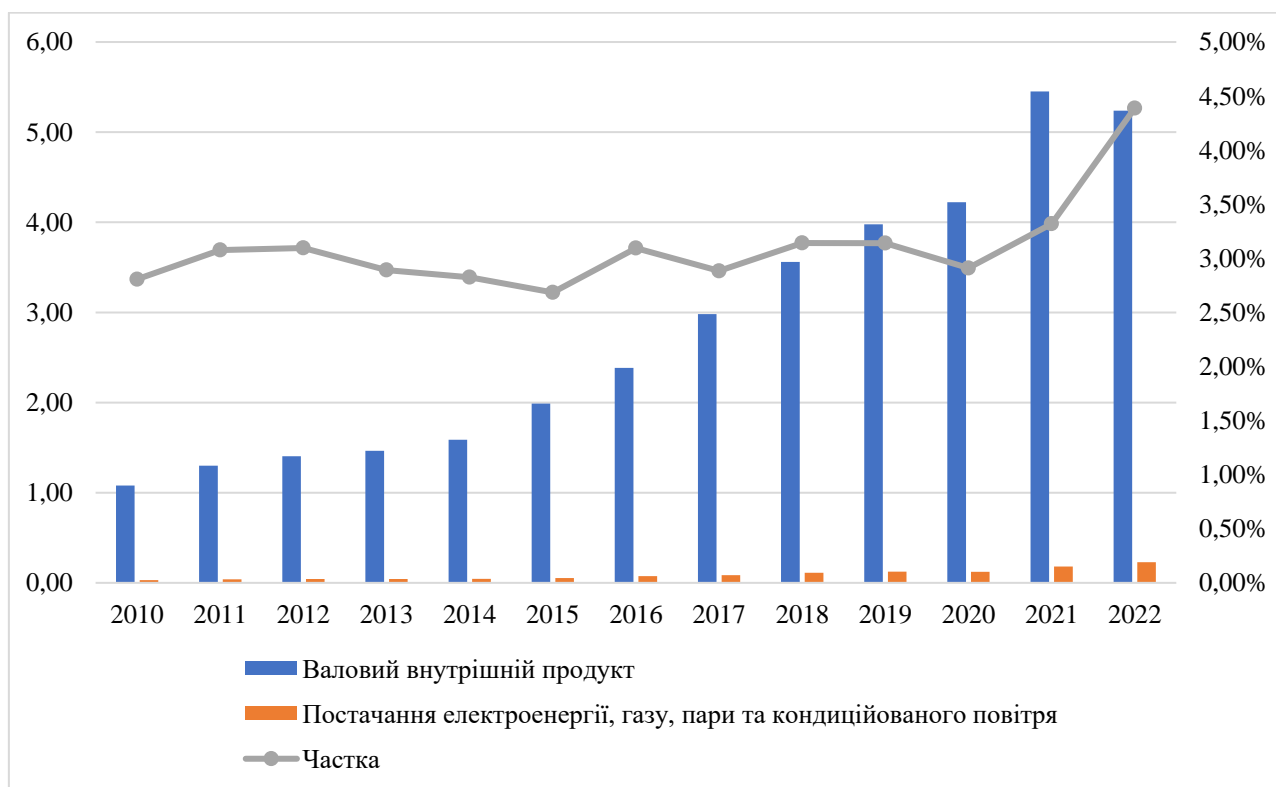
Джерело: складено автором на основі даних [47]

На рисунку 2.10 представлено обсяг реалізованої промислової продукції за період 2015-2024 років. У період з 2012 року до 2020 року сектор реалізації промислової продукції демонстрував значний ріст. Загальний обсяг реалізованої продукції збільшився з 1,10 трлн грн у 2012 році до піку у 3,59 трлн грн у 2020 році. Таке зростання може бути обумовлене зростанням внутрішнього попиту, активізацією зовнішньої торгівлі або сприятливими економічними умовами. Промисловий сегмент також мав стабільний приріст: його обсяг підвищився з 0,22 трлн грн у 2012 році до 0,49 трлн грн у 2020 році, що відображає активний розвиток цього напрямку.

Однак, після 2020 року спостерігається спад. У 2021 році загальний обсяг реалізації знизився до 2,81 трлн грн, що може свідчити про вплив глобальних та внутрішніх економічних криз або змін у ринкових умовах. Попри це, у 2022 році сектор почав відновлюватися, демонструючи приріст до 3,27 трлн грн. Проте станом на третій квартал 2024 року спостерігається стабілізація на рівні 2,58 трлн грн, що все ще значно перевищує стартові показники 2012 року.

Аналіз сектору постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря за цей період також вказує на певні виклики. Після досягнення 0,77 трлн грн у 2021 році, обсяги почали поступово зменшуватися, і на третій квартал 2024 року вони становлять 0,67 трлн грн. Це все ще перевищує рівні до 2020 року, однак свідчить про уповільнення зростання. Проте, варто зазначити, що у роки зниження обсяг реалізованої промислової продукції всієї промисловості, сектор постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря демонстрував позитивну динаміку.

Загалом, сектор демонструє позитивний довгостроковий тренд із суттєвим ростом обсягів порівняно з початковим періодом у 2012 році. Однак спад після 2020 року сигналізує про потребу у структурних змінах, впровадженні інновацій та більш ефективному реагуванні на економічні виклики, щоб забезпечити стабільність і можливості подальшого зростання.

Рис 2.11. ВВП виробничим методом та валова додана вартість за видами економічної діяльності у фактичних цінах за період 2015-2022 рр., трлн грн.

Джерело: складено автором на основі даних [47]

У період з 2010 по 2022 рік валовий внутрішній продукт України демонстрував стабільний ріст до 2021 року, коли він досяг максимуму у 5,45 трлн грн. Зростання було найбільш значним після 2015 року, наприклад, з 1,99 трлн грн у 2015 році до 3,98 трлн грн у 2019 році, що може свідчити про зростання економічної активності. Однак у 2022 році спостерігається спад до 5,24 трлн грн, що, ймовірно, пов'язано з економічними викликами цього.

Сегмент «Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря» продемонстрував суттєве зростання свого внеску у ВВП України протягом досліджуваного періоду, що вказує на його дедалі важливішу роль в економіці країни. У 2010 році обсяг реалізації цього сегмента становив лише 0,03 трлн грн, або 2,81% ВВП, що свідчить про його відносно незначний вплив на загальну економіку на той час. Проте з року в рік цей сегмент демонстрував стабільне зростання, досягаючи 0,18 трлн грн (3,32% ВВП) у 2021 році і 0,23 трлн грн (4,39% ВВП) у 2022 році періоду (див рисунок 2.11).

Такий поступ свідчить про активний розвиток інфраструктури постачання енергоресурсів, а також про зростання попиту на електроенергію, газ, пару та кондиційоване повітря як серед промислових споживачів, так і серед побутових. Модернізація об'єктів генерації, передачі та розподілу енергії могла сприяти підвищенню ефективності та збільшенню обсягів надання послуг у цьому секторі. Крім того, впровадження нових технологій та інвестиції в альтернативні джерела енергії також, ймовірно, стали ключовими драйверами зростання частки цього сегмента у ВВП.

Варто зазначити, що у 2021 році спостерігався особливо помітний стрибок з 0,14 трлн грн у 2020 році до 0,18 трлн грн, що може бути пов'язано з відновленням економіки після глобальних кризових явищ, а також із покращенням внутрішнього попиту на енергоресурси. У 2022 році зростання продовжилося, і, незважаючи на труднощі, цей сегмент продемонстрував стабільність.

Загалом динаміка цього сектору свідчить про його стратегічне значення для економіки України. Зростання попиту на енергію, акцент на енергоефективність

та необхідність модернізації енергосистеми створюють передумови для подальшого зростання цього сегмента. Це також підтверджує, що постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря є не лише життєво важливою складовою економіки, а й одним із ключових напрямків інноваційного розвитку.

Підсумовуючи, слід зазначити, що сектор зеленої енергетики з точки зору іноземного інвестора характеризується як нестабільний, проте демонструючий динамічний розвиток, що підтверджується зростанням обсягу інвестицій та збільшенням потужностей.

Динаміка інвестицій в даний сектор демонструє пряму кореляцію з загальними інвестиційними трендами в економіку України. Зниження інвестиційної активності в кризові періоди змінювалося на поступове відновлення в 2019 та 2021 роках відбувалося як в загальному обсязі інвестицій, так і в секторі зеленої енергетики. Позитивним є фактор зростання частки сектору у ВВП, незважаючи на нестабільність української економіки. Динаміка доходів від прямих іноземних інвестицій в секторі була більш нестабільною ніж середня по всім секторам, що є негативним фактором для інвестиційної привабливості сектору відновлювальних джерел енергії.

Проте, одним з головних ризиків є правові невизначеності та потенційні зміни у фінансових механізмах підтримки, які стримують залучення нових інвестицій та змушують інвесторів переглядати свої стратегії.

Одним із негативних чинників для сектору зеленої енергетики є низький рівень прозорості, що вимірюється за допомогою Індексу прозорості енергетики. Цей індекс розроблено для комплексної оцінки доступності та якості інформації у сфері енергетики. Він охоплює понад 200 індикаторів, сформованих на основі нормативних вимог та найкращих міжнародних практик інформаційного розкриття.

Методологія розрахунку Індексу базується на статистичному методі багатовимірного середнього, який застосовується для аналізу складних систем і процесів. Оцінювання рівня прозорості в енергетичному секторі України

здійснюється щорічно. Значення інтегрального індексу варіюється від 0 до 100, що дозволяє визначити загальний рівень прозорості галузі та відстежувати його динаміку. Повномасштабне вторгнення спричинило сильний спад даного індексу з 63 пунктів у 2021 році до 39 та 41 пунктів у 2022 та 2025 роках відповідно [8]. Це відбулося через закритість джерел для оцінювання, згортання доступу публічної інформації та погіршення умов функціонування енергетичних відомств. Однак, незважаючи на негативну динаміку, наявні перспективи для покращення даного показника та привабливості сектору загалом.

Загалом, подальший розвиток іноземного інвестування в сектор зеленої енергетики України залежить від покращення регуляторного середовища, зниження ризиків та посилення довіри з боку міжнародних партнерів. Вирішення існуючих проблем сприятиме стабільному припливу інвестицій, що дозволить Україні розвинути сталу енергетичну систему та інтегруватися в європейський енергетичний простір.

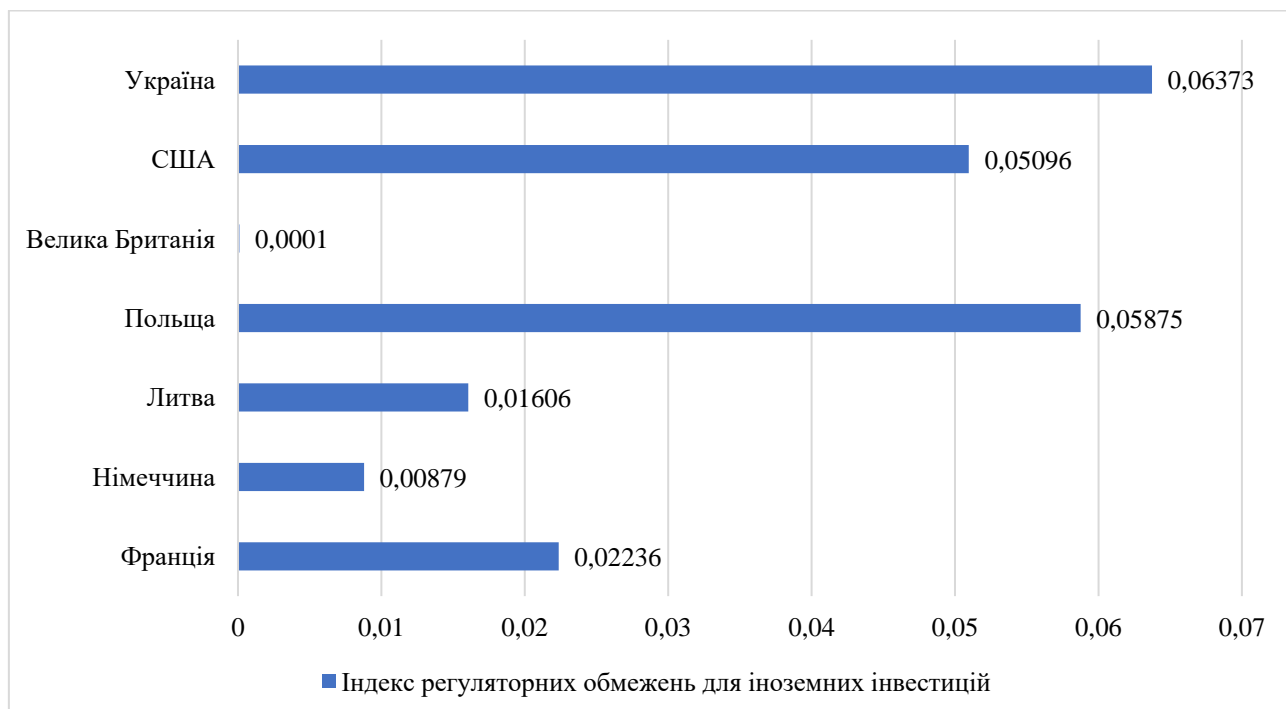
2.3. Регуляторні засади іноземного інвестування в сектор зеленої енергетики України

Правове середовище іноземного інвестування є одним з найбільш суперечливим фактором для оцінки інвестиційного клімату України, особливо в секторі зеленої енергетики. Поточний стан можна охарактеризувати як фазу масштабної трансформації економічної та правової систем, яка проявляється в активному реформуванні нормативно-правової бази для стимулювання іноземного інвестування в сектор зеленої енергетики. Цей процес є важливим елементом державної стратегії з переходу до більш екологічно чистої економіки, що спрямована на зниження залежності від традиційних джерел енергії та на впровадження інноваційних технологій.

В контексті залучення іноземних інвестицій до сектору зеленої енергетики особлива увага приділяється гармонізації українського законодавства з міжнародними стандартами. Держава спрямовує свої зусилля на адаптацію нормативно-правових актів до директив Європейського Союзу, що не лише знижує правові бар'єри для інвесторів, але й сприяє підвищенню

конкурентоспроможності українського ринку. При цьому інтеграція з європейською моделлю регулювання дозволяє використовувати накопичений досвід розвинених країн, де прозорість, оперативність та ефективність фінансового нагляду стали наріжним каменем економічної політики.

Одним з основних показників загальної оцінки регуляторного стану є Індекс регуляторних обмежень для іноземних інвестицій (FDI Regulatory Restrictiveness Index) від ОЕСР. Даний показник є кількісною характеристикою бар'єрів, які встановлює держава для ПІІ. Він вимірює рівень нормативних обмежень: чим нижчий показник, тим менше формальних бар'єрів існує, і тим більш відкритим стає інвестиційне середовище для іноземного капіталу. Натомість, вищі значення свідчать про суттєві нормативні вимоги та потенційні перешкоди для інвесторів, що можуть впливати на прийняття рішень щодо вкладання інвестицій. Таким чином, індекс дозволяє порівнювати відкритість інвестиційної політики між країнами та визначати, де є перспективи для полегшення процесу інвестування.

Рис 2.12. Індекс регуляторних обмежень для іноземних інвестицій серед країн ОЕСР та України за період 2023 р., од.

Джерело: складено автором на основі даних [85]

На рисунку 2.12 зображено динаміку індексу за 2023 рік, де нижче значення вказують на більш відкритий та сприятливий інвестиційний клімат. Найменший показник зафіксовано для Великобританії – 0,00010, що сигналізує про практично відсутні регуляторні бар'єри для FDI, а Німеччина теж демонструє дуже низьке значення (0,00879). У той же час Франція (0,02236) та Литва (0,01606) знаходяться на проміжних рівнях, що свідчить про збалансованість регуляторних норм, тоді як Польща (0,05875) та США (0,05096) мають вищі показники, що вказує на жорсткіші регуляторні вимоги. Варто відзначити, що Україна відзначається найвищим значенням серед країн, розглянутих вище (0,06373), демонструючи найбільший рівень обмежень для іноземних інвесторів. Проте, варто зазначити, що кожна з країн, в тому числі Україна, мають досить низький показник індексу регуляторних обмежень для ПІІ, що підвищує інвестиційну привабливість для іноземних інвесторів

Щодо обмежень ПІІ для сектору електричної енергетики більшість країн (Франція, Німеччина, Польща, Велика Британія, Україна) мають індекси нормативних обмежень для іноземних інвестицій рівні 0, що свідчить про зовсім відсутню регуляторну перешкоду для ПІІ. Водночас Литва (0,00026) та Сполучені Штати (0,00096) демонструють мінімальні, але все ж таки наявні обмеження, що може бути наслідком специфічних регуляторних вимог або політичних пріоритетів у цих країнах. Загалом, дані свідчать про надзвичайно відкриту інвестиційну політику в електроенергетичному секторі, що є стимулом для іноземних інвесторів [85].

Національний банк України, як ключовий регулятор фінансової системи, відіграє центральну роль у забезпеченні макроекономічної стабільності. Його політика, спрямована на запобігання системним ризикам, передбачає впровадження певних обмежень, зокрема у сфері кредитування та валютного контролю. Ці обмеження, хоч і мають на меті збереження фінансової стійкості країни, в деяких випадках можуть обмежувати можливості для швидкого залучення іноземних інвестицій у нові технології та інноваційні проєкти в сфері зеленої енергетики. Такий баланс між фінансовою безпекою та стимулюванням

інновацій є характерним для країн, що перебувають у фазі трансформації, і викликає дискусії серед фахівців щодо оптимальних шляхів подолання бар'єрів.

Порівнюючи з розвиненими країнами та країнами Європейського Союзу, можна зазначити, що нормативно-правова база останніх характеризується високою гнучкістю та оперативністю реагування на зміни в економічному середовищі. У ЄС встановлено чіткі механізми моніторингу та управління ризиками, що дозволяє оперативно коригувати політику відповідно до сучасних викликів ринку. Натомість, країни, що розвиваються, часто стикаються з труднощами в адаптації своїх законодавчих норм до стрімких змін, що впливає на їхню здатність ефективно залучати іноземний капітал. Україна, спираючись на цей досвід, активізує зусилля з реформування свого правового поля, прагнучи створити сприятливе середовище для інвестицій через вдосконалення як законодавчих, так і фінансових інструментів.

Проте, поряд з позитивними тенденціями реформ, існують і певні виклики. Серед них – необхідність усунення бюрократичних перепон, оптимізація процедур ліцензування та забезпечення ефективного нагляду за виконанням нових нормативних вимог. Обмеження, встановлені НБУ, покликані захищати економіку від системних ризиків, але водночас вони створюють додаткове навантаження на інвесторів, які шукають більш гнучкі умови для реалізації своїх проєктів. Цей дисбаланс між безпекою та інноваціями є типовим для трансформаційних економік, і вирішення даної проблеми є одним із пріоритетних завдань сучасної української політики.

В додатку Г наведена таблиця з узагальненим переліком основних нормативно-правових актів, які є правовим підґрунтям для іноземного інвестування в проєкти сектору зеленої енергетики.

Закон «Про режим іноземного інвестування» створює правову базу для залучення іноземного капіталу в економіку України, визначаючи чіткі правила внесення інвестицій, реєстрації та контролю за їх реалізацією, а також механізми взаємодії між інвесторами та державними органами [43]. Цей закон сприяє формуванню стабільного інвестиційного середовища завдяки наданим гарантіям

захисту прав іноземних інвесторів, що дозволяє зменшити ризики втручання державних органів та потенційні збитки від політичних чи економічних змін. Наприклад, встановлені процедури реєстрації інвестицій дають змогу інвесторам планувати довгострокові проєкти з певністю щодо правового статусу їхніх вкладень, що є важливим фактором для інвестування в інфраструктуру, виробництво чи інноваційні технології.

Проте, закон має і низку недоліків: надмірна бюрократія та складність формальних процедур часто уповільнюють процес реєстрації інвестицій, а його положення, сформульовані у 1996 році, не завжди відповідають сучасним міжнародним стандартам, що потребує їх адаптації до умов сучасного ринку. Практична реалізація гарантій може бути обмеженою через недостатню ефективність судової системи та високий рівень корупційних ризиків, що іноді створює додаткові труднощі для іноземних інвесторів при вирішенні суперечок. Таким чином, хоча закон створює основу для залучення іноземного капіталу і сприяє розвитку економіки, його ефективність могла б бути значно підвищена шляхом спрощення процедур, модернізації нормативних положень та посилення механізмів захисту інвесторів у сучасних умовах.

Закон «Про інвестиційну діяльність» створює нормативно-правову основу для здійснення інвестиційної діяльності в Україні. Він визначає поняття інвестицій та інвестиційної діяльності, встановлює загальні принципи та умови державного регулювання, а також забезпечує правовий захист інвесторів через надання гарантій щодо збереження їхніх прав і капіталу. Закон сприяє формуванню сприятливого інвестиційного клімату, стимулюючи залучення як внутрішнього, так і зовнішнього капіталу для розвитку економіки країни, що особливо важливо для модернізації виробництва та технологічного прогресу [40]. Проте, незважаючи на свої позитивні сторони, такі як створення стабільної правової бази для інвестування та забезпечення механізмів взаємодії суб'єктів інвестиційної діяльності з державною владою, закон має й суттєві недоліки.

Його положення, сформульовані у 1991 році, часто є досить загальними та не повністю відповідають сучасним міжнародним стандартам, що створює

труднощі у їх застосуванні в умовах швидкозмінної економіки. Крім того, існують проблеми з інтеграцією цього закону з іншими нормативно-правовими актами, що веде до бюрократичних перепон та невизначеності в практичній реалізації правових гарантій, а також до потенційних корупційних ризиків у сфері регулювання інвестиційної діяльності. Таким чином, хоча закон є фундаментальним інструментом для регулювання інвестиційної діяльності в Україні, його ефективність могла б бути підвищена шляхом модернізації положень, адаптації до сучасних економічних умов і гармонізації з новітніми законодавчими ініціативами у сфері інвестицій.

Закон «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» встановлює комплекс заходів, спрямованих на стимулювання великих інвестиційних проєктів в Україні шляхом надання державної підтримки. Закон окреслює критерії «значних інвестицій», що дозволяють ідентифікувати проєкти, здатні забезпечити модернізацію виробництва, створення нових робочих місць і підвищення конкурентоспроможності економіки, а також визначає механізми фінансової, податкової та адміністративної підтримки таких проєктів. Зокрема, закон передбачає можливість надання субсидій, пільгових кредитів, гарантій щодо повернення позик, а також інших видів фінансової допомоги, що сприяють зниженню ризиків інвесторів та створенню передбачуваних умов для реалізації проєктів [37].

Водночас, закон стимулює інтеграцію інвестиційної політики з державними програмами розвитку, що дозволяє гармонізувати зусилля уряду щодо модернізації промисловості та розвитку інфраструктури. Проте, незважаючи на позитивну спрямованість на залучення значних інвестицій, існують і певні недоліки: процедура відбору та оцінки проєктів може бути досить формалізованою і обтяженою бюрократичними перепонами, що уповільнює доступ до підтримки; критерії відбору іноді трактуються не досить чітко, що може створювати невизначеність для потенційних інвесторів; а також є ризик політичного впливу та корупційних схем у процесі розподілу ресурсів. Таким

чином, закон створює перспективну правову платформу для підтримки масштабних інвестиційних проєктів, проте для його повноцінного ефекту необхідно забезпечити прозорість процедур, удосконалення критеріїв відбору та оперативну імплементацію запроваджених заходів.

Закон «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення та «зеленої» трансформації енергетичної системи України» спрямований на сприяння відновленню та «зеленій» трансформації енергетичної системи України шляхом внесення змін до низки законодавчих актів. Основні положення закону передбачають запровадження системи гарантій походження електроенергії, виробленої з відновлюваних джерел, що підвищує прозорість ринку та довіру інвесторів. Закон також надає виробникам електроенергії право виходу з балансуєчої групи Гарантованого Покупця, що дозволяє їм самостійно продавати та експортувати електроенергію, сприяючи інтеграції українського енергоринку з європейським. Крім цього, встановлено можливість завершення будівництва об'єктів відновлюваної енергетики до кінця 2023 року, що має стимулювати реалізацію вже розпочатих інвестиційних проєктів [33].

Позитивними сторонами закону є сприяння залученню інвестицій у сферу відновлюваної енергетики, підвищення конкурентоспроможності ринку та інтеграції з європейською енергосистемою завдяки прозорості процедур і розширенню можливостей для експорту електроенергії. Однак існують і негативні аспекти: часові обмеження на введення об'єктів в експлуатацію можуть створити додаткові труднощі для інвесторів, а нові механізми виходу з балансуєчої групи можуть призвести до нерівних умов між великими та малими виробниками, що може вплинути на справедливість розподілу ринкових можливостей. Ефективність реалізації закону в значній мірі залежатиме від вдосконалення процедур, зменшення бюрократичних перепон та підвищення прозорості в процесі контролю за виконанням нововведень.

В таблиці 2.3 наведено короткий підсумок основних інвестиційних стимулів та їх нормативного підґрунтя, а також розкрито їх сутність та важливість для інвестиційного середовища.

Ключові законодавчо закріплені інвестиційні стимули в секторі зеленої енергетики України

Нормативний документ	Сутність
Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні»	Встановлює умови та механізми державної підтримки для інвестиційних проєктів із значними інвестиціями.
Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування обов'язковості державної реєстрації іноземних інвестицій»	Скасовує обов'язкову державну реєстрацію іноземних інвестицій, спрощуючи процедури для інвесторів.
Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення бар'єрів для залучення іноземних інвестицій»	Спрямований на усунення перешкод для залучення іноземних інвестицій в Україну.
Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії»	Встановлює норми «зеленого тарифу» для суб'єктів господарювання та формує умови виплат за тарифом, а також додаткові гарантії для виробників
Постанова Кабінету Міністрів України «Про запровадження гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії»	Визначає гарантії реєстрації походження електроенергії з відновлювальних джерел та встановлює рамки функціонування реєстру гарантій походження

Джерело: складено автором на основі [33-42]

Законодавча база України для іноземних інвестицій у секторі зеленої енергетики активно розвивається, проте залишається недостатньо стабільною та комплексною. За останні роки було прийнято низку реформ, зокрема запровадження «зелених» тарифів та розробку Національних планів дій з відновлюваної енергетики, що мають на меті стимулювати розвиток сектору. Проте, через неоднозначність регулятивного середовища, бюрократичні перешкоди та неповноту нормативно-правової бази, іноземні інвестори стикаються з високими ризиками, що негативно впливає на їх довіру до українського ринку.

На відміну від України, законодавство Європейського Союзу містить комплексні та чітко структуровані нормативні акти, які створюють передбачуване середовище для інвестицій. Наприклад, директиви щодо розкриття інформації стосовно сталого фінансування (SFDR) та енергетична таксономія ЄС визначають стандарти для екологічно сталих інвестицій, а директиви RED II/RED

III встановлюють обов'язкові цілі щодо використання відновлюваних джерел енергії. Такі нормативні акти не лише регламентують ринок, але й сприяють формуванню стабільного інвестиційного клімату, що є важливим чинником для залучення капіталу.

Введення аналогічних до європейських директив у національне законодавство України мало б позитивний вплив на інвестиційний клімат. Це дозволило б знизити регуляторні ризики, створити прозоре середовище для прийняття інвестиційних рішень та забезпечити довгострокову правову визначеність. В результаті, стабілізація законодавчої бази та інтеграція європейських стандартів сприятиме зростанню довіри іноземних інвесторів, що може стимулювати подальше розширення сектору зеленої енергетики в Україні.

Крім того, впровадження подібних реформ сприятиме адаптації українського ринку до вимог міжнародної економічної інтеграції, що є критично важливим в умовах зростання глобальних екологічних викликів та потреб у переході до сталої економіки. Таким чином, посилення законодавчої бази через інтеграцію міжнародного досвіду створить фундамент для залучення додаткових інвестицій, сприятиме розвитку інноваційних технологій та забезпечить енергетичну безпеку країни.

Ще одним важливим аспектом регуляторних засад є обмеження та стимули від Національного банку України, які в залежності від типу змін знижують або підвищують інвестиційну привабливість інвестиційних проєктів в секторі зеленої енергетики.

Одним з найважливіших позитивних рішень для іноземних інвесторів є продовження валютної лібералізації від НБУ. Зокрема, Національний банк України демонструє комплексний підхід до підвищення інвестиційної привабливості країни, що включає заходи як для зміцнення обороноздатності, так і для створення сприятливого середовища для іноземних інвесторів. В контексті енергетичного сектору ці ініціативи мають особливе значення, оскільки вони спрямовані на забезпечення стабільності фінансової системи та зниження ризиків, пов'язаних із волатильністю валютних курсів. Для енергетичних

проектів, які потребують значних капіталовкладень та довгострокового фінансування, такі заходи стають запорукою довіри інвесторів до економічних умов України [3].

Заходи НБУ включають впровадження нових інструментів регулювання валютних операцій і розширення можливостей для міжнародних фінансових транзакцій, що сприяють більш прозорому та ефективному руху капіталу. Це дозволяє іноземним інвесторам зменшити невизначеність при операціях з репатріації прибутку чи реінвестуванні коштів у країні. У свою чергу, енергетичний сектор, який є критично важливим як для економічного розвитку, так і для забезпечення енергетичної безпеки, отримує додатковий стимул для залучення інвестицій завдяки створенню більш надійного фінансового середовища.

Додатково, підтримка обороноздатності через зміцнення фінансових механізмів свідчить про комплексний підхід НБУ до управління ризиками, що може позитивно вплинути на довгострокову стабільність інвестиційних проектів у стратегічно важливих секторах, зокрема в енергетиці. Для іноземних інвесторів це означає можливість планувати проекти з більшою передбачуваністю та меншим ризиком зовнішніх фінансових шоків, що в сучасних умовах є вагомим перевагою.

Таким чином, запропоновані заходи НБУ створюють фундамент для підвищення довіри до українського ринку, сприяючи залученню капіталу та стимулюючи розвиток енергетичного сектору, який є ключовим для забезпечення енергетичної безпеки та економічного зростання країни.

Також, НБУ продовжило тенденцію до пом'якшення валютних обмежень, що відіграє важливе значення для іноземних інвесторів, зокрема тих, хто планує вкладати кошти в енергетичний сектор України. Однією з ключових складових є налагодження механізмів репатріації дивідендів, що дозволяє підприємствам переказувати частину прибутку за кордон у встановленому ліміті. Це створює певну прозорість і стабільність для інвесторів, оскільки вони можуть розраховувати на регулярне повернення своїх інвестиційних доходів, хоча й із

встановленими обмеженнями, що вимагає ретельного планування грошових потоків [24].

З іншого боку, обмеження спрямовані на збереження макроекономічної стабільності країни, що є важливим фактором для іноземних інвесторів у капіталомісткому енергетичному секторі. Енергетичні проекти часто потребують великих початкових інвестицій, а також стабільних умов для довгострокового розвитку. Встановлення лімітів на валютні операції, зокрема щодо переказів та використання валютних кредитів, може створити певні труднощі в плануванні фінансування та управлінні ліквідністю. Інвесторам доведеться враховувати ці обмеження при розробці фінансових моделей проектів, зокрема щодо строків повернення капіталу та реінвестування прибутку.

Загалом, дане регулювання відображає баланс між потребою залучення іноземних інвестицій і забезпеченням валютної стабільності в умовах підвищеної невизначеності, спричиненої воєнним конфліктом. Для енергетичного сектору, який є стратегічно важливим для національної безпеки та економічного розвитку України, такі заходи допомагають зменшити ризики, пов'язані з різкими коливаннями валютного курсу та відтоком капіталу. Проте, потенційним інвесторам необхідно враховувати обмеження при плануванні своїх проектів, оптимізуючи стратегії щодо структурування фінансування та розподілу прибутку, що дозволить мінімізувати вплив обмежень на загальну ефективність інвестицій.

Також, НБУ вніс зміни, які включають дозвіл на перекази іноземної валюти за кордон для розрахунків у межах проектів міжнародної технічної допомоги, незалежно від країни-донора чи організації, що фінансує проект. Це сприяє залученню іноземних інвестицій в енергетичний сектор, оскільки спрощує фінансування та реалізацію міжнародних проектів. Водночас НБУ заборонив використання валютних кредитів для придбання цінних паперів, номінованих в іноземній валюті. Це обмеження може вплинути на стратегії фінансування інвесторів в енергетичному секторі, які планували залучати валютні кредити для інвестування в такі активи [22].

Загалом, ці зміни відображають прагнення НБУ збалансувати підтримку міжнародних інвестицій та збереження макроекономічної стабільності. Іноземним інвесторам в енергетичному секторі варто враховувати ці обмеження при плануванні та реалізації своїх проєктів в Україні. Законодавча база для іноземного інвестування в секторі зеленої енергетики України перебуває на стадії активної трансформації. Проведені реформи спрямовані на гармонізацію національного законодавства з міжнародними стандартами, зокрема європейськими, що дозволяє знизити правові бар'єри для інвесторів і підвищити конкурентоспроможність ринку. Водночас існують виклики, пов'язані з бюрократичними перепонами, застарілими нормативними положеннями та недосконалістю механізмів нагляду, які можуть ускладнювати процес інвестування.

Регуляторна політика Національного банку України відіграє ключову роль у забезпеченні макроекономічної стабільності через встановлення валютних обмежень та стимулів. Заходи щодо валютної лібералізації та спрощення фінансових транзакцій сприяють залученню іноземного капіталу, водночас необхідність підтримувати стабільність економіки диктує запровадження певних обмежень. Такий баланс між підтримкою інвестицій і збереженням фінансової безпеки є важливим фактором для мінімізації ризиків, пов'язаних із волатильністю валютного курсу.

Перспективи розвитку свідчать про необхідність подальшої модернізації законодавчої бази та інтеграції досвіду розвинених країн. Оптимізація процедур ліцензування, спрощення бюрократичних процесів і посилення гарантій захисту прав інвесторів створять більш передбачуване середовище для реалізації інвестиційних проєктів. Це сприятиме зростанню довіри до українського ринку, розвитку інноваційних технологій і забезпеченню енергетичної безпеки країни.

Висновки до розділу 2

Сучасний розвиток зеленої енергетики характеризується глобальним переходом до чистих і відновлюваних джерел енергії, що спричинено необхідністю декарбонізації економіки, зміцнення енергетичної безпеки та

впровадженням інноваційних технологій. Зростання інвестицій у відновлювану енергетику, зокрема у сегменти сонячних та вітрових електростанцій, свідчить про високий потенціал галузі в умовах сучасних глобальних трендів.

Український енергетичний сектор демонструє поступове збільшення частки відновлюваних джерел енергії в енергетичному балансі країни. Розширення встановленої потужності, зокрема у сегментах розподіленої генерації, підтверджує позитивну динаміку та зростання інтересу як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях. Це створює сприятливі умови для залучення іноземних інвестицій, навіть за умов складної геополітичної ситуації.

Водночас, руйнування інфраструктури та зниження виробничих потужностей у зв'язку з воєнними діями стали серйозною перешкодою для подальшого розвитку зеленої енергетики. Зміни в структурі споживання, обмеження в доступі до капіталу та високий рівень ризиків впливають на довгострокову інвестиційну привабливість сектору, що ставить під загрозу модернізацію та розширення виробничих можливостей. Іноземні інвестори стикаються з високою волатильністю ринку, що проявляється у значних коливаннях обсягів прямого інвестування та нестабільності реінвестованих доходів. Періоди економічного відновлення та кризи виявляють суттєві коливання інвестиційного клімату, що створює додаткові ризики для фінансування довгострокових проєктів у сфері зеленої енергетики.

Регуляторне середовище, спрямоване на залучення іноземного капіталу, включає фіскальні та нефіскальні стимули, спрощення адміністративних процедур та підвищення прозорості ринку. Запровадження механізмів, таких як «зелений» тариф, сприяє створенню умов для інвестицій навіть у складний період, проте потребує подальших реформ задля забезпечення стабільності та передбачуваності інвестиційних потоків.

РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ

3.1. Оцінка інвестиційної привабливості сектору зеленої енергетики в Україні для іноземних інвесторів

Комплексна оцінка інвестиційної привабливості сектору зеленої енергетики в Україні для іноземних інвесторів охоплює не лише вище проаналізовані економічні та політико-правові передумови, а також стимули, які застосовуються державою для покращення інвестиційного клімату.

Загалом, в Україні діє розгалужена система інвестиційних стимулів для підтримки розвитку зеленої енергетики, що сприяє залученню як внутрішнього, так і зовнішнього капіталу в цей стратегічно важливий сектор. Одним з ключових механізмів є «зелений» тариф – спеціальний тариф для закупівлі електроенергії, виробленої з альтернативних джерел. Він застосовується до об'єктів, що працюють на відновлюваній енергії, включаючи мікро-, міні- та малі гідроелектростанції. Цей інструмент забезпечує стабільні умови для повернення інвестицій, що стимулює будівництво нових об'єктів зеленої енергетики. Однак, існують постійні проблеми з виплатами за «зеленим» тарифом, що є негативним фактором для іноземного інвестора, адже створює додаткову нестабільність під час діяльності їх інвестиційного проєкту.

Додатковим стимулом є податкові та митні пільги для виробників зеленої енергії. Зокрема, вони звільняються від сплати ПДВ на імпорт обладнання, яке використовується у власному виробництві, за умови відсутності аналогічної продукції українського виробництва. Це значно знижує вартість реалізації проєктів, зменшує фінансові бар'єри та робить проєкти зеленої енергетики більш конкурентоспроможними на ринку.

Для стимулювання теплової енергії з відновлюваних джерел впроваджено стимулюючий тариф. Додатково працює механізм ринкової премії (feed-in premium), що передбачає виплату винагороди виробникам за додаткові обсяги електроенергії понад «зелений» тариф. Це створює додаткову мотивацію для

збільшення обсягів виробництва та впровадження інноваційних рішень у сфері енергетики [25].

Особливу увагу уряд приділяє створенню сприятливого бізнес-середовища через механізм «інвестиційних нянь». Цей інструмент передбачає комплексну підтримку інвесторів – від консультування та вирішення адміністративних питань до забезпечення доступу до державних сервісів і зниження регуляторних бар'єрів. Він спрямований на спрощення процедур та зниження ризиків для іноземних інвесторів.

Такі заходи дозволяють Україні створювати сприятливі умови для залучення інвестицій у зелений енергетичний сектор, сприяючи переходу до сталого розвитку та зменшення залежності від викопних палив. Це також підвищує міжнародний імідж країни як надійного партнера в галузі відновлюваної енергетики.

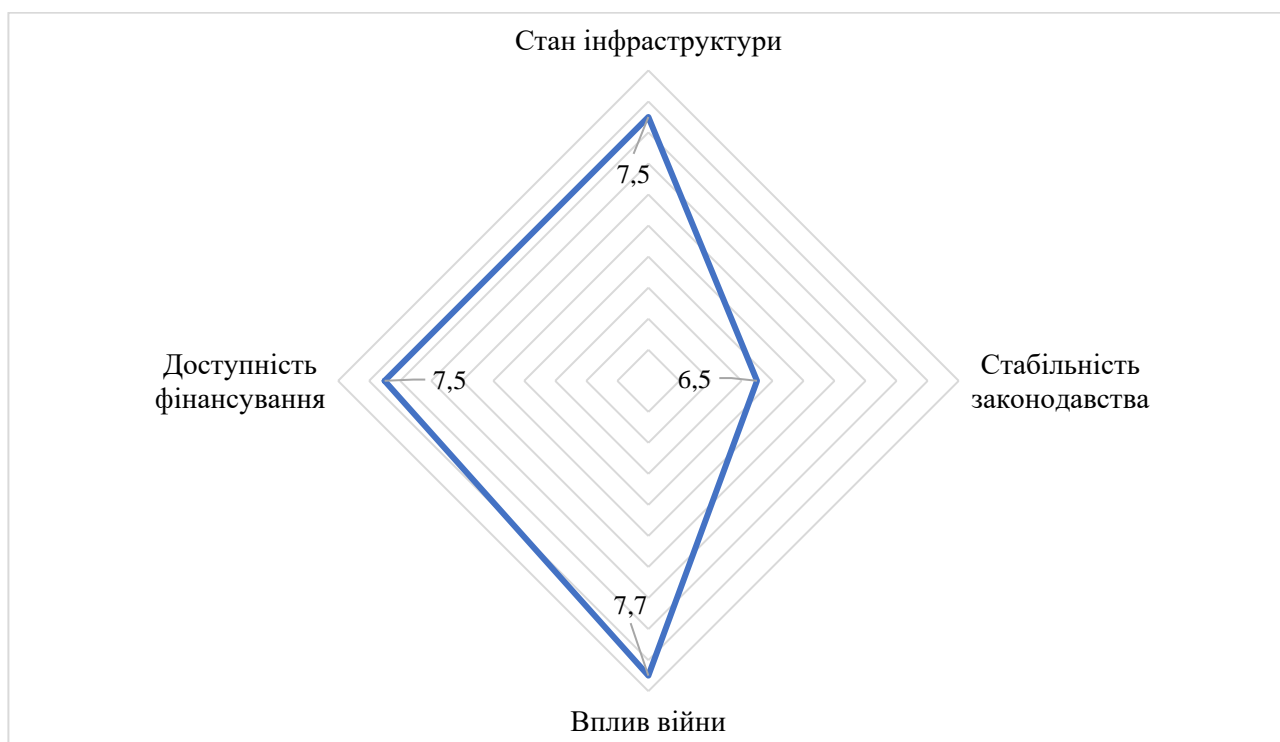
Для поглибленого аналізу інвестиційної привабливості сектору зеленої енергетики та визначення найбільш ефективних стимулів, які наразі застосовуються в секторі зеленої енергетики було проведено опитування експертів даної сфери економіки. В опитуванні взяли участь 10 експертів із сфери залучення інвестицій у сектор зеленої енергетики, 5 з яких є представниками «UkraineInvest». Анкета складається з 25 питань, адресованих експертам у сфері залучення інвестицій в сектор зеленої енергетики, а повний текст та запитання анкети наведені у додатку Д. Опитування охоплює широкий спектр аспектів – від загального інвестиційного клімату та рівня ризиків до специфіки державних стимулів, впливу війни, доступності фінансування, стану інфраструктури та ролі ключових державних інституцій, зокрема «UkraineInvest», у підтримці галузі.

Експерти поділяються в оцінках загального інвестиційного клімату: деякі вважають його нейтральним, інші – переважно сприятливим або несприятливим. Подібна різниця свідчить про неоднорідність ринкових умов та суб'єктивність сприйняття потенціалу галузі. Загальний рівень ризиків для інвесторів, за даними респондентів, оцінюється як помірний або відносно високий.

Серед факторів, що впливають на ризик, окремо виділяють нестабільність законодавства, невизначеність щодо реалізації державних стимулів та зовнішні впливи, зокрема, воєнні дії. Серед ключових переваг для інвесторів експерти відзначають великий потенціал відновлюваних джерел енергії, сприятливе географічне розташування України та можливості для розвитку інноваційних технологій.

Водночас, поточний стан державних стимулів викликає неоднозначні оцінки. Хоча існують дієві програми підтримки інвестицій, їх ефективність часто обмежена через проблеми імплементації, нестабільність нормативної бази та складнощі в реалізації спеціальних інвестиційних договорів.

На рисунку 3.1. відображено середню оцінку показників стану сектору зеленої енергетики України за чотирма параметрами: стан інфраструктури, стабільність законодавства, доступність фінансування та вплив війни.

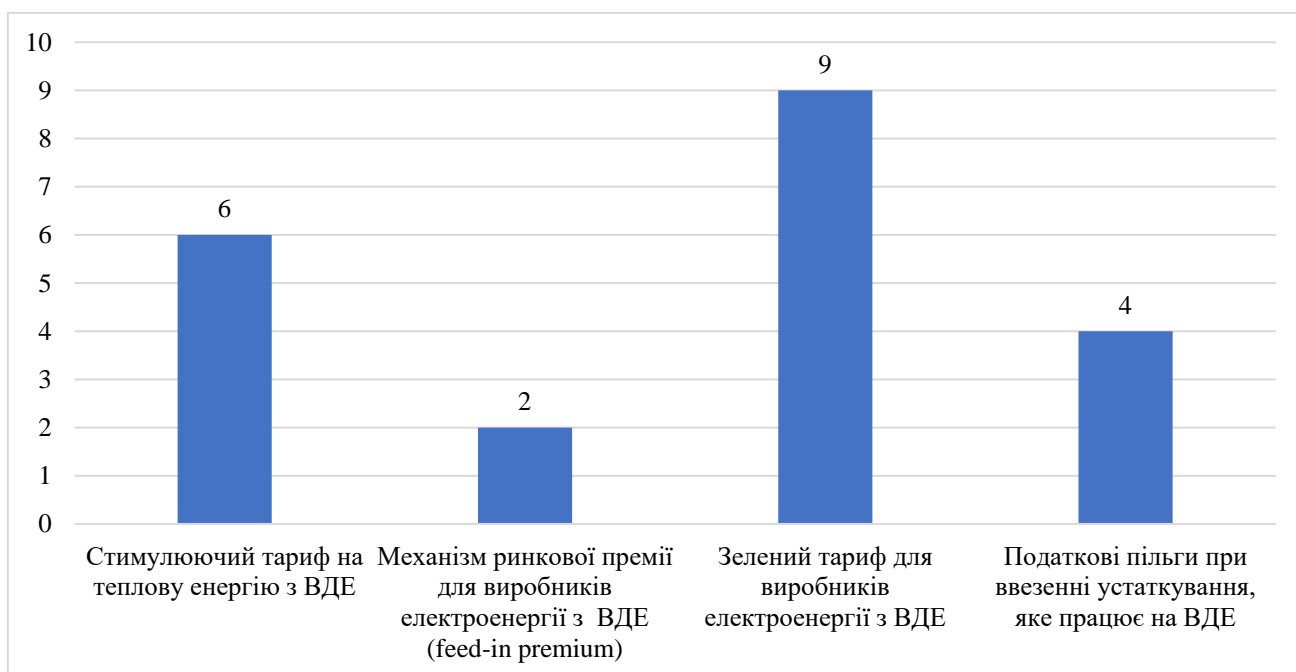
Рис 3.1. Середня оцінка показників стану сектору зеленої енергетики України

Джерело: складено автором на основі даних опитування

Найвищу оцінку отримав показник «вплив війни», що свідчить про серйозні наслідки військових дій, які зашкодили розвитку сектору. Стан

інфраструктури та доступність фінансування мають однаковий рівень (7,5), що вказує на відносно сприятливі умови для розвитку. Водночас, стабільність законодавства отримала найнижчу оцінку (6,5), що свідчить про регуляторні ризики та нестабільність нормативно-правового середовища, які перешкоджають залученню інвестицій і сталому розвитку сектору. Це свідчить про суттєвий негативний вплив зовнішніх викликів на інвестиційну привабливість галузі. Попри це, оцінки доступності фінансування та стану інфраструктури для інтеграції зеленої енергетики в енергосистему України варіюються: хоча деякі респонденти відзначають позитивні зміни, загальна картина свідчить про необхідність подальших зусиль для покращення цих показників.

За відповідями експертів, потенційними джерелами інвестицій є як внутрішні, так і зовнішні фінансові потоки. Особливо наголошується на можливості залучення коштів для розвитку відновлюваних джерел енергії. Відповіді респондентів вказують, що інвестиції можуть надходити через державно-приватні партнерства, участь міжнародних фінансових інституцій та спеціальні програми підтримки від держави.

Рис 3.2. Ступінь ефективності поточних державних стимулів в секторі зеленої енергетики України

Джерело: складено автором на основі даних опитування

Згідно з представленими даними на рисунку 3.2, респонденти відзначають, що одним із ключових стимулів є впровадження механізмів «зеленого тарифу». Дев'ять респондентів зазначили даний стимул як ключовий на поточному етапі розвитку сектору зеленої енергетики. Інші стимули, які згадували респонденти, включають застосування стимулюючих тарифів для теплової енергії з ВДЕ та надання державних гарантій, що дозволяють знизити інвестиційні ризики.

Як бачимо, незважаючи на існуючі проблеми, найбільш ефективним стимулом для іноземних інвесторів в сектор зеленої енергетики є «зелений» тариф. Однак, загальна ситуація з інвестиційними стимулами залишається досить слабкою та нерозгалуженою. Для покращення інвестиційного клімату сектору зеленої енергетики необхідно застосувати нові та інноваційні стимули, зокрема використовуючи передові практики міжнародних партнерів.

Основними чинниками успішності інвестицій у сферу зеленої енергетики в країнах ЄС та Латинської Америки є впровадження комплексних заходів підтримки та розширення інвестиційних стимулів. Зокрема, Європейський Союз, усвідомлюючи важливість залучення іноземних інвестицій у цей сектор, застосовує різноманітні інструменти для підвищення його привабливості. Запроваджуються національні програми підтримки, які допомагають країнам ЄС впроваджувати відновлювані джерела енергії, досягати політичних цілей та забезпечувати інвесторам визначеність і передбачуваність. У всіх країнах-членах ЄС діє операційна підтримка комунальних проєктів, зокрема сертифікаційні схеми, тарифні стимули та премії. Особливої уваги заслуговує новий механізм фінансування відновлюваної енергетики ЄС на основі тендерної співпраці – «EU renewable energy financing mechanism» [66].

Основна мета цього механізму – сприяти тіснішій співпраці країн ЄС у впровадженні та розвитку відновлюваної енергетики, полегшуючи досягнення як загальноєвропейських, так і національних цілей у межах Європейського зеленого курсу. Він об'єднує країни, що добровільно роблять внески, з тими, які погоджуються на реалізацію проєктів на своїй території, усуваючи потребу у

прямих переговорах між сторонами, як це передбачено іншими механізмами співпраці ЄС.

Країни Латинської Америки застосовують традиційні методи підвищення інвестиційної привабливості: податкові пільги, зниження імпорتنих тарифів, спрощення дозвільних процедур, гранти та низьковідсоткові кредити для модернізації споруд або встановлення об'єктів зеленої енергетики. Важливу роль відіграють угоди про купівлю-продаж електроенергії (PPA) та «зелені» тарифи, що гарантують стабільний дохід інвесторам. Ефективність цих стимулів забезпечується послідовною політикою, яка включає амбітні цілі у сфері відновлюваної енергетики, усунення ринкових бар'єрів, субсидії та механізми ціноутворення на викиди. Деякі країни створюють індустриальні парки або спеціальні зони для зелених технологій, пропонуючи пільгову оренду землі, спрощені процедури та інфраструктурну підтримку для скорочення витрат і прискорення реалізації проєктів.

Одним з прикладів комплексних вирішень проблеми є рішення Аргентини про ухвалення Закону «Ley Bases», який встановлює режим стимулювання для великих інвестицій. Цей режим пропонує кілька стимулів:

- Податкові пільги: Вони включають фіксовану ставку податку на прибуток у розмірі 25%, пільги на амортизацію активів, пільги на сплату ПДВ, можливість перенесення збитків на майбутні періоди та зниження податку на дивіденди (7%, що знижується до 3,5% через сім років).
- Звільнення від податку на прибуток у джерела виплати: Застосовуються до міжнародних платежів, пов'язаних з проєктами, які кваліфікуються як «довгострокові стратегічні проєкти».
- Звільнення від сплати податків на імпорту та експорт: Передбачають вільний імпорту товарів та експорт продукції без зобов'язань місцевих постачальників.
- Валютні пільги: Передбачають необмежену виплату дивідендів та відсотків в іноземній валюті, а також часткове звільнення від репатріації

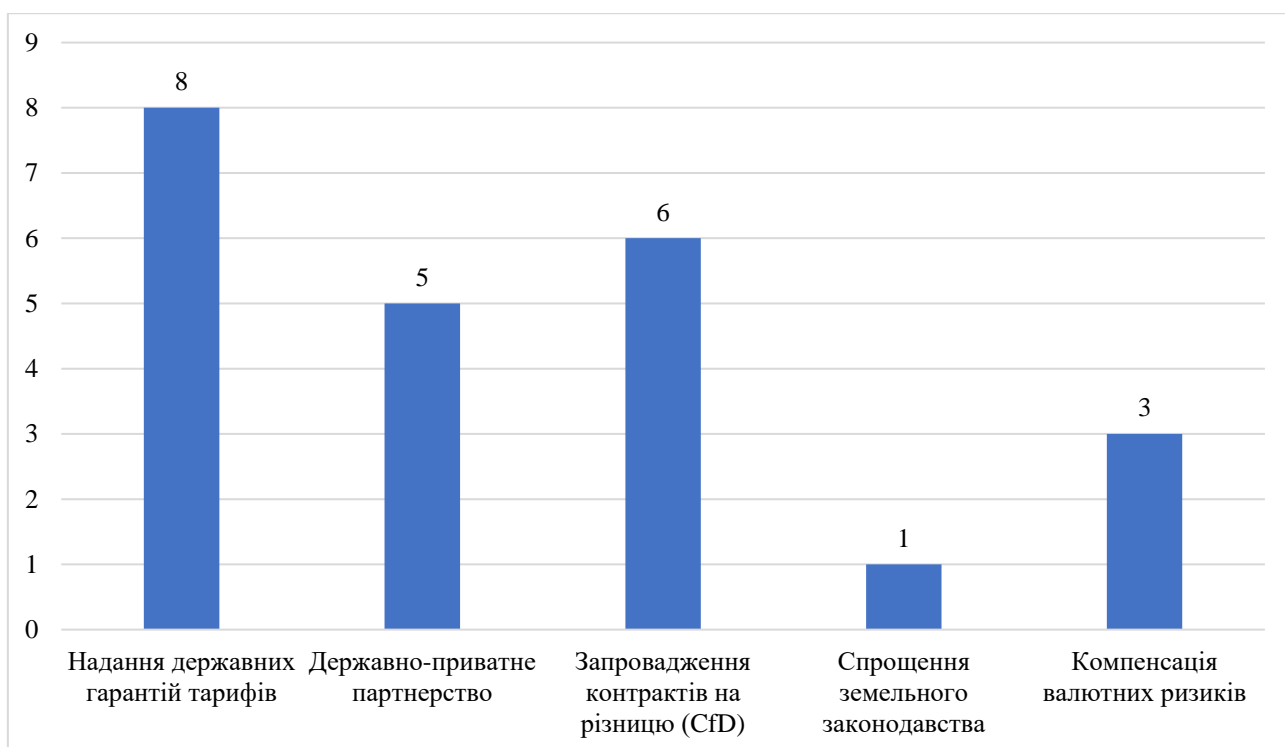
експортної виручки (20% через два роки, 40% через три роки, 100% через чотири роки, з більш ранніми звільненнями для стратегічних проєктів).

- Вільне розповсюдження продуктів проєкту: Це застосовується без преференцій на місцевому ринку.
- Гарантія стабільності: 30-річний період стабільності режиму стимулювання з можливістю прийняття більш сприятливих правил у майбутньому.

Ці стимули застосовуються до інвестицій у такі сектори: лісопромисловий, туристичний, інфраструктурний, гірничодобувний, технологічний, металургійний, енергетичний, нафтовий та газовий. Ефективність даних стимулів була продемонстрована збільшенням кількості інвестиційних оголошень в зазначених вище секторах [57].

Сполучені Штати Америки застосовують стимули як на федеральному рівні, так і на рівні окремих штатів. Федеральні механізми ґрунтуються на потужній законодавчій базі, зокрема Законі про зниження інфляції та Законі про інвестиції в інфраструктуру та робочі місця. Ці нормативні акти передбачають виробничі та інвестиційні податкові кредити для проєктів у сфері відновлюваної енергетики. Крім традиційних податкових пільг і грантів, на американському ринку дедалі активніше випускаються «зелені» облігації та впроваджуються інноваційні фінансові моделі, які залучають як внутрішній, так і міжнародний капітал. Такі механізми відіграли ключову роль у фінансуванні масштабних проєктів у сфері відновлюваної енергетики та сприяли зростанню зайнятості в секторах чистої енергетики [73].

В рамках опитувальника також було проаналізовано ефективність певних з вище зазначених стимулів, а також тих, які будуть впроваджені в Україні відповідно до плану НПЕК. Як видно з рисунку 3.3 найбільш перспективними для впровадження стимулами є державні гарантії тарифів та запровадження контрактів на різницю.

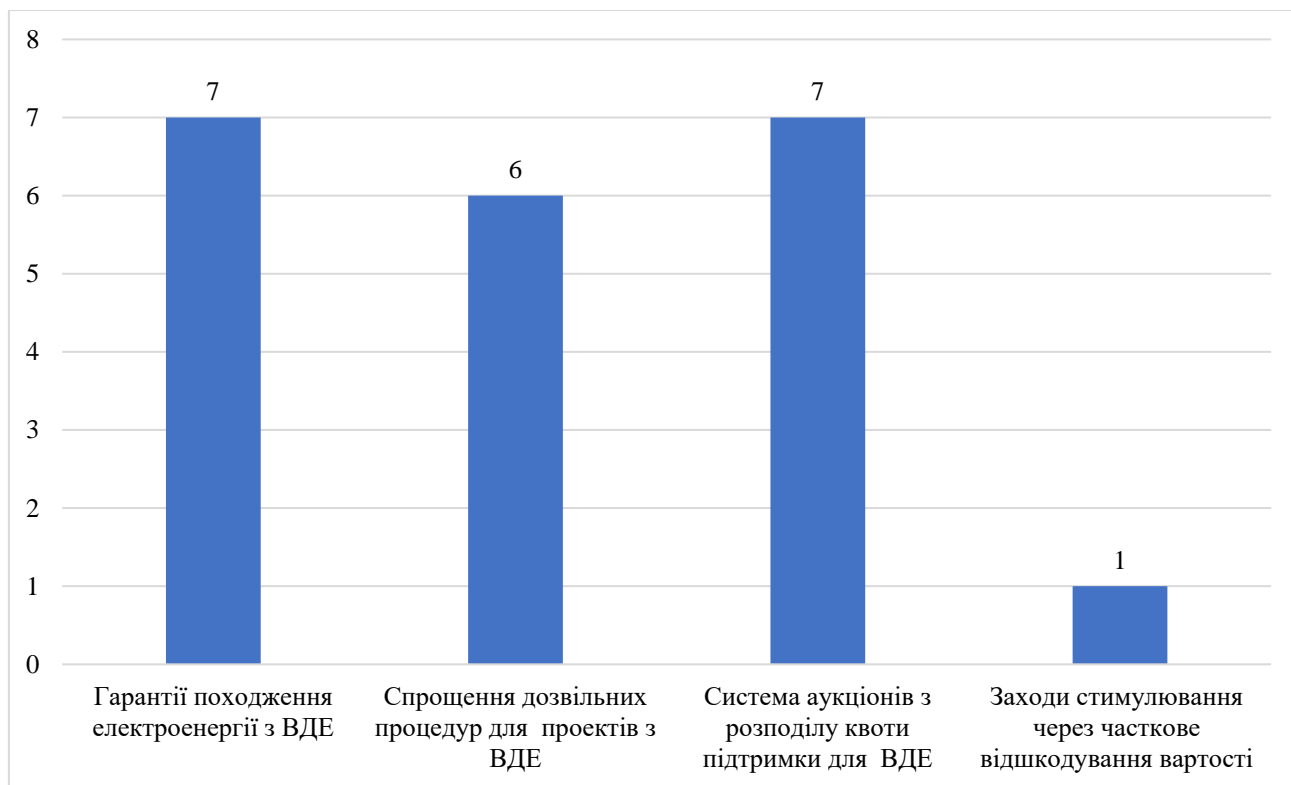
Рис 3.3. Заходи сприяння підвищенню інвестиційного клімату в секторі зеленої енергетики України

Джерело: складено автором на основі даних опитування

Включення даних стимулів та їх законодавче закріплення дозволить забезпечити стабільність тарифів та підвищити впевненість інвесторів, в той час як подальша Оптимізація законодавчої бази та процедур дозволить скоротити адміністративні бар'єри та пришвидшити реалізацію проєктів.

Реалізація НПЕК до 2030 року розглядається як важливий інструмент для підвищення інвестиційної привабливості галузі та стимулювання технологічних інновацій. Експерти підкреслюють, що позитивний вплив цього плану можливий за умови стабільного та послідовного державного супроводу. Рисунок 3.4 стосується аспектів виконання Національного плану з енергетики та клімату, які, на думку респондентів, найбільше сприятимуть підвищенню інвестиційної привабливості зеленої енергетики. Найбільш високо оцінили «Гарантії походження електроенергії з ВДЕ» та «Скорочення дозвільних процедур для проєктів з ВДЕ», в той час як система аукціонів з розподілу квот підтримки для ВДЕ, яка допомагає визначити найефективніші проєкти отримала дещо нижчу оцінку експертів. Менше уваги отримали інші пункти, але сукупно вони вказують

на потребу одночасного удосконалення регуляторного середовища, підвищення прозорості та гарантування стабільності правил гри.

Рис 3.4. Оцінка ступеня ефективності стимулів підвищення інвестиційної привабливості сектору зеленої енергетики України за планом НПЕК

Джерело: складено автором на основі даних опитування

Оцінюючи діяльність «UkraineInvest», респонденти визнають її досягнення у сфері підтримки інвестицій, проте вказують на необхідність трансформації та адаптації діяльності агенції до сучасних умов, зокрема в умовах війни. Аналіз трансформації діяльності «UkraineInvest» для адаптації до умов війни вказує на суттєві зміни: всі респонденти, які відповіли на це питання, зазначили переорієнтацію послуг та оптимізацію процесів. Загальний прогноз щодо перспектив вдосконалення роботи агенції є оптимістичним: експерти визнають наявність кваліфікованої команди та можливості для подальшого розвитку, що вказує на потенціал для покращення умов роботи в галузі.

Отримані відповіді свідчать про те, що інвестиційна привабливість сектору зеленої енергетики в Україні характеризується як позитивними, так і

негативними факторами. Сильними сторонами є великий потенціал відновлюваних джерел енергії та географічні переваги, однак виклики у вигляді високого рівня ризиків, впливу війни та проблем у реалізації державних стимулів залишаються суттєвими. Для подолання наявних проблем необхідно вдосконалювати нормативно-правову базу, розширювати доступність фінансування, удосконалювати інфраструктуру та проводити трансформаційні реформи в діяльності «UkraineInvest». Це сприятиме створенню більш стабільного та сприятливого середовища для залучення інвестицій, що є критично важливим для сталого розвитку галузі та енергетичної незалежності України.

В таблиці 3.1 наведено результати експертного аналізу застосування вище згаданих стимулів підвищення інвестиційної привабливості сектору зеленої енергетики в Україні. В рамках дослідження було обрано основні стимули, які є найбільш перспективними для застосування, враховуючи поточний економічний та інвестиційний стан сектору відновлювальних джерел енергії.

Таблиця 3.1

Експертний аналіз застосування поточних та нових стимулів для підвищення інвестиційної привабливості сектору зеленої енергетики України

Інвестиційний стимул	Переваги	Недоліки	Статус впровадження та часові рамки	Загальна оцінка дієвості (1-10)
«Зелений» тариф	Стимулювання для виробників та підвищення економічної ефективності проєктів	Затримки у виплатах через відсутність сталих механізмів фінансування	Впроваджено 2009-2029	9
Стимулюючий тариф на теплову енергію	Стимулювання збільшення виробництва теплової енергії з альтернативних джерел	Відсутня фактична ефективність з ВДЕ	Впроваджено з 2017 р.	4
Податкові та митні пільги для ВДЕ	Зниження витрат для інвестиційних проєктів	Помірно ускладнена бюрократична система	Впроваджено з 2010 р.	7

Ринкова премія	Зменшення дисбалансів та оптимізація доходів виробників ВДЕ	Відсутність великої кількості практичних кейсів	Впроваджено з 2024 р.	7
Корпоративні РРА	Гарантоване довгострокове джерело збуту «зеленої» енергії, зниження цінових ризиків	Складність договірних механізмів та регуляторного середовища	Впроваджено з 2024 р.	9
Гарантії походження електроенергії з ВДЕ	Посилання захисту прав виробників та споживачів	Низький рівень цифровізації	Впроваджено з 2024 р.	8
Спрощення дозвільних процедур для проєктів з ВДЕ	Зменшення регуляторного	Тимчасовий характер	протягом періоду дії режиму воєнного стану та шести місяців після його закінчення або скасування.	4
Система аукціонів	Конкурентні засади для надання підтримки проєктам ВДЕ	Стимул не запрацював	Очікуване впровадження до 2030 р.	6
Конкурсні тендери	Конкурентне середовище, прозорі умови визначення ціни на «зелену» енергію, мінімізація витрат на розвиток ВДЕ	Адміністративна складність проведення тендерів, необхідність високого рівня кваліфікації держорганів для організації та контролю	Не впроваджено	8
Зелені облігації	Сприяння фінансуванню екологічних проєктів, вигідні умови запозичення	Висока складність процедур випуску та звітності, можлива волатильність на ринку капіталу	Не впроваджено	6
Спеціальні економічні зони	Податкові пільги, спрощені процедури реєстрації, розвиток локальної інфраструктури та створення нових робочих місць	Ризик «локалізації» проєктів без інтеграції з місцевою економікою	Не впроваджено	6

Джерело: складено автором самостійно

У таблиці 3.1 представлено комплексну оцінку низки стимулів, спрямованих на підвищення інвестиційної привабливості сектору зеленої енергетики України, де зазначені як переваги, так і недоліки кожного з них, а також їхній поточний статус впровадження та часові рамки реалізації. Авторська розробка дає можливість порівняти економічну ефективність і практичні виклики цих механізмів, що є важливим для прийняття стратегічних рішень у цьому секторі.

Серед стимулів, що вже впроваджені, найбільш ефективними виявилися «Зелений тариф» та «Корпоративні РРА», кожен з яких отримав оцінку 9. «Зелений тариф» сприяє підтримці виробників і підвищенню економічної ефективності проектів, хоча стикається з проблемою затримок у виплатах. Аналогічно, корпоративні РРА забезпечують гарантії довгострокового збуту зеленої енергії та знижують цінові ризики, незважаючи на складність договірних механізмів і регуляторного середовища. Також варто відзначити стимул «Гарантії походження електроенергії з ВДЕ», який отримав оцінку 8 і забезпечує додатковий рівень захисту прав виробників та споживачів, що сприяє зміцненню довіри інвесторів.

Щодо перспективних стимулів, спрямованих на майбутнє впровадження, особливу увагу заслуговують механізми, що наразі ще не застосовані, проте демонструють високий потенціал. Серед них – конкурсні тендери, які отримали оцінку 8, завдяки створенню конкурентного середовища, прозорих умов визначення ціни та мінімізації витрат на розвиток ВДЕ, хоча їх реалізація ускладнюється високою адміністративною складністю. Інші механізми, такі як система аукціонів, зелені облігації та спеціальні економічні зони, мають середні оцінки (від 6 до 7) і можуть стати ефективними за умови оптимізації регуляторних процедур та зниження бюрократичних перепон.

Загалом, сучасні стимули, що знаходяться у фазі впровадження, вже показали свою ефективність, особливо у випадках з високою оцінкою дієвості, як-от «Зелений тариф» і корпоративні РРА. водночас, найбільш перспективними для майбутнього може стати впровадження конкурсних тендерів, здатних забезпечити прозорість і конкурентність на ринку зеленої енергетики України.

Комплекс цих механізмів допомагає ефективно збалансувати інтереси держави, інвесторів і споживачів, а також сприяє економічному зростанню, створенню нових робочих місць та підвищенню енергетичної безпеки. Водночас важливо забезпечити стабільне правове середовище, прозорі умови участі та належний контроль за виконанням зобов'язань, щоб запобігти можливим зловживанням і гарантувати стійкий розвиток «зеленої» енергетики.

Для проведення підсумкової оцінки інвестиційної привабливості сектору зеленої енергетики України доцільно використати метод PESTLE, який охопить кожен аспект інвестиційного клімату

Таблиця 3.2

Порівняльна таблиця переваг та ризиків для іноземних інвесторів в секторі зеленої енергетики України за методикою PESTLE-аналізу

Показники	Переваги	Ризики
<i>Політичні</i>	Високий рівень зацікавленості держави у розвитку ВДЕ Можливість залучення підтримки від міжнародних організацій і партнерів, що сприяє впровадженню передових технологій та стандартів.	Зовнішня та внутрішня політична нестабільність, військові та безпекові ризики
<i>Економічні</i>	Зростання обсягу інвестиційних надходжень та доходів від інвестицій в секторі ВДЕ Зростання частки ВДЕ у структурі генерування електроенергії	Макроекономічна стабільність/стагнація, слабка підтримка бізнес-середовища
<i>Соціальні</i>	Сприяння розвитку місцевих громад через створення нових робочих місць і підвищення соціальної відповідальності бізнесу	Дефіцит кадрів, відтік висококваліфікованої робочої сили
<i>Технологічні</i>	Доступ до технологій в рамках посиленої співпраці з ЄС Розвиток цифрових технологій для моніторингу, управління та оптимізації виробництва енергії	Невизначеність щодо стандартів та сумісності нових технологічних рішень.
<i>Правові</i>	Широкий спектр інвестиційних стимулів, зниження фінансових та валютних обмежень, стратегічний план щодо розширення інвестиційних стимулів	Проблеми з виплатами за поточними стимулами та бюрократична тяганина
<i>Екологічні</i>	Екологічно та географічно привабливе розташування для ВДЕ	Складність доступу до необхідних ресурсів

Джерело: складено автором самостійно

Відповідно до таблиці 3.2 можна зробити висновок, що Україна має значний потенціал для розвитку зеленої енергетики, що привертає увагу іноземних інвесторів. Сектор відновлюваних джерел енергії демонструє високий рівень підтримки з боку держави, яка активно зацікавлена у розвитку інноваційних енергетичних рішень. Інвесторам пропонується доступ до широкого спектра інвестиційних стимулів, які передбачають зниження фінансових та валютних обмежень, а також сприяння у впровадженні передових технологій. Географічне положення України забезпечує сприятливі умови для використання вітрової, сонячної та біоенергетики, що робить її екологічно привабливим регіоном для капіталовкладень. Окрім цього, розвиток зеленої енергетики сприяє створенню нових робочих місць та підтримці місцевих громад, що підвищує соціальну стабільність і відповідальність бізнесу.

Міжнародні організації та партнери також активно залучаються до співпраці, що сприяє інтеграції найкращих практик і стандартів. Окрім фінансової вигоди, сектор ВДЕ пропонує можливість для довгострокового сталого економічного зростання. Інвестори можуть скористатися сучасними цифровими технологіями для оптимізації енергетичних процесів та отримання конкурентних переваг. Таким чином, зелена енергетика виступає не лише як галузь із високим потенціалом прибутковості, але й як платформа для інновацій та сталого розвитку.

З точки зору іноземного інвестора, попри значний потенціал, існує ряд ризиків, які слід враховувати. Політична нестабільність, економічні виклики, такі як макроекономічна стагнація та дефіцит кваліфікованих кадрів, можуть стримувати реалізацію інвестиційних проєктів. До цього додаються технологічна невизначеність, пов'язана з інтеграцією нових стандартів, та бюрократичні перепони, що можуть ускладнювати доступ до фінансових стимулів. Враховуючи ці чинники, іноземні інвестори повинні розробляти свої стратегії з акцентом на управління ризиками, співпрацю з локальними партнерами та оптимізацію використання природних і технологічних ресурсів. Успішна інвестиційна

стратегія залежить від здатності врахувати всі показники та їхній вплив на довгострокову стійкість проєктів у секторі зеленої енергетики України.

Незважаючи на труднощі, з якими Україна сьогодні стикається, сектор зеленої енергетики є одним з найперспективніших завдяки сприятливим географічним умовам, багатим природним ресурсам і активній державній політиці, спрямованій на інтеграцію з європейськими стандартами. Реформи в енергетичному секторі, зокрема впровадження «зелених» тарифів, податкових пільг і грантових програм, створюють стабільне й передбачуване середовище для іноземних інвестицій, що є особливо важливим для інвесторів із розвинених ринків. Таким чином, іноземні інвестори, зацікавлені в довгострокових проєктах у сфері відновлюваної енергетики, можуть знайти в Україні сприятливе середовище для інвестицій за умови ретельного аналізу ринку та розробки ефективних стратегій управління ризиками.

3.2. Розробка стратегії залучення іноземних інвестицій в сектор зеленої енергетики України

Початковий етап розробки стратегії залучення іноземних інвестицій в сектор зеленої енергетики, а саме проведення комплексного аналізу привабливості інвестиційного середовища було виконано, а отже враховуючи отримані результати необхідно створити інвестиційну пропозицію для іноземного інвестора.

Проєкт, який розглядається, є масштабною інвестиційною ініціативою з будівництва сучасної вітрової електростанції, що належить до сегмента відновлюваних джерел енергії. За попереднім планом, ініціатором проєкту може виступати українська сторона або провідна іноземна енергетична компанія, яка спроможна інвестувати, яка спроможна інвестувати значні кошти для створення об'єкта з встановленою потужністю у сотнях мегават. Такий масштаб дозволяє генерувати значну кількість чистої електроенергії, яка потім інтегрується в національну електромережу.

Одним із етапів формування стратегії залучення іноземних інвестицій є пошук та вибір зарубіжного партнера. В таблиці 3.3 розкрито комплексний підхід

до оцінки потенційних іноземних інвесторів для проєктів у сфері відновлюваної енергетики. Вона містить як кількісні, так і якісні критерії, що дозволяють оцінити зацікавленість інвестора, його фінансову стабільність, рівень капіталізації та готовність вкладати кошти в подібні проєкти.

Таблиця 3.3

Критерії для обрання іноземного інвестора для інвестування в бізнес-проєкт в секторі зеленої енергетики

Критерій	Характеристика
Зацікавленість в інвестуванні	Оцінка відкритості до участі у проєктах ВДЕ в Україні, готовність до довгострокових зобов'язань.
Відсутність конфліктів інтересів	Відсутність зв'язків із компаніями-гігантами РФ, державами-агресорами або іншими ризикованими суб'єктами.
Фінансова стабільність	Можливість підтвердження стабільного фінансового становища на основі відкритих звітів та рейтингів.
Обсяг інвестування	Потенційна здатність профінансувати проєкт на обсязі від 300 млн євро і вище.
Досвід у сфері ВДЕ	Наявність успішно реалізованих проєктів у сфері вітроенергетики (особливо у ЄС чи інших розвинених країнах).
Репутація і ESG-профіль	Високі показники відповідальності за стандартами ESG, прозора політика корпоративного управління.
Наявність локальних партнерств	Готовність співпрацювати з українськими підрядниками
Гнучкість фінансування	Можливість використання різних фінансових інструментів: прямі інвестиції, кредити, гранти.
Інноваційність	Готовність впроваджувати сучасні технології зберігання енергії, цифрового управління тощо.
Політична та економічна нейтральність	Представництво з країн, які підтримують прозорі ринки, вільну торгівлю та стійкий розвиток.

Джерело: складено автором самостійно

Особливу увагу приділено питанням відсутності конфліктів інтересів, що гарантує незалежність і прозорість прийняття рішень, а також досвіду роботи в секторі ВДЕ, що є важливим показником успішності реалізації подібних ініціатив.

Крім того, в таблиці наведено критерії, пов'язані з репутацією інвестора та його відповідністю стандартам ESG, що сьогодні набуває все більшого значення для стабільності та довгострокового розвитку проєктів. Репутаційні показники допомагають відфільтрувати кандидатів, які дотримуються високих стандартів корпоративного управління та екологічної відповідальності. Наявність локальних партнерств також є важливим чинником, адже співпраця з місцевими

структурами сприяє успішній інтеграції іноземних інвестицій у регіональну економіку.

Одним з ключових критеріїв є гнучкість фінансування, що відображає готовність інвестора використовувати різноманітні фінансові інструменти – від прямих інвестицій до кредитних ліній та механізмів державно-приватного партнерства. Інноваційність є ще одним ключовим критерієм, оскільки впровадження новітніх технологій дозволяє підвищити ефективність виробництва енергії та оптимізувати управління проектом. Нарешті, політична та економічна нейтральність забезпечує зниження ризиків, пов'язаних з зовнішніми факторами, що є критично важливим для стабільного функціонування інвестиційного проекту.

На основі таблиці 3.3, сформовано порівняльну характеристику потенційних іноземних інвесторів для проекту вітроелектростанції в Україні. Для аналізу було обрано три міжнародні компанії, кожна оцінюється за низкою важливих параметрів, представлених вище. Обрані критерії дозволяють об'єктивно оцінити, наскільки кожен потенційний інвестор здатний надати підтримку для довгострокового фінансування проекту та мінімізувати ризики.

Таблиця 3.4

Порівняльна характеристика потенційних іноземних інвесторів

Параметри вибору	Інвестор 1: Genneia (Аргентина)	Інвестор 2: Brookfield Renewable Partners (Глобальний)	Інвестор 3: Greencoat Capital (Великобританія)
Зацікавленість в інвестуванні	Висока – активний учасник ринку відновлюваної енергетики в Аргентині, має досвід у вітроенергетиці.	Дуже висока – один із найбільших світових інвесторів у ВДЕ, регулярно реалізує великі проекти.	Середня – спеціалізується на фондових інвестиціях у сектор відновлюваних джерел енергії.
Відсутність конфліктів інтересів	Чітка корпоративна структура без зв'язків із політично нестабільними регіонами.	Прозора структура управління, дотримання міжнародних стандартів корпоративної етики.	Добре документована політика етичних норм, хоча має регіональні зв'язки у Європі.
Фінансова стабільність	Стабільна – опрацьована історія	Відмінна – високі рейтинги, глобальна	Стабільна – зосередженість на

	успішних інвестицій у регіоні, підтверджена фінансовими звітами.	диверсифікація активів, численні успішні проекти.	секторі ВДЕ дозволяє підтримувати фінансову стабільність, хоча обсяг менший.
Обсяг інвестування (рівень капіталізації)	Потенціал інвестування від 400 млн до 500 млн євро.	Може забезпечити інвестиції понад 500 млн євро завдяки глобальним можливостям.	Потенціал інвестування до 400 млн євро, зосереджений переважно на середньому сегменті ринку.
Досвід у сфері ВДЕ	Має реалізовані проекти в галузі вітроелектростанцій та сонячної енергетики в Аргентині.	Багаторічний досвід у фінансуванні і реалізації проектів у сфері відновлюваної енергетики по всьому світу.	Має досвід інвестування у ВДЕ, особливо в рамках портфельних рішень на ринку Європи.
Репутація і ESG-профіль	Високі ESG-показники, орієнтація на сталий розвиток, прозорість у звітності.	Визнаний глобально з високими ESG-рейтинговими показниками, регулярні аудити.	Добрий ESG-профіль, але з меншими обсягами порівняно з гігантами галузі.
Наявність локальних партнерств	Має партнерів у регіоні для підтримки проектів на місцевому рівні.	Розвинена мережа партнерів у багатьох країнах, що дозволяє оперативно інтегрувати інвестиції.	Наявність партнерств з локальними консультантами та банками в Європі, але менш розвинена порівняно з Brookfield.
Гнучкість фінансування	Готовий використовувати різні фінансові інструменти: прямі інвестиції та кредитні лінії.	Висока гнучкість – комбінує прямі інвестиції, кредити, а також PPP-проекти.	Здебільшого застосовує прямі інвестиції, з обмеженою гнучкістю щодо додаткових інструментів.
Інноваційність	Інвестує в інноваційні рішення для підвищення ефективності проектів, але з обмеженим масштабом.	Активно впроваджує інновації, зокрема в цифровому управлінні та зберіганні енергії.	Більш консервативний підхід, але відкритий до поступових технологічних оновлень.
Політична та економічна нейтральність	Діє в регіоні з помірною політичною стабільністю, не має зв'язків з високоризиковими ринками.	Відомий своєю незалежністю та глобальною нейтральністю, має збалансовану географію активів.	Дотримується стандартів міжнародної нейтральності, хоча більше орієнтований на європейський ринок.

Джерело: складено автором на основі [59; 67; 94]

Інвестор 1, представлений як Genneia, походить з Аргентини – країни, де активно розвивається сектор відновлюваної енергетики, зокрема вітроелектростанцій. Цей інвестор демонструє високу зацікавленість у подібних проєктах, має стабільну фінансову базу та значний досвід у реалізації енергетичних проєктів. Прозора корпоративна структура та відсутність зв'язків із політично нестабільними регіонами роблять його привабливим партнером для реалізації інвестиційної стратегії.

Інвестор 2, Brookfield Renewable Partners, є глобальним гравцем у сфері відновлюваної енергетики з величезними фінансовими ресурсами та багаторічним досвідом реалізації міжнародних проєктів. Ця компанія вирізняється високою зацікавленістю, відмінною фінансовою стабільністю та здатністю залучати кошти за допомогою різних фінансових інструментів, включаючи прямі інвестиції, кредити та механізми державно-приватного партнерства. Високі стандарти корпоративного управління і значні ESG-показники роблять Brookfield Renewable Partners надзвичайно привабливим для партнерства у масштабних проєктах.

Інвестор 3, Greencoat Capital, представляє інвестиційну компанію з Великобританії, яка спеціалізується на портфельних інвестиціях у відновлювану енергетику. Хоча її потенціал інвестування може бути обмеженим порівняно з глобальними гігантами, Greencoat Capital демонструє стабільність та має успішний досвід роботи на європейському ринку. Її профіль, зокрема гнучкість фінансування та акцент на екологічну відповідальність, дозволяє розглядати її як перспективного партнера для реалізації інвестиційної стратегії на середньому сегменті ринку.

У підсумку було обрано компанію Brookfield Renewable Partners, оскільки ця компанія має значний глобальний досвід у сфері відновлюваної енергетики, відмінну фінансову стабільність та високу гнучкість фінансування, що робить її найкращим кандидатом для інвестицій у масштабний проєкт вітроелектростанції в Україні. Також позитивним фактором є вище фінансова спроможність з-поміж інших інвесторів.

Ключові характеристики стратегії та інвестиційного проєкту

Частина концепції	Зміст
Об'єкт залучення інвестицій	Будівництво та експлуатація сучасної вітроелектростанції з встановленою потужністю 250 МВт.
Сфера діяльності	Відновлювана енергетика – вітрова енергетика, з орієнтацією на генерацію чистої електроенергії для інтеграції до національної мережі.
Тривалість стратегії	20 років експлуатації з можливістю подовження за умови успішної реалізації та масштабування проєкту.
Управлінська проблема (УП)	Забезпечення стабільного фінансування та оптимізація витрат для досягнення високої рентабельності проєкту в умовах ринкових коливань та можливих валютних ризиків.
Вирішення УП – стратегічна ціль	Забезпечення фінансової стійкості проєкту через залучення інвестицій за диверсифікованою схемою фінансування: основну частину коштів забезпечує прямий інвестор (Brookfield Renewable Partners), частково через прямі інвестиції та кредитне фінансування, а також додаткове фінансування з грантових програм ЄС та підтримка з боку держави.
Тактичні цілі	<ul style="list-style-type: none"> • Розробка детального плану інвестицій та партнерських угод. • Формування оптимальної структури фінансування з використанням сучасних інноваційних технологій управління проєктом. • Зменшення операційних витрат за рахунок використання передових рішень та налагодження співпраці з локальними підрядниками.
Обсяг потреби в інвестуванні	450 млн євро
Тип капіталовкладень	<p>Прямий інвестор (Brookfield Renewable Partners): 80% фінансування:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 60% забезпечується прямими інвестиціями (ПІІ) • 20% – через кредитні лінії (банківське фінансування) <p>Європейський грант: 12% від загальної вартості Держава: 8% через державні стимули та субсидії.</p>
Формат входження капіталу інвестора	Спільне фінансування з розподілом ризиків – інвестор набуває частку в проєкті з можливістю участі в управлінні, що забезпечує стратегічне партнерство.
За об'єктом вкладень	Фінансування розподіляється на будівництво інфраструктури, закупівлю та монтаж технологічного обладнання, а також забезпечення операційної діяльності протягом життєвого циклу проєкту.
Передбачена тривалість реалізації проєкту	3-5 років для будівництва та введення в експлуатацію; подальший експлуатаційний період – 20 років.
Державні пільги	Стимули передбачені відповідно до закону України про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні, «зелений тариф», спрощення дозвільних процедур.

Джерело: складено автором самостійно

Таблиця 3.5 містить комплексну стратегію залучення іноземних інвестицій для проєкту вітроелектростанції, де окреслено основні компоненти концепції. В ній детально описано об'єкт інвестування, сферу діяльності, тривалість проєкту, управлінську проблему та стратегічну ціль, що мають забезпечити стабільне фінансування і високий рівень рентабельності.

Важливим елементом є тактичні цілі, спрямовані на оптимізацію фінансових потоків та зменшення операційних витрат, що дозволяє адаптувати проєкт до змін у ринкових умовах.

Особлива увага приділяється фінансовій структурі проєкту, яка базується на диверсифікованому підході. Основну частину фінансування забезпечує обраний інвестор – Brookfield Renewable Partners, який використовує прямі інвестиції у поєднанні з кредитними ресурсами.

Окрім того, для зниження загального капітального навантаження проєкту використовуються грантові кошти від Innovation Fund, програми, якою керує Європейська Комісія через Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency та яка наразі фінансує інноваційні проєкти з низьким викидом вуглецю, включаючи відновлювану енергетику [74]. Грантова програма зможе забезпечити 12% від загальної вартості інвестицій. Державна підтримка, у вигляді субсидій та інших стимулів, надає додаткову фінансову допомогу в обсязі 8%.

Такий підхід дозволяє зменшити капітальні витрати, що позитивно впливає на ключові фінансові показники проєкту. Розподіл фінансування між різними джерелами допомагає знизити ризики, пов'язані з нестабільністю ринку, і забезпечує гнучкість при реалізації проєкту протягом усього життєвого циклу. Завдяки цьому, стратегія залучення інвестицій демонструє високий потенціал для успішної реалізації масштабного проєкту вітроелектростанції в Україні.

3.3. Оцінка економічної ефективності розробленої стратегії

На основі ключових елементів інвестиційної стратегії, яка об'єднує диверсифіковані фінансові інструменти для створення оптимальної структури фінансування можна розраховувати економічну ефективність обраного проєкту.

В рамках досліджуваного проєкту всі фінансові показники будуть розраховані в рамках сценарного аналізу, який є необхідним задля врахування широкого спектру можливих змін у зовнішньому середовищі та адаптації фінансової моделі до різних умов.

У сучасних умовах інвестиційного середовища в Україні, які характеризуються наслідками воєнних дій, необхідністю відновлення критичної інфраструктури та інтеграцією з європейськими ринками, застосування сценарного аналізу набуває особливої важливості.

Україна перебуває у фазі переходу, коли політична стабілізація та економічне відновлення супроводжуються високою невизначеністю. Це вимагає ретельного аналізу ризиків і можливостей, що дозволить інвесторам адаптувати свої стратегії та мінімізувати потенційні втрати при несприятливих зовнішніх впливах.

Застосування сценарного аналізу допомагає не лише знизити ризики, пов'язані з коливанням валютного курсу, змінами в регуляторному полі чи затримками у впровадженні інновацій, але й визначити оптимальні стратегії для використання позитивних зовнішніх факторів.

Розробка різних сценаріїв дозволяє чітко виявити, які саме фактори можуть вплинути на витрати, дохідність та основні фінансові показники проєкту, що є ключовим для прийняття обґрунтованих інвестиційних рішень.

В таблиці 3.6 представлено сценарний аналіз можливих змін зовнішніх факторів, які впливають на кінцеві фінансові показники інвестиційного проєкту, а також показана вірогідність настання кожного зі сценаріїв відповідно до поточних умов. Сценарії розділені на базовий – загальний стан інвестиційного середовища не зазнає значних позитивних чи негативних змін, оптимістичний – інвестиційне середовище стає більш сприятливим за рахунок введення нових інвестиційних стимулів, спрощення законодавства та зниження безпекових ризиків, та песимістичний – посилення економічної та політичної нестабільності, погіршення безпекової ситуації та підвищення податкового та бюрократичного навантаження.

Таблиця 3.6

Сценарний аналіз зміни факторів впливу в секторі зеленої енергетики України

Сценарій (вірогідність)	Умови (PESTLE)	Ефекти (на витрати, дохідність, фінансові показники)
Базовий (65%)	<p>Політичні: Незмінна безпекова ситуація, стабільність, збереження державних програм підтримки.</p> <p>Економічні: Помірний економічний ріст, стабільність валютного курсу, середній рівень інфляції.</p> <p>Соціальні: Підтримка громадськості, поступове відновлення довіри до екологічних проєктів.</p> <p>Технологічні: Використання перевірених, стандартних технологій.</p> <p>Правові: Прозора і стабільна законодавча база, мінімальна бюрократія.</p> <p>Екологічні: Відсутність значних екологічних викликів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Мінімізація непередбачених витрат (адміністративних, юридичних). • Стабільні та прогнозовані капітальні та операційні витрати • Прогнозовані грошові потоки • Стандартний період окупності без раптових коливань фінансових показників
Оптимістичний (15%)	<p>Політичні: Припинення воєнних дій, посилення безпекової ситуації, активна підтримка держави, швидке проведення реформ, інтеграція з міжнародними структурами.</p> <p>Економічні: Швидке економічне відновлення, стабільність валютного ринку, зростання попиту на електроенергію та підвищення її цін.</p> <p>Соціальні: Висока підтримка та позитивний імідж проєкту, активна участь місцевих громад.</p> <p>Технологічні: Впровадження інноваційних рішень, розвиток локальних технологій.</p> <p>Правові: Спрощення регуляторних процедур, імплементація широкого спектру інвестиційних стимулів та податкових пільг.</p> <p>Екологічні: Оптимальні кліматичні умови, впровадження сучасних екотехнологій.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Зниження витрат на адміністративні процедури та отримання дозволів. • Зниження обсягу капітальних та операційних витрат завдяки використанню інноваційних технологій. • Підвищення NPV та IRR, скорочення періоду окупності. • Зростання грошових потоків за рахунок підвищеного попиту і додаткових фінансових стимулів (гранти, кредити).
Песимістичний (20%)	<p>Політичні: Продовження воєнних дій та погіршення безпекової</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Зростання операційних витрат через непередбачувані

	<p>ситуації, нестабільність, затримки реформ, відсутність державної підтримки.</p> <p>Економічні: Економічна криза, висока інфляція, валютна нестабільність, зростання вартості імпортного обладнання.</p> <p>Соціальні: Низька довіра, можливі соціальні протести та конфлікти, уповільнення реалізації через громадське невдоволення.</p> <p>Технологічні: Використання застарілого обладнання, затримки в оновленні технологій, порушення ланцюгів постачання.</p> <p>Правові: Часті зміни в законодавстві, посилена бюрократія, скасування існуючих стимулів.</p> <p>Екологічні: Екстремальні погодні умови, суворі вимоги до екологічного моніторингу та адаптації.</p>	<p>регуляторні зміни та збільшення бюрократичних витрат.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Збільшення капітальних витрат через інфляцію, валютні коливання та високі ціни на імпорт. • Зниження NPV та IRR, подовження періоду окупності. • Нестабільні грошові потоки та підвищення ризиків штрафів, санкцій та інших фінансових наслідків.
--	--	--

Джерело: складено автором самостійно

Враховуючи вплив технологічних та економічних чинників, проєкт розроблено з урахуванням декількох сценаріїв – базового, оптимістичного та песимістичного. Моделювання цих сценаріїв дозволяє оцінити можливі варіанти розвитку подій у залежності від змін ринкових умов, рівня державної підтримки, коливань капітальних та операційних витрат. Відповідно до прогнозів найближчих варіантів розвитку подій, розрахована ймовірність настання кожного сценаріїв.

В таблиці 3.7 представлені розраховані показники обраного інвестиційного проєкту відповідно до кожного з вище проаналізованих сценаріїв. Дані для аналізу показників взяті з відкритих джерел та внутрішніх розрахунків «UkraineInvest» для аналогічних проєктів. Для розрахунку початкові інвестиції за кожним сценарієм є сталими та до їх обсягу не входять кошти отримані в рамках грантової допомоги та фінансування від держави.

В таблиці 3.7 надані вихідні параметри проєкту та кінцеві фінансові індикатори для кожного з трьох сценаріїв, що дозволяє отримати комплексну картину інвестиційного проєкту.

Таблиця 3.7

Розрахунок фінансових показників інвестиційного проєкту з залученням іноземних інвестицій в секторі зеленої енергетики України

Показник	Одиниці	Базовий сценарій	Оптимістичний сценарій	Песимістичний сценарій
Вхідні параметри				
Загальна сума інвестицій	млн €	450	450	450
Прямі інвестиції	млн €	270	270	270
Кредит	млн €	90	90	90
Ставка за кредитом	%	3	3	3
Операційні витрати	млн €/рік	9	8,1	10,8
Тариф	€/МВт·год	95	109,25	85,5
Встановлена потужність	МВт	250	250	250
Коефіцієнт використання	%	30	35	25
Річна генерація	МВт·год	657 000	766 500	547 500
Річний дохід	млн €	62,42	83,75	46,85
Річний прибуток	млн €	53,42	75,65	36,05
Термін експлуатації	роки	25	25	25
Фінансові показники				
PV	млн €	558,2	790,2	376,0
NPV	млн €	198,2	430,2	16,0
IRR	%	14,3	20,8	8,8
Період окупності	роки	6,74	4,76	10,0
Дисконтований період окупності	роки	10,3	6,3	22,0
Індекс прибутковості	€	1,55	2,20	1,04
LCOE	€/МВт·год	59,65	50,0	74,9
Години повного завантаження	год	2628	3066	2190
WACC	%	8,25	8,25	8,25

Джерело: складено автором самостійно

У першій частині таблиці зосереджено базові дані, зокрема загальні інвестиції, прямі інвестиції, обсяг кредиту, ставку за кредитом, показники операційних витрат, тариф, встановлену потужність, коефіцієнт використання, річну генерацію, дохід і прибуток, а також термін експлуатації. Ці вихідні дані задають основу для подальшого фінансового аналізу та відображають ключові економічні параметри, від яких залежить успішність проєкту.

Ключовим показником ефективності проєкту є IRR, або внутрішня норма прибутковості. Цей показник характеризує швидкість повернення інвестицій і

визначається як така ставка дисконту, при якій NPV дорівнює нулю. За розрахованими даними IRR коливається від 20,8 % в оптимістичному сценарії до 8,8 % в песимістичному, що свідчить про значну чутливість проекту до змін в річному прибутку. При цьому базовий сценарій показує IRR становить 14,3 %, що можна вважати прийнятним, враховуючи обрану структуру фінансування та пільгову кредитну ставку.

Ще один важливий аспект – це розрахунок періоду окупності, як недисконтованого, так і дисконтованого. Недисконтований період окупності демонструє, за скільки років інвестиції повернуться простими грошовими потоками (відповідно до прибутку), тоді як дисконтований період враховує часову вартість грошей. Наприклад, в оптимістичному сценарії чистий період окупності складає приблизно 4,76 років, але з урахуванням дисконтування він збільшується до 6,3 років. Таке розмежування дозволяє бачити більш реалістичну перспективу повернення коштів при врахуванні ринкових умов і ризиків.

Останнім блоком таблиці є показники LCOE (вартість енергії на одиницю виробленої потужності) та годин повного завантаження. Нижчий LCOE в оптимістичному сценарії (~50 €/МВт·год) свідчить про економічну ефективність виробництва електроенергії, тоді як у песимістичному варіанті ці витрати зростають до ~74,9 €/МВт·год. Години повного завантаження відображають експлуатаційну міру проекту: більша кількість годин (3066 годин в оптимістичному сценарії) забезпечує кращу генерацію енергії, що прямо впливає на фінансові показники.

Підсумовуючи, можна сказати що оцінка економічної ефективності інвестиційного проекту в секторі зеленої енергетики України засвідчила його потенційну привабливість для іноземних інвесторів відповідно до отриманих даних, проект є більш інвестиційно привабливим в рамках базового та оптимістичного сценаріїв, в той час як песимістичний, хоч і має невисоку ймовірність настання, повинен бути врахований. Врахування різних варіантів розвитку зовнішнього середовища за допомогою сценарного аналізу дозволило виявити як ключові можливості, так і ризики, що можуть впливати на фінансові

показники проєкту. Впровадження обраної стратегії фінансування в умовах помірного економічного зростання і стабілізації політичного середовища створює сприятливі передумови для успішної реалізації проєкту та досягнення сталого прибутку. Більше того, проєкт має не лише економічне, а й стратегічне значення – він сприяє зміцненню енергетичної незалежності України, інтеграції у європейський енергетичний ринок та розвитку екологічно сталих технологій. Активізація співпраці з іноземними інвесторами в галузі відновлюваної енергетики здатна виступити каталізатором довгострокових структурних змін в економіці країни та стимулом до зростання інвестиційної привабливості України в цілому.

Висновки до розділу 3

Комплексний аналіз формування стратегії залучення іноземного інвестування в сектор зеленої енергетики України показав, що поточне інвестиційне середовище має як позитивні, так і негативні аспекти. З одного боку, широка система державних стимулів – «зелений» тариф, податкові та митні пільги, механізми ринкової премії та підтримка через «інвестиційних нянь» – створює сприятливі умови для інвесторів. З іншого боку, затримки виплат, нестабільність законодавства та зовнішні виклики, зокрема військові дії, значно підвищують ризики реалізації проєктів. Поглиблений експертний аналіз засвідчив, що привабливість галузі базується на географічних перевагах, високому потенціалі відновлюваних джерел енергії та можливостях застосування інноваційних технологій. Одночасно, ринок характеризується неоднорідністю умов, що відображається у варіативності оцінок інвестиційного клімату серед експертів. Такий дисбаланс вказує на необхідність подальшого удосконалення нормативно-правового середовища для зниження регуляторних ризиків.

Запропонована стратегія залучення інвестицій зосереджена на створенні конкретної інвестиційної пропозиції для будівництва сучасної вітрової електростанції. Основною ідеєю є використання диверсифікованої схеми фінансування, яка об'єднує прямі інвестиції та кредитні кошти від іноземного партнера, грантові кошти та пряму підтримку від держави. Окрему увагу

приділено оцінці потенційних інвесторів за комплексом критеріїв, зокрема зацікавленості, фінансовій стабільності, досвіду в галузі ВДЕ, відповідності стандартам ESG та наявності локальних партнерств, внаслідок чого був обраний найбільш оптимальний кандидат для реалізації масштабного проєкту, що підтверджує важливість інтегрованого підходу до вибору партнерів.

Сценарний аналіз дозволив оцінити вплив зовнішніх факторів на економічну ефективність проєкту. Розробка базового, оптимістичного та песимістичного сценаріїв допомогла виявити ключові можливості та ризики, що впливають на фінансові показники та показники енергоефективності. Такий підхід сприяє більш глибокому розумінню економічної життєздатності проєкту та дозволяє оптимізувати стратегію залучення інвестицій.

Детальний розрахунок фінансових показників демонструє, що при стабільних або покращених умовах інвестиційного середовища проєкт має позитивну динаміку показників, в той час як при песимістичному сценарії показники є недостатніми для стабільного прибутку інвестора. Диверсифікація джерел фінансування, зокрема за рахунок грантових коштів та державної підтримки, суттєво сприяє зниженню загальних фінансових ризиків та підвищує довіру іноземного інвестора.

Таким чином, запропонована стратегія залучення іноземних інвестицій спрямована на забезпечення стабільного фінансування та високої рентабельності проєктів у сфері зеленої енергетики. Інтеграція комплексних заходів із забезпечення фінансової стійкості, оптимізації витрат та підвищення інвестиційної привабливості дозволить створити конкурентоспроможне середовище для реалізації масштабних інвестиційних проєктів.

ВИСНОВКИ

В роботі представлено детальне дослідження особливостей стратегій залучення іноземних інвестицій, у якому розглядаються економічна сутність поняття, етапи розробки, критерії економічної оцінки інвестиційної привабливості міжнародних проєктів, а також особливості та перспективи розвитку сектору зеленої енергетики в Україні. Розкрито теоретичні підходи та практичні аспекти реалізації проєктів, запропоновано авторський алгоритм формування стратегії від первинного аналізу інвестиційного середовища сектору зеленої енергетики України до розробки стратегії та оцінки її економічної ефективності.

На основі проведеного дослідження вітчизняних та зарубіжних джерел, присвячених стратегіям залучення іноземних інвестицій, було проведено кластерний аналіз та виділено основні підходи до визначення поняття «стратегія залучення іноземних інвестицій». Перший кластер включає роботи вітчизняних дослідників, які трактують твердження як систему довгострокових цілей підприємства, що спрямовані на забезпечення його сталого розвитку. Другий кластер представлений дослідниками, які акцентують увагу на макроекономічному вимірі та регіональних аспектах інвестиційних стратегій. Третій кластер охоплює роботи міжнародних авторів, де ключова увага зосереджена на практичних механізмах реалізації інвестиційних проєктів, їх фінансуванні й оцінці ризиків.

Критично важливим аспектом дослідження є синтез цих підходів для формування авторського визначення, яке забезпечує цілісний погляд на поняття «стратегія залучення іноземних інвестицій». Відповідно до запропонованої авторської концепції «стратегія залучення іноземних інвестицій – це довгостроковий план дій, що заснований на принципах, правилах та методах, що полягає у залученні матеріальних і нематеріальних ресурсів інвестора-нерезидента, спрямованих на взаємоузгодження економічних інтересів сторін

для ефективна реалізація цілей інвестиційного проєкту та досягнення позитивних економічних та соціальних ефектів».

Ще одним ключовим аспектом аналізу стали етапи формування стратегії. Було виділено структурований підхід, що включає в себе: оцінку інвестиційного потенціалу, позиціонування проєктів, розробку інвестиційних пропозицій, налагодження комунікації з інвесторами, переговори та юридичний супровід, а також моніторинг реалізації проєктів. Така поетапність забезпечує системний підхід до реалізації інвестиційних стратегій у різних секторах економіки, зокрема у секторі зеленої енергетики.

Крім того, розгляд основних показників ефективності таких стратегій дозволив сформувавши критерії оцінки успішності, які можна розподілити на загальні (NPV, IRR, PP, DPP, PI) та специфічні для проєктів в секторі зеленої енергетики (вирівняна вартість електроенергії, години повного завантаження та коефіцієнт потужності). Ці показники не лише відображають економічну доцільність проєктів, але й є важливими інструментами для обґрунтування рішень інвесторів. Запропонована методологія є ефективним інструментом та міцним підґрунтям для комплексної оцінки та практичного впровадження інвестиційних стратегій.

На основі проведеного аналізу було виявлено кілька ключових тенденцій, що визначають розвиток сектору зеленої енергетики України та перспективи залучення іноземного капіталу. Світові тренди демонструють значну увагу до відновлюваних джерел енергії, особливо в сегментах сонячної та вітрової генерації. Україна, з урахуванням свого географічного положення та природних ресурсів, має значний потенціал для інтеграції у глобальні екологічні ініціативи. Проте, водночас глобальні та локальні виклики визначають складну динаміку інвестиційного клімату країни.

З одного боку, регіональний попит на відновлювану енергію зростає, зумовлюючи стабільний приплив капіталу від міжнародних організацій та приватних інвесторів. Європейський Союз активно підтримує розвиток ВДЕ, що дає змогу Україні інтегруватися у загальноєвропейський енергетичний простір

через реалізацію інноваційних проєктів. Одним із основних чинників динаміки є фіскальні стимули та спеціальні державні програми, спрямовані на заохочення інвесторів. Інвестиційна активність у секторі характеризується значними коливаннями. За даними, обсяги капіталовкладень у ВДЕ мали пікові значення у 2019 році, проте з початком повномасштабної війни Україна стикнулася із кризою у секторі.

Основні ризики для іноземних інвесторів включають воєнні дії, руйнацію інфраструктури, а також низьку довіру до фінансових та правових механізмів захисту. З іншого боку, існують перспективи відновлення активності за рахунок міжнародної підтримки, яка посилюється через глобальні ініціативи декарбонізації. Регуляторне середовище України поступово реформується, однак складна бюрократія, часті зміни законодавства та недостатній рівень прозорості залишаються основними перешкодами для довгострокових інвестицій. Зусилля держави спрямовані на гармонізацію правової бази з європейськими стандартами.

Загалом, незважаючи на ризики та складнощі, сектор зеленої енергетики України демонструє значний потенціал. За умови подальшої модернізації правової бази, спрощення процедур та інтеграції міжнародного досвіду у регулювання, Україна може стати важливим гравцем у глобальному енергетичному переході. Ключовими аспектами залишаються забезпечення стабільності, довіри інвесторів та адаптація до сучасних викликів, що забезпечить сталі інвестиційні потоки у майбутньому.

Розглянуто формування стратегії залучення іноземного інвестування для розвитку зеленої енергетики України, приділяючи увагу як інструментам стимулювання інвесторів, так і економічній ефективності конкретного інвестиційного проєкту. Головним акцентом стало створення комплексної стратегії, яка враховує потреби міжнародних партнерів, виклики регіонального ринку та довгострокову економічну доцільність проєктів.

В рамках роботи було проведено опитування експертів у сфері залучення іноземних інвестицій в сектор зеленої енергетики України щодо поточного стану

інвестиційного середовища в обраному секторі. Проведений аналіз результатів опитування, а також експертна оцінка наявних та майбутніх інвестиційних стимулів продемонстрували перспективи формування привабливого середовища для іноземних інвестицій за умов пришвидшення впровадження запланованих реформ та стимулів.

Попри значний потенціал України в секторі зеленої енергетики, іноземні інвестори стикаються з низкою ризиків – політичною нестабільністю, економічними труднощами, дефіцитом кадрів, технологічною невизначеністю та бюрократичними бар'єрами. Водночас активна державна політика, реформи й інтеграція з європейськими стандартами створюють привабливе середовище для довгострокових інвестицій.

Одним із ключових елементів стратегії є створення прозорої інвестиційної пропозиції для залучення іноземного партнера – Brookfield Renewable Partners, якого було обрано з-поміж кількох перспективних кандидатів шляхом проведення порівняльного аналізу. Задля формування інвестиційної стратегії було застосовано сценарний аналіз, який охоплював базовий, оптимістичний і песимістичний сценарії відповідно до зміни умов інвестиційного середовища.

На основі даного підходу, було складено основні умови інвестицій в обраний проєкт, а також розраховано його економічну ефективність. Особливість проєкту полягає в диверсифікації джерел фінансування, орієнтації на довгостроковість та врахування більшості можливих варіантів розвитку подій. Згідно з запропонованою стратегією та сценарним підходом, економічна ефективність проєкту була підтверджена за кожним сценарієм, хоча і песимістичний демонстрував слабкі фінансові показники.

Загалом, реалізація комплексної стратегії залучення іноземного капіталу в сектор зеленої енергетики України створює передумови не лише для економічного зростання, але й для посилення енергетичної незалежності країни та інтеграції в європейський ринок. Впровадження подібних ініціатив сприяє формуванню сучасного, екологічно сталого підходу до енергетики, що є ключовим чинником для подальшого сталого розвитку України.

Проведене дослідження підтвердило важливість системного підходу до залучення іноземного капіталу в сектор зеленої енергетики України, з урахуванням економічних, політичних, соціальних та технологічних аспектів. Аналіз показав, що комплексна стратегія залучення інвестицій, яка включає використання державних стимулів, міжнародних грантових програм і співпраці з надійними іноземними партнерами, має потенціал для створення стабільного фінансування, зниження ризиків і забезпечення високої рентабельності. Водночас сценарний аналіз виявив ключові виклики, такі як правова нестабільність, операційні витрати та вплив соціально-політичних факторів, що вимагає гнучкого управління та активної співпраці між державою, бізнесом та інвесторами.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на оптимізацію механізмів фінансової підтримки проєктів зеленої енергетики, зокрема впровадження інноваційних стимулів і вдосконалення регуляторної бази. Додатково перспективним є аналіз впливу діджиталізації та технологічних рішень на ефективність енергетичних проєктів, що сприятиме використанню новітніх методів управління. З урахуванням глобальних трендів, варто також дослідити адаптацію міжнародних практик сталого фінансування та їх інтеграцію в український інвестиційний ринок. Це сприятиме забезпеченню довгострокового економічного розвитку та зміцненню ролі України в міжнародному енергетичному просторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білоусова О. Інструментарій оцінки інвестиційної привабливості інноваційних проєктів розвитку стратегічних видів промислової діяльності. *Економіка та суспільство*. 2023. № 57. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-2> (дата звернення: 20.01.2025).
2. Бланк І.О., Гуляєва Н.М. Інвестиційний менеджмент: підручник за заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ: Київський національний торгово-економічний університет. 2003. 398 с.
3. Валютна лібералізація від НБУ: впровадження пакету пом'якшення валютних обмежень з початку повномасштабної війни. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/valyutna-liberalizatsiya-trivaye-nbu-vprovadjuje-naubilshiy-paket-pomyakshennya-valyutnih-obmejen-z-pochatku-povnomasshtabnoyi-viyni> (дата звернення: 29.03.2025).
4. Вірянська О. В. Оцінка інвестиційної привабливості. Київ: *Національний авіаційний університет*. 2018. URL: [https://nau.edu.ua/site/variables/news/2018/5/Тези%202018/30-Економіка%20та%20безнес-адміністрування%20\(ФЕБА\).pdf](https://nau.edu.ua/site/variables/news/2018/5/Тези%202018/30-Економіка%20та%20безнес-адміністрування%20(ФЕБА).pdf) (дата звернення: 20.01.2025).
5. Гуторов О.І. Інвестиційна стратегія підприємства: принципи, методи та етапи розробки. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія «Економічні науки»*. 2021. № 2., Т. 2.С. 212-226.
6. Денисенко М. П., Бродюк І. В., Сташенюк Д. Г. Основні положення формування інвестиційно-інноваційної стратегії підприємства. *Інвестиції: практика та досвід науково-фахове видання України з питань економіки та державного управління*. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2016/6.pdf (дата звернення: 20.01.2025).
7. Діденко, Є. О., Гапіч, О. В. Управління інвестиційною стратегією підприємства. *Ефективна економіка, №12, 2019*. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.12.64> (дата звернення: 20.01.2025).

8. Індекс прозорості енергетики. URL: <https://index.ua-energy.org> (дата звернення: 20.02.2025).
9. Коваленко А. Г. Сучасні аспекти аналізу інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. *Ефективна економіка №7 2013*. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2165> (дата звернення: 20.01.2025).
10. Ковальчук Т. М., Вергун А. І. Привабливість інвестиційного проєкту як об'єкт фінансового аналізу. *Ефективна економіка, №12, 2017*. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5948> (дата звернення: 20.01.2025).
11. Куліш В. А. Іноземне інвестування реіндустріалізації як основа сталого розвитку України. *Шевченківська весна 2021*. Економіка. На шляху до сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених. Інтерсервіс, 2021. Вип. XIX. 334 с. с.157;
12. Лендел М. А., Миголинець М. І. Оцінка інвестиційної привабливості підприємств карпатського регіону. *Інвестиції: практика та досвід, №9, 2010*, с. 14-18. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/9_2010/6.pdf (дата звернення: 20.01.2025).
13. Ліпич Л.Г., Грицюк Н.О. Підходи до визначення поняття стратегія. *Інвестиції: практика та досвід. 2013. № 8*. с. 131-134.
14. Ліцензія на здійснення валютних операцій. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/licensing-nonbanking/cur-tran> (дата звернення: 29.03.2025).
15. Ляхович Л. А. Інвестиційна стратегія підприємства в кризових умовах господарювання. *Західноукраїнський національний університет, 2011* URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/14984/1/Інвестиційна%20стратегія%20підприємства%20в%20кризових%20умовах%20господарювання.pdf> (дата звернення: 20.01.2025).
16. Мазурець Ю. О. Енергетичний вимір національних інтересів України у сучасних міжнародних відносинах: автореф. Дисертація. Київ, 2017. 24 с.

17. Манаєнко І. М. Сучасні підходи до управління підприємством. URL: <http://conf.management.fmm.kpi.ua/proc/article/view/125231> (дата звернення: 20.01.2025).
18. Міжнародна економіка: термінологічний словник Старостіна А.О., Канищенко О.Л., Кузьома О.Ю. та ін. «НВП «Інтерсервіс», 2017. 250 с. С. 205-206.
19. Мойсеєнко І., Ревак І., Миськів Г., Чапляк Н. Інвестиційний аналіз: навч. посіб. Львів: *ЛьвДУВС*, 2019. 276 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2844/1/ІнвесАналіз_10-03_2020.pdf (дата звернення: 20.01.2025).
20. Музиченко, А. О., Овчаренко, Т. С., & Сігаєва, Т. Є. (2023). Стратегії залучення інвестицій в українську економіку: прогнози й виклики. *Академічні візії*, (23).
21. Наконечна О.С. Формування та реалізація інноваційно-інвестиційної стратегії стійкого розвитку підприємства. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2015/12.pdf (дата звернення: 20.01.2025).
22. Національна стратегія збільшення прямих іноземних інвестицій в Україну. 2021. 100 с. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/fdi-strategy/> (дата звернення: 16.02.2025).
23. Національний банк: заходи для підвищення інвестиційної привабливості та підтримання обороноздатності України. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-y-nadali-vjivaye-zahodiv-dlya-pidvischennya-investitsiynoyi-privablivosti-ta-pidtrimannya-oboronozdatnosti-ukrayini> (дата звернення: 29.03.2025).
24. Національний банк: уточнення валютних обмежень. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-utochniv-nizku-valyutnih-obmejen-19788> (дата звернення: 29.03.2025).
25. Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року. 2024. URL: <https://me.gov.ua/view/bb0b9ef5-ea96-4b8a-8f2f-471faf32c9df> (дата звернення: 16.02.2025).

26. Офіційний сайт Держенергоефективності. URL: <https://sae.gov.ua/en> (дата звернення: 16.02.2025).

27. Офіційний сайт Інституту відновлюваної енергетики НАН України. URL: <https://www.ive.org.ua/?lang=uk>

28. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства. Про інвестиції. URL: <http://про-інвестиції.укр/оцінка-інвестиційної-привабливості/> (дата звернення: 20.01.2025).

29. Оцінка привабливості інвестиційного проєкту. Max Estate. URL: <https://max-estate.com.ua/otsinka-pryvablyvosti-investytsiynogo-proektu/> (дата звернення: 20.01.2025).

30. Оцінка стану інвестиційної привабливості сектору зеленої енергетики України. Google Docs. URL: <https://forms.gle/AFDjuKK4CzsdMcPq7> (дата звернення: 18.02.2025).

31. План України. *Міністерство економіки України*. URL: <https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=8f36a2d9-9611-4bff-8fa9-474da62bd28d&tag=PlanUkraini> (дата звернення: 16.02.2025).

32. Подольчук Д.В. Розвиток комунітарного ринку відновлювальної енергетики в Європейському Союзі: дис. ... д-ра філос. КНУ ім. Т. Г. Шевченка. Міжнародні економічні відносини. Київ, 2023. 249 с. URL: <https://ir.library.knu.ua/entities/publication/c5bbb4cd-0475-4fd1-bf0e-4c0b179c19fc> (дата звернення: 18.02.2025).

33. Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення та «зеленої» трансформації енергетичної системи України: Закон України від 30.06.2023 № 3220-IX: станом на 30 черв. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3220-20#Text> (дата звернення: 30.03.2025).

34. Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення умов підтримки виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії: Закон України від 21.07.2020 № 810-IX: станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810-20#Text> (дата звернення: 06.04.2025).

35. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування обов'язковості державної реєстрації іноземних інвестицій: Закон України від 31.05.2016 № 1390-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1390-19#Text> (дата звернення: 29.03.2025).

36. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення бар'єрів для залучення іноземних інвестицій: Закон України від 23.05.2017 № 2058-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2058-19#Text> (дата звернення: 29.03.2025).

37. Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні: Закон України від 17.12.2020 № 1116-IX: станом на 11 груд. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text> (дата звернення: 29.03.2025).

38. Про запровадження гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії: Постанова Каб. Міністрів України від 27.02.2024 № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2024-п#Text> (дата звернення: 06.04.2025).

39. Про затвердження положення про порядок залучення експертів до оцінки майна, що перебуває у загальнодержавній власності, під час створення підприємств з іноземними інвестиціями. Фонд державного майна України. URL: <https://spfu.gov.ua/ua/documents/1900.html> (дата звернення: 20.01.2025).

40. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII: станом на 10 жовт. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 29.03.2025).

41. Про індустриальні парки: Закон України від 21.06.2012 № 5018-VI: станом на 17 верес. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text> (дата звернення: 29.03.2025).

42. Про інститути спільного інвестування : Закон України від 05.07.2012 № 5080-VI: станом на 1 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text> (дата звернення: 29.03.2025).

43. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 № 93/96-ВР: станом на 3 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр#Text> (дата звернення: 29.03.2025).

44. Про схвалення Національного плану з енергетики та клімату на період до 2030 року: Розпорядж. Каб. Міністрів України від 25.06.2024 № 587-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2024-р#Text> (дата звернення: 16.02.2025).

45. Програма фінансової підтримки України від Європейського Союзу Ukraine Facility. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua> (дата звернення: 18.02.2025).

46. Романів А., Ситник Й. Особливості розроблення інвестиційних стратегій в підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-66> (дата звернення: 20.01.2025).

47. Статистика зовнішнього сектору. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> (дата звернення: 29.03.2025).

48. Ткаленко С. І. Інвестиційна стратегія розвитку України у глобальному середовищі. Наукові журнали Національного Авіаційного Університету, 2011. URL: <https://jrnl.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/4242> (дата звернення: 20.01.2025).

49. Ткаченко Ю. В. Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості національної економіки. *Ефективна економіка*, №9, 2013.

50. Українська асоціація відновлюваної енергетики. URL: <https://uare.com.ua> (дата звернення: 16.02.2025).

51. Уніят А. В. Фінансовий аналіз інвестиційної привабливості проєктів. Західноукраїнський національний університет. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/12092/1/Aref.pdf> (дата звернення: 20.01.2025).

52. Федоров Р., Осовець О. Як залучити прямі іноземні інвестиції. Практичний посібник для українських міст та районів. ПРООН, 2013. 128 с. URL:

https://regionet.org.ua/files/02_How_to_attract_FDI_-_UA.pdf (дата звернення: 21.01.2025).

53. 5 Essential Tips for Building an Effective Investment Attraction Strategy. Kenobi Capital. URL: <https://kenobicapital.com/5-essential-tips-for-building-an-effective-investment-attraction-strategy/> (дата звернення: 21.01.2025).

54. An impact investment strategy - Review of Quantitative Finance and Accounting. SpringerLink. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11156-023-01149-0> (дата звернення: 20.01.2025).

55. Anderson, J. Fennell, A. Calculate Financial Indicators to Guide Investments. Aiche CEP, 2013, p. 34-40.

56. Argentina - Adopts new incentive regime for large investments. Investment Policy Monitor. UNCTAD Investment Policy Hub. Home | UNCTAD Investment Policy Hub. URL: <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-policy-monitor/measures/4668/adopts-new-incentive-regime-for-large-investments> (дата звернення: 18.02.2025).

57. Attracting FDI. USA Competes. URL: <https://www.usacompetes.com/attracting-fdi/> (дата звернення: 24.01.2025).

58. Benefits and advantages of foreign direct investment - ResearchFDI. ResearchFDI. URL: <https://researchfdi.com/benefits-fdi-foreign-direct-investment/> (дата звернення: 20.01.2025).

59. Brookfield Renewable Partners. URL: <https://bep.brookfield.com> (дата звернення: 06.04.2025).

60. Czyzak P. Strength in numbers: towards an integrated Central and Eastern European power grid, 2024. URL: <https://ember-energy.org/latest-insights/strength-in-numbers-towards-an-integrated-central-and-eastern-european-power-grid/> (дата звернення: 16.02.2025).

61. Damodaran, A. Damodaran on Valuation: Security Analysis for Investment and Corporate Finance. Wiley, 2010.

62. Drucker P. Post-Capitalist Society. Routledge, 2012. URL: <https://doi.org/10.4324/9780080938257> (дата звернення: 21.01.2025).

63. Energy Map. Energy statistics database in Ukraine. URL: <https://map.ua-energy.org/uk/dashboards/> (дата звернення: 16.02.2025).
64. Energy production from renewable sources. Global 100 RE UKRAINE. URL: <https://100re.org.ua/en/in-2025-energy-production-from-renewable-sources-could-add-more-than-250-gw-of-capacity/> (дата звернення: 16.02.2025).
65. Esg Investment Outcomes, Performance Evaluation, And Attribution / S. Horan та ін. Cfa Institute Research Foundation. 2022.
66. EU renewable energy financing mechanism. An official website of the European Union. URL: https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/financing/eu-renewable-energy-financing-mechanism_en (дата звернення: 12.02.2025).
67. Genneia. Renewable energy company. URL: https://www.genneia.com.ar/en/home_en.php (дата звернення: 06.04.2025).
68. Glossary of Foreign Direct Investment Terms and Definitions. IMF. URL: <https://www.imf.org/external/np/sta/di/glossary.pdf> (дата звернення: 20.01.2025).
69. Green Energy Incentives. UkraineInvest. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/en/incentives/green-energy> (дата звернення: 12.02.2025).
70. Gulik T., Horb Y. Methods of evaluation of efficiency of investment projects taking into account risks in the conditions of uncertainty. Scientific Notes of Taurida National V.I. Vernadsky University. Series: *Economy and Management*, № 6, 2020. URL: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-6-17> (дата звернення: 20.01.2025).
71. Hayes A. Foreign Direct Investment (FDI): What It Is, Types, and Examples. *Investopedia*. URL: <https://www.investopedia.com/terms/f/fdi.asp> (дата звернення: 20.01.2025).
72. Hennart, J. F..A Critical Review of the Eclectic Theory of the Multinational Enterprise. *The Oxford Handbook of International Business*, 2012.
73. Incentives and Policies. US EPA. URL: <https://www.epa.gov/re-powering/incentives-and-policies> (дата звернення: 12.02.2025).

74. Innovation Fund. Climate Action. URL: https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-funding-climate-action/innovation-fund_en (дата звернення: 06.04.2025).
75. Investment Attraction Guide. Regional Development Australia Adelaide Hills, Fleurieu and Kangaroo Island. URL: https://rdahc.com.au/wp-content/uploads/2019/11/RDA_Investment_Attraction_Toolkit.pdf (дата звернення: 21.01.2025).
76. Investment opportunity of energy sector. UkraineInvest. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/wp-content/uploads/2024/08/energy-sector-of-ukraine-1.pdf> (дата звернення: 16.02.2025).
77. Key performance indicators for ESG. *EFFAS*. URL: https://effas.com/wp-content/uploads/2021/09/KPIs_for_ESG_3_0_Final.pdf (дата звернення: 23.01.2025).
78. Kose, A. M., Prasad, E. S., Terrones, M. E. Does Openness to International Capital Flows Raise the Risk of Investment Volatility? *Journal of International Money and Finance*, 2009 28(1), 2-23.
79. Menchynska O., Klishchuk J. Features of business planning of international investment projects in industrially developed countries (comparative analysis). *International Economic Relations And World Economy*, № 33, 2020. URL: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-33-20> (дата звернення: 20.01.2025).
80. Mindekova T. The EU's Grid Policy Framework. 2024. URL: <https://ember-energy.org/latest-insights/the-eus-grid-policy-framework/> (дата звернення: 16.02.2025).
81. Neumann J. V. Theory of games and economic behavior. *Princeton University Press*, 1953. 641 с.
82. Nimzowitsch A. My system & Chess praxis. *New in Chess*, 2016. 576 с.
83. NPV vs IRR. Corporate Finance Institute. URL: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/valuation/npv-vs-irr/> (дата звернення: 24.01.2025).
84. OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment. OECD, 1996. URL: <https://doi.org/10.1787/9789264064805-en> (дата звернення: 20.01.2025).

85. OECD FDI Regulatory Restrictiveness Index: Key findings and trends, OECD Business and Finance Policy Papers, No. 72, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/c56f8a14-en>.

86. Petrovich B., Rosslowe C. European Electricity Review 2025. 47 с. URL: https://ember-energy.org/app/uploads/2025/01/EER_2025_22012025.pdf (дата звернення: 16.02.2025).

87. Policies to Foster Green FDI: Best Practices for Emerging Market and Developing Economies. IMF eLibrary. URL: <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/066/2024/004/article-A001-en.xml> (дата звернення: 12.02.2025).

88. Policy Brief «Supporting Ukraine's Energy Sector: Keeping Ukraine's Accession to the EU in Sight». DiXi Group. URL: <https://dixigroup.org/en/analytic/policy-brief-supporting-ukraines-energy-sector-keeping-ukraines-accession-to-the-eu-in-sight/> (дата звернення: 16.02.2025).

89. Renewable Energy Global Market Report 2025. Global Market Research Reports & Consulting. *The Business Research Company*. URL: <https://www.thebusinessresearchcompany.com/report/renewable-energy-global-market-report> (дата звернення: 16.02.2025).

90. Renewable Energy Industry Outlook 2025. Deloitte Insights. URL: <https://www2.deloitte.com/us/en/insights/industry/renewable-energy/renewable-energy-industry-outlook.html> (дата звернення: 16.02.2025).

91. Rud O. Formation of investment strategy in the process of economic development of the enterprise. Scientific Notes of Taurida National V.I. Vernadsky University. *Economy and Management*, № 3, 2024. URL: <https://doi.org/10.32782/2523-4803/74-3-5> (дата звернення: 20.01.2025).

92. Rva L. D. Understanding KPIs for Renewable Energy Projects. *Renewables Valuation Institute*. URL: <https://courses.renewablesvaluationinstitute.com/pages/academy/understanding-kpis-for-renewable-energy-projects> (дата звернення: 23.01.2025).

93. Sachs J. The End of Poverty: Economic Possibilities for our Time. *Global Journal of Management and Business Research: Economics and Commerce*. URL: https://globaljournals.org/GJMBR_Volume14/8-Jeffrey-Sachs.pdf (дата звернення: 21.01.2025).
94. Schroders Greencoat. Schroders Capital Homepage. URL: <https://www.schroderscapital.com/en/global/professional/capabilities/infrastructure/schrodersgreencoat/> (дата звернення: 06.04.2025).
95. Sedikova I., Palvashova H., Asaulenko N. Investment strategy – a tool for forming sustainable competitive advantages of enterprises. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, №2, 2024, с. 90-95. URL: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-2-15> (дата звернення: 20.01.2025).
96. Seven steps on the way to successful investment in your startup. CfE Accelerator. URL: <https://ucucfe.com.ua/en/7-krokv-do-uspishnyh-investytsij-u-vash-startap/> (дата звернення: 21.01.2025).
97. Sharpe W. F. Investment strategy for the long term. *Wealth Management*, 2004, p. 4-7.
98. Step 5: Putting Together the FDI Plan. USA Competes. URL: <https://www.usacompetes.com/plan-strategize/developing-an-fdi-strategy-and-plan/strategy-development-how-do-i-pull-it-all-together-to-create-an-overall-strategy/> (дата звернення: 21.01.2025).
99. Steps to creating an investment attraction strategy business attraction toolkit for b.c. communities. Ministry of Jobs, Tourism, and Skills Training. URL: https://www2.gov.bc.ca/assets/gov/employment-business-and-economic-development/economic-development/market-and-attract/business-attraction-toolkit/steps_investment_attraction_strategy.pdf (дата звернення: 21.01.2025).
100. Stiglitz, J. E. Capital Market Liberalization, Economic Growth, and Instability. *World Development*, 28(6), 2000.
101. Support schemes for renewable energy. *An official website of the European Union*. URL: <https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable->

energy/financing/support-schemes-renewable-energy_en (дата звернення: 12.02.2025).

102. Usmanovich Burkhanov A., Mansur qizi Eshmamatova M. The Ways for Improvement of Investment Strategy in the Period of Digital Economy. *ICFNDS*, 2021. URL: <https://doi.org/10.1145/3508072.3508202> (дата звернення: 20.01.2025).

103. Vdovenko L., Ruda O., Koval O. Strategy of investment attraction for the development of rural areas for the economic restoration of the agricultural sector *Scientific Horizons*, №5, 2023. URL: <https://doi.org/10.48077/scihor5.2023.137> (дата звернення: 20.01.2025).

104. Vovk O. Modeling the Choice of the Innovation and Investment Strategy for the Implementation of Modernization Potential. *WSEAS Transactions on Systems and Control*, 2021. с. 430-438. URL: <https://doi.org/10.37394/23203.2021.16.38> (дата звернення: 20.01.2025).

105. What Is Business Strategy & Why Is It Important?. *Business Insights Blog*. URL: <https://online.hbs.edu/blog/post/what-is-business-strategy> (дата звернення: 21.01.2025).

106. World Investment Report 2024. UN Trade and Development (UNCTAD). URL: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024> (дата звернення: 20.01.2025).

ДОДАТКИ

Додаток А

Структура категорії «стратегія залучення іноземних інвестицій» та суміжних понять

№	Автор, рік, вид наукової праці/поняття	Суть явища	Зміст явища	Результат явища
1.	Міжнародна економіка: термінологічний словник / Старостіна А.О., Каніщенко О.Л., Кузьома О.Ю. та ін. «НВП «Інтерсервіс», 2017. – 250 с. – С.205-206. Автор: Нагачевська Т. В. Стратегія залучення іноземних інвестицій –	система довгострокових цілей та способів їх досягнення	щодо формування та реалізації умов внесення іноземних інвестиційних ресурсів на основі аналізу інвестиційного середовища та ринку	з метою досягнення найбільш ефективного використання іноземного капіталу.
2.	Національна стратегія збільшення прямих іноземних інвестицій в Україну. 2021. 100 с. Автор: USAID та ЕУ Стратегія залучення інвестицій –	бачення та рекомендації	загальне бачення та перелік рекомендацій, що спрямовані на	збільшення притоку іноземних інвестицій у різні сектори економіки України
3.	Музиченко А. О., Овчаренко Т. С., Сігаєва Т. Є. Стратегії залучення інвестицій в українську економіку: прогнози й виклики. Академічні візії. Автор: Музиченко А. О. Комплексна стратегія залучення інвестицій –	сполучення інструментів і підходів	сполучення різних інструментів і підходів, включно зі створенням інвестиційних партнерств, встановленням податкових стимулів	розвиток інфраструктури
5.	Бланк І.О., Гуляєва Н.М. Інвестиційний менеджмент: підручник за заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ: Київський національний торговельно-економічний університет. 2003. 398 с. Автор: І.О. Бланк Інвестиційна стратегія –	система цілей	система довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, визначуваних загальними завданнями його розвитку та інвестиційною ідеологією, а також вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення	досягнення цілей та завдань розвитку підприємства
6.	Гуторов О.І. Інвестиційна стратегія підприємства: принципи, методи та етапи розробки. <i>Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія „Економічні науки”</i> . 2021. № 2., Т. 2.С. 212-226. Автор: Гуторов О.І. Інвестиційна стратегія –	система напрямів, способів та інструментів	інтегрована система взаємопов'язаних напрямів, способів та інструментів досягнення стратегічних цілей підприємства в інвестиційній діяльності шляхом збалансування науково-технічної,	досягнення стратегічних цілей розвитку підприємства

			ринкової та інвестиційної політики	
7.	Ляхович Л. А. Інвестиційна стратегія підприємства в кризових умовах господарювання. Автор: Ляхович Л. А. Інвестиційна стратегія –	головний планом дій	визначає пріоритети її напрямків і форм, характер формування інвестиційних ресурсів і послідовність етапів реалізації довгострокових інвестиційних цілей.	ефективний розвиток підприємства
8.	Романів А., Ситник Й. ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБЛЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ В ПІДПРИЄМНИЦТВІ. <i>Економіка та суспільство</i> . 2024. № 59. Автор: Романів А. Інвестиційна стратегія –	складова загальної стратегії розвитку	комплекс рішень, планів і заходів, пов'язаних із ефективним управлінням інвестиційними потоками	підтримання корпоративної, ділової й функціональних стратегій підприємства при управлінні матеріальними, супутніми інформаційними й фінансовим потоками
9.	Ткаленко С. І. ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ У ГЛОБАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ Стратегія розвитку України. <i>Наукові журнали Національного Авіаційного Університету</i> . Автор: Ткаленко С. І. Інвестиційна стратегія –	курс інвестиційної політики	курс розрахований на тривалу перспективу	вирішення економічних та соціальних завдань, завдань культурного розвитку, забезпечення економічної безпеки держави, підвищення народного добробуту
10.	Didenko Y. O., Garich O. V. MANAGEMENT OF ENTERPRISE INVESTMENT STRATEGY. <i>Efektivna ekonomika</i> . 2019. № 12. Автор: Діденко Є. О. Інвестиційна стратегія –	модель	розкриває особливості здійснення підприємством інвестиційної діяльності	ефективний всебічний розвиток підприємства шляхом формування та впровадження збалансованого проектного портфелю
11.	Sedikova I., Palvashova H., Asaulenko N. Investment strategy – a tool for forming sustainable competitive advantages of enterprises. <i>Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology</i> . 2024. Т. 9, № 2. С. 90-95. Автор: Седікова І. О.	інструмент	інструмент довгострокового управління інвестиційною діяльністю підприємства	реалізації цілей економічного розвитку підприємства

	Інвестиційна стратегія -			
12.	Strategy of investment attraction for the development of rural areas for the economic restoration of the agricultural sector / L. Vdovenko та ін. <i>Scientific Horizons</i> . 2023. Т. 26, № 5. Автор: Вдовенко Л. О. Інвестиційна стратегія -	Структурований підхід	залучення та управління фінансовими ресурсами	Реконструкція інфраструктури та стимулювання бізнес-процесів
13.	Usmanovich Burkhanov A., Mansur qizi Eshmamatova M. The Ways for Improvement of Investment Strategy in the Period of Digital Economy. <i>ICFNDS 2021: The 5th International Conference on Future Networks & Distributed Systems</i> , м. Dubai United Arab Emirates. New York, NY, USA, 2021. Автор: Бурханов А. У. Інвестиційна стратегія -	сукупність методів і підходів	вибір умов фінансування конкретного об'єкта	підвищення рейтингу серед конкурентів і на економічному ринку
14.	Sharpe W. F. Investment strategy for the long term. <i>Wealth Management</i> . 2004. Р. 4-7. Автор: Шарп В. Ф Інвестиційна стратегія – це	набір правил, поведінки та процедур	набір правил, поведінки або процедур, призначених для того, щоб направляти інвестора при виборі інвестиційного портфеля	формування інвестором цільового інвестиційного портфеля

Джерело: складено автором на основі [2; 5; 7; 15; 18; 20; 22; 46; 48; 52; 54; 58; 68; 71; 95; 97; 102-103]

Додаток Б

Прямі інвестиції за принципом спрямованості млн дол. США, 2022-2024 рр.

Прямі інвестиції за принципом спрямованості (потоки) млн дол. США	2022				2023				2024		
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
ПРЯМІ ІНВЕСТИЦІЇ (А - L)	818	- 494	- 378	- 133	- 1.145	- 1.304	- 1.640	- 354	- 1.925	- 1.132	- 170
А За кордон (А1 + А2)	107	- 26	78	185	36	- 17	- 13	36	- 87	- 10	- 14

<i>A1 Інструменти участі в капіталі</i>	34	- 2	- 3	1	42	12	10	-	4	17	4
A1.1 Вимоги прямих інвесторів - резидентів до підприємств прямого інвестування - нерезидентів	34	- 2	- 3	1	42	12	10	-	4	17	4
<i>A2 Боргові інструменти (A2.1 - A2.2 - A2.3) (2)</i>	73	- 24	81	184	- 6	- 29	- 23	36	- 91	- 27	- 18
A2.1 Вимоги прямих інвесторів - резидентів до підприємств прямого інвестування - нерезидентів	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A2.2 Зобов'язання прямих інвесторів-резидентів перед підприємствами прямого інвестування - нерезидентами	3	5	-	-	-	2	1	1	66	- 3	- 2
A2.3 Зобов'язання перед сестринськими підприємствами	- 69	19	- 81	- 184	6	27	22	- 37	25	30	20
<i>кінцева контролююча материнська компанія-резидент</i>	- 69	19	- 81	- 184	6	27	22	- 37	25	30	20
L В Україні (L1 + L2)	- 711	468	456	318	1.181	1.287	1.627	390	1.838	1.122	156
<i>L1 Інструменти участі в капіталі (L1.1) (3)</i>	244	316	- 48	250	1.243	1.040	1.522	244	1.606	1.042	473
L1.1 Зобов'язання перед прямими іноземними інвесторами (L1.1.1 + L1.1.2)	244	316	- 48	250	1.243	1.040	1.522	244	1.606	1.042	473
L1.1.1 Інструменти участі в капіталі, крім реінвестування доходів	101	6	94	238	128	54	269	200	320	129	188
L1.1.2 Реінвестування доходів (3)	143	310	- 142	12	1.115	986	1.253	44	1.286	913	285
<i>L2 Боргові інструменти (L2.2 - L2.1 + L2.3) (2)</i>	- 955	152	504	68	- 62	247	105	146	232	80	- 317
L2.1 Вимоги до прямих іноземних інвесторів	166	- 74	- 143	48	127	- 35	- 24	- 3	123	9	179
<i>кредити</i>	- 2	- 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>торгові кредити (дебіторська заборгованість)</i>	168	- 73	- 143	48	127	- 35	- 24	- 3	123	9	179
L2.2 Зобов'язання перед прямими іноземними інвесторами	- 828	106	271	61	34	153	43	96	321	72	- 173
<i>кредити</i>	- 686	110	107	30	35	124	48	184	- 121	52	- 224
<i>торгові кредити (кредиторська заборгованість)</i>	- 142	- 4	164	31	- 1	29	- 5	- 88	442	20	51
L2.3 Зобов'язання перед сестринськими підприємствами (2)	39	- 28	90	55	31	59	38	47	34	17	35

<i>кінцева контролююча материнська компанія-нерезидент</i>	38	- 32	87	44	26	49	32	39	33	18	35
<i>кінцева контролююча материнська компанія невідома</i>	1	4	3	11	5	10	6	8	1	- 1	-

Джерело: складено автором на основі даних [47]

Додаток В

Прямі інвестиції за принципом активів/пасивів млн дол. США, 2022-2024 рр.

Прямі інвестиції за принципом активів/пасивів (потіки) (1) млн дол. США	2022				2023				2024		
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
ПРЯМІ ІНВЕСТИЦІЇ (А - L)	818	494	- 378	- 133	- 1.145	- 1.304	- 1.640	- 354	- 1.925	- 1.132	- 170
А Чисті активи (А1 + А2)	207	- 76	- 146	49	169	- 23	- 14	- 3	127	26	183
<i>А1 Інструменти участі в капіталі</i>	<i>34</i>	<i>- 2</i>	<i>- 3</i>	<i>1</i>	<i>42</i>	<i>12</i>	<i>10</i>	<i>0</i>	<i>4</i>	<i>17</i>	<i>4</i>
А1.1 Інвестиції прямого інвестора в підприємства прямого інвестування	34	- 2	- 3	1	42	12	10	0	4	17	4
<i>А2 Боргові інструменти (А2.1 + А2.2)</i>	<i>173</i>	<i>- 74</i>	<i>- 143</i>	<i>48</i>	<i>127</i>	<i>- 35</i>	<i>- 24</i>	<i>- 3</i>	<i>123</i>	<i>9</i>	<i>179</i>
А2.1 Інвестиції прямого інвестора в підприємства прямого інвестування	7	-	-	0	-	-	-	0	-	-	-
А2.2 Інвестиції підприємств прямого інвестування в прямого інвестора (зворотне інвестування)	166	- 74	- 143	48	127	- 35	- 24	- 3	123	9	179
<i>кредити</i>	<i>- 2</i>	<i>- 1</i>	<i>-</i>	<i>0</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>0</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>торгові кредити (дебіторська заборгованість)</i>	<i>168</i>	<i>- 73</i>	<i>- 143</i>	<i>48</i>	<i>127</i>	<i>- 35</i>	<i>- 24</i>	<i>- 3</i>	<i>123</i>	<i>9</i>	<i>179</i>
L Чисті зобов'язання (L1 + L2)	- 611	418	232	182	1.314	1.281	1.626	351	2.052	1.158	353
<i>L1 Інструменти участі в капіталі (2)</i>	<i>244</i>	<i>316</i>	<i>- 48</i>	<i>250</i>	<i>1.243</i>	<i>1.040</i>	<i>1.522</i>	<i>244</i>	<i>1.606</i>	<i>1.042</i>	<i>473</i>
L1.1 Інвестиції прямого інвестора в підприємства прямого інвестування (L1.1.1 + L1.1.2)	244	316	- 48	250	1.243	1.040	1.522	244	1.606	1.042	473

L1.1.1 Інструменти участі в капіталі, крім реінвестування доходів	101	6	94	238	128	54	269	200	320	129	188
L1.1.2 Реінвестування доходів (2)	143	310	- 142	12	1.115	986	1.253	44	1.286	913	285
L2 Боргові інструменти (L2.1 + L2.2 + L2.3) (3)	- 855	102	280	- 68	71	241	104	107	446	116	- 120
L2.1 Інвестиції прямого інвестора в підприємства прямого інвестування	- 828	106	271	61	34	153	43	96	321	72	- 173
<i>кредити</i>	- 686	110	107	30	35	124	48	184	- 121	52	- 224
<i>торгові кредити (кредиторська заборгованість)</i>	- 142	- 4	164	31	- 1	29	- 5	- 88	442	20	51
L2.2 Інвестиції підприємств прямого інвестування в прямого інвестора (зворотне інвестування)	3	5	-	0	-	2	1	1	66	- 3	- 2
L2.3 Інвестиції між сестринськими підприємствами (3)	- 30	- 9	9	- 129	37	86	60	10	59	47	55
<i>кінцева контролююча материнська компанія-резидент</i>	- 69	19	- 81	- 184	6	27	22	- 37	25	30	20
<i>кінцева контролююча материнська компанія-нерезидент</i>	38	- 32	87	44	26	49	32	39	33	18	35
<i>кінцева контролююча материнська компанія невідома</i>	1	4	3	11	5	10	6	8	1	- 1	-

Джерело: складено автором на основі даних [47]

Додаток Г

Аналіз нормативно-правових актів, які регулюють ПІІ в сектор зеленої енергетики України

Назва документа	Основне призначення	Основні положення	Роль для залучення іноземних інвестицій у сектор зеленої енергетики
Закон України «Про режим іноземного інвестування»	Визначає особливості режиму іноземного інвестування на території України, встановлює	Забезпечує рівні умови діяльності для іноземних та вітчизняних інвесторів, передбачає захист від націоналізації та реквізиції,	Створює сприятливі умови для іноземних інвесторів, включаючи проекти в зеленій енергетиці,

	гарантії захисту іноземних інвестицій.	гарантує можливість репатріації прибутків.	забезпечуючи захист інвестицій та стабільність умов діяльності.
Закон України «Про інвестиційну діяльність»	Визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України.	Визначає форми та напрями інвестиційної діяльності, права та обов'язки інвесторів, умови державного регулювання та підтримки інвестицій.	Сприяє залученню інвестицій у різні галузі, включаючи зелену енергетику, шляхом встановлення прозорих правил та державної підтримки інвесторів.
Закон України «Про інститути спільного інвестування»	Регулює діяльність інститутів спільного інвестування в Україні.	Визначає правові засади створення та функціонування інститутів спільного інвестування, механізми захисту прав інвесторів.	Сприяє акумулюванню коштів для інвестування в різні галузі, включаючи зелену енергетику, через інститути спільного інвестування.
Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні»	Встановлює умови та механізми державної підтримки для інвестиційних проєктів із значними інвестиціями.	Передбачає надання державних гарантій, податкових та митних пільг для інвесторів, які реалізують проєкти з великими обсягами інвестицій.	Забезпечує додаткові стимули для інвесторів у зелену енергетику, які реалізують масштабні проєкти з значними інвестиціями, через державну підтримку та пільги.
Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування обов'язковості державної реєстрації іноземних інвестицій»	Скасовує обов'язкову державну реєстрацію іноземних інвестицій, спрощуючи процедури для інвесторів.	Визначає, що іноземні інвестиції можуть здійснюватися без обов'язкової державної реєстрації, що спрощує процес інвестування та зменшує бюрократичні перепони.	Спрощення процедур інвестування робить український ринок більш привабливим для іноземних інвесторів, включаючи сектор зеленої енергетики, зменшуючи адміністративні бар'єри та витрати.
Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення бар'єрів для залучення іноземних інвестицій»	Спрямований на усунення перешкод для залучення іноземних інвестицій в Україну.	Вносить зміни до ряду законодавчих актів з метою спрощення процедур інвестування, захисту прав інвесторів та покращення інвестиційного клімату.	Покращення інвестиційного клімату та захист прав інвесторів сприяють залученню іноземних інвестицій у зелену енергетику, забезпечуючи більш сприятливі умови для реалізації проєктів.
Закон України «Про індустриальні парки»	Визначає правові та організаційні засади створення та функціонування індустриальних парків в Україні.	Передбачає створення спеціальних територій з необхідною інфраструктурою для розміщення нових підприємств, надає податкові	Створення індустриальних парків з пільговими умовами може стимулювати інвесторів вкладати кошти в проєкти зеленої енергетики, забезпечуючи

		та митні пільги для учасників індустріальних парків.	необхідну інфраструктуру та знижуючи витрати на реалізацію проєктів.
Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення та «зеленої» трансформації енергетичної системи України»	Спрямований на сприяння відновленню та «зеленій» трансформації енергетичної системи України шляхом створення сприятливих умов для розвитку відновлюваної енергетики, зниження викидів парникових газів і підвищення енергетичної безпеки, а також інтеграції українського енергоринку з європейським.	Встановлює систему гарантій походження електроенергії з відновлюваних джерел, дозволяє виробникам виходити з балануючої групи Гарантованого Покупця для самостійного продажу та експорту електроенергії, а також передбачає можливість завершення будівництва об'єктів відновлюваної енергетики до кінця 2023 року, що забезпечує прозорість ринку та стимулює реалізацію вже розпочатих проєктів.	Закон створює стабільне правове середовище, яке зменшує ризики інвесторів завдяки прозорим механізмам контролю і гарантіям, стимулює іноземний капітал у сфері відновлюваної енергетики, сприяє інтеграції з європейським ринком та прискорює завершення інвестиційних проєктів, що позитивно впливає на конкурентоспроможність сектора.

Джерело: складено автором на основі [33-42]

Додаток Д

Анкета «Оцінка стану інвестиційної привабливості сектору зеленої енергетики України»

Анкета створена з метою збору експертної думки щодо інвестиційної привабливості сектору зеленої енергетики України. Отримані дані допоможуть визначити ключові чинники, виклики та бар'єри, що впливають на залучення інвестицій у галузь, а також окреслити перспективи розвитку відновлюваної енергетики в країні. Ваші відповіді сприятимуть формуванню ефективних стратегій і механізмів стимулювання інвестицій, що сприятимуть сталому розвитку енергетичного сектору України на національному та міжнародному рівнях.

Автор: Щербак Ярослав, студент II курсу ОС «Магістр» освітньої програми «Міжнародна економіка» Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

№	Питання	Варіанти відповіді
1.	Вкажіть установу, яку Ви представляєте	<ul style="list-style-type: none"> • Державна установа «Офіс із залучення і підтримки інвестицій» • Міністерство економіки України • Інше
2.	Як Ви оцінюєте загальний інвестиційний клімат у секторі зеленої енергетики в Україні?	<ul style="list-style-type: none"> • Дуже несприятливий – високі регуляторні, політичні та безпекові ризики, недостатня державна підтримка, складний доступ до фінансування • Переважно несприятливий – деякі можливості є, але бюрократія, податкова система та нестабільність законодавства відлякують інвесторів • Нейтральний – ринок має як переваги, так і недоліки; інвестори готові заходити, але їм потрібні додаткові гарантії • Позитивний – є державна підтримка, зрозумілі правила гри, зацікавленість міжнародних гравців зростає • Дуже сприятливий – стабільне регуляторне середовище, доступ до фінансування, високий рівень інтересу з боку стратегічних інвесторів
3.	Як ви оцінюєте загальний рівень ризиків для інвесторів у секторі зеленої енергетики в Україні?	<ul style="list-style-type: none"> • Дуже високі ризики – високий рівень політичної та економічної нестабільності, непередбачуваність законодавчих змін та слабкий захист прав інвесторів. • Високі ризики – інвестування супроводжується значними бар'єрами, хоча деякі позитивні чинники вже спостерігаються. • Помірні ризики – певні виклики залишаються, але вони добре прогнозовані та можуть бути ефективно управлятися. • Низькі ризики – основні невизначеності контрольовані, інвестори можуть працювати у стабільному середовищі. • Дуже низькі ризики – інвестиційне середовище є надійним, з прозорим регулюванням та високим рівнем захисту прав інвесторів
4.	Які переваги України для інвесторів у цій сфері ви вважаєте ключовими? (оберіть до 3 варіантів)	<ul style="list-style-type: none"> • Високий потенціал відновлюваних джерел енергії: Завдяки оптимальним кліматичним умовам, Україна має значний потенціал для виробництва електроенергії з сонячних, вітрових та інших відновлюваних джерел. • Вигідне географічне розташування: Розташування на перетині основних європейських енергетичних мереж сприяє інтеграції та експорту зеленої енергії на міжнародні ринки. • Державна підтримка (зелений тариф, пільги): Діючі урядові ініціативи, такі як зелений тариф і податкові пільги, знижують інвестиційні ризики та стимулюють розвиток відновлюваної енергетики. • Доступ до природних ресурсів: Велика територія країни забезпечує широкий доступ до земельних і біомасових ресурсів, необхідних для реалізації проектів у сфері зеленої енергетики. • Кваліфікований кадровий потенціал: Наявність висококваліфікованих спеціалістів і науково-дослідних установ створює сприятливе середовище для впровадження інноваційних технологій у галузі енергетики.

		<ul style="list-style-type: none"> • Розвиток інфраструктури та логістики: Постійне вдосконалення енергетичної, транспортної та комунікаційної інфраструктури забезпечує ефективну реалізацію інвестиційних проєктів. • Інтеграція з європейськими ринками: Участь у європейських енергетичних ініціативах відкриває можливості для експорту зеленої енергії та залучення міжнародного партнерства. • Сприятливий інвестиційний клімат: Проведення структурних реформ і покращення бізнес-середовища сприяють створенню стабільних умов для іноземних інвестицій у відновлювану енергетику. • Можливості для інновацій та технологічного розвитку: Активний розвиток досліджень і впровадження нових технологій стимулює інноваційні проєкти та відкриває нові ринки в зеленій енергетиці. • Підтримка міжнародних фінансових інституцій: Співпраця з міжнародними банками та фондами сприяє залученню додаткових фінансових ресурсів для масштабних інвестиційних проєктів у секторі відновлюваної енергетики.
5.	Як Ви оцінюєте поточний стан державних стимулів для інвесторів у секторі зеленої енергетики?	<ul style="list-style-type: none"> • Державна політика забезпечує комплексну підтримку, включаючи податкові пільги, субсидії та гарантії, що стимулюють інвестиції • Запроваджено декілька дієвих програм підтримки, що сприяють залученню інвестицій за умови їх постійності • Стимулювання присутнє, проте воно не відповідає потребам ринку для масового залучення інвесторів • Існують окремі ініціативи, але вони недостатньо масштабні та не охоплюють більшість потенційних проєктів • Відсутні конкретні механізми підтримки, державна політика не сприяє залученню інвестицій
6.	Як ви оцінюєте стабільність законодавства у сфері зеленої енергетики?	1 - зовсім нестабільно, 10 - повністю стабільно
7.	Як Ви оцінюєте вплив війни на інвестиційну привабливість сектору зеленої енергетики?	1 - вплив відсутній, 10 - вплив максимальний
8.	Як Ви оцінюєте доступність фінансування для проєктів у сфері зеленої енергетики?	1 - зовсім недоступно, 10 - повністю доступно
9.	Як Ви оцінюєте стан інфраструктури для інтеграції зеленої енергетики в енергосистему України?	1 - незадовільно, 10 - відмінно

10.	Які з наступних джерел інвестицій, на Вашу думку, є пріоритетними для розвитку сектору зеленої енергетики в Україні? (оберіть до 3 варіантів)	<ul style="list-style-type: none"> • Зелені облігації та спеціалізовані фінансові інструменти, орієнтовані на проєкти з відновлюваних джерел енергії • Міжнародні гранти та програми підтримки від Європейського Союзу та інших міжнародних організацій • Прямі іноземні інвестиції від стратегічних партнерів та транснаціональних компаній • Венчурний капітал та інвестиції з бізнес-інкубаторів, орієнтованих на стартапи в галузі зеленої енергетики • Краудфандингові платформи та альтернативні фінансові інструменти, що залучають кошти від широкого кола інвесторів • Державні фонди та пільгове фінансування від уряду України (включаючи податкові пільги та субсидії) • Банківські кредити та фінансові позики, адаптовані до специфіки зелених проєктів
11.	На Вашу думку, які з наступних конкретних заходів повинні впровадити державні та регуляторні органи в Україні для покращення інвестиційної привабливості сектору зеленої енергетики? (оберіть до 2 варіантів)	<ul style="list-style-type: none"> • Розробка та впровадження оновленого законодавства щодо підтримки цифрової трансформації енергетичного сектору (включаючи нормативи для smart grid та IoT-систем) • Введення системи загальних податкових пільг та субсидій для проєктів з виробництва зеленої водню, енергозберігаючих технологій та зберігання енергії • Запровадження нормативних змін для скорочення адміністративних бар'єрів та оптимізації процесу отримання дозволів для будівництва та експлуатації зелених об'єктів • Реорганізація регуляторного механізму через створення електронних платформ для моніторингу виконання програм та оперативного реагування на виклики ринку • Запровадження регуляторних пілотних проєктів із застосуванням blockchain-технологій для прозорості розподілу енергії • Співпраця з міжнародними організаціями для гармонізації українських стандартів з європейськими та забезпечення доступу до міжнародних грантів • Розробка спеціальних механізмів підтримки інвестицій у технології зберігання енергії та оптимізації навантаження мереж шляхом внесення відповідних змін до нормативної бази
12.	На Вашу думку, які з наступних конкретних заходів повинні впровадити компанії на ринку зеленої енергетики в Україні для підвищення інвестиційної привабливості сектору зеленої енергетики? (оберіть до 2 варіантів)	<ul style="list-style-type: none"> • Інтеграція технологій smart grid та IoT для моніторингу навантаження, прогнозування попиту та оптимізації розподілу енергії • Розробка та впровадження гібридних рішень, що поєднують ВДЕ з системами зберігання енергії (акумуляторними установками нового покоління) • Впровадження систем на основі штучного інтелекту для аналізу даних мережі та зменшення енергетичних втрат • Створення партнерських програм із місцевими виробниками розподілених енергетичних ресурсів (наприклад, мікро- та міні-генерація)

		<ul style="list-style-type: none"> • Розробка нових тарифних моделей та схем фінансування, що стимулюють впровадження інноваційних технологій у розподільчій мережі • Впровадження цифрових платформ для моніторингу ефективності та прозорості операцій у реальному часі
13.	На Вашу думку, які з наступних конкретних заходів повинні впровадити фінансові установи та українські інвестори для стимулювання інвестицій у секторі зеленої енергетики в Україні? (оберіть до 2 варіантів)	<ul style="list-style-type: none"> • Розробка спеціалізованих зелених облігацій (green bonds) з врахуванням особливостей українського ринку та міжнародних стандартів • Створення платформ для оцінки ризиків із застосуванням Big Data та AI для аналізу потенціалу зелених проєктів • Надання пільгового кредитування для впровадження проєктів з відновлюваних джерел енергії, енергозберігаючих технологій та систем зберігання енергії • Розробка фінансових інструментів, таких як енергетичний performance contracting, що дозволяють інвесторам отримувати гарантії економії • Формування партнерських програм з міжнародними фондами та банками для забезпечення додаткових фінансових ресурсів • Впровадження мікрофінансових програм для підтримки інноваційних стартапів у галузі зеленої енергетики
14.	На Вашу думку, які з наступних конкретних заходів повинні здійснити технологічні компанії та стартапи в Україні для сприяння інвестиційній привабливості сектору зеленої енергетики? (оберіть до 2 варіантів)	<ul style="list-style-type: none"> • Розробка та впровадження інноваційних рішень для зберігання енергії (сучасні акумуляторні системи, системи на базі літєвих/солід-стан технологій) • Використання blockchain-технологій для створення прозорих платформ торгівлі електроенергією та управління розподіленими ресурсами • Розробка IoT-пристроїв для моніторингу продуктивності сонячних та вітрових електростанцій з реальним часом • Пілотне впровадження цифрових рішень для управління попитом, оптимізації енергоспоживання та прогнозування виробництва • Розробка програмного забезпечення для аналізу великих даних з мережевих систем з метою підвищення ефективності роботи енергетичних систем • Співпраця з інкубаторами, науковими центрами та технологічними парками для прискорення комерціалізації інновацій
15.	На Вашу думку, які країни/регіони є найкращими прикладами залучення інвестицій у сектор зеленої енергетики? (оберіть до 3 варіантів)	<ul style="list-style-type: none"> • Green Certificates – система торгованих сертифікатів для підтримки виробників ВДЕ (ЄС) • Конкуrentні тендери на проєкти ВДЕ – аукціони для розподілу державної підтримки між найбільш ефективними проєктами (ЄС) • Стратегія «Чиста енергетична база» – розвиток спеціальних регіонів із високою концентрацією ВДЕ (Китай)

		<ul style="list-style-type: none"> • Програма «Цілий округ розподіленої сонячної енергетики» – підтримка будівництва сонячних станцій у межах адміністративних округів (Китай) • Субсидії на сонячні панелі для муніципальних будівель – фінансова підтримка встановлення сонячних систем на державних об'єктах (Латинська Америка) • Investment Tax Credit (ITC) – податковий кредит на інвестиції у ВДЕ (США) • Production Tax Credit (PTC) – податкова знижка на вироблену електроенергію з ВДЕ (США) • Clean Renewable Energy Bonds (CREBs) – облигації для муніципалітетів для фінансування ВДЕ (США) • Re-Powering America's Land – програма розвитку ВДЕ на забруднених та занедбаних територіях (США) • Інше
16.	Які державні стимули Ви вважаєте найбільш ефективними для покращення інвестиційного клімату? (оберіть до 2 варіантів)	<ul style="list-style-type: none"> • «Зелений» тариф для виробників електроенергії з ВДЕ • Стимулюючий тариф на теплову енергію з ВДЕ • Податкові пільги при ввезенні устаткування, яке працює на ВДЕ • Механізм ринкової премії для виробників електроенергії з ВДЕ (feed-in premium) • «Інвестиційні няні» • Інше
17.	Які заходи Ви вважаєте варто запровадити для залучення інвесторів? (оберіть до 2 варіантів)	<ul style="list-style-type: none"> • Надання державних гарантій тарифів • Компенсація валютних ризиків • Державно-приватне партнерство • Спрощення земельного законодавства • Запровадження контрактів на різницю (CfD) • Інше
18.	Чи вважаєте Ви, що реалізація Національного плану з енергетики та клімату України на період до 2030 року (НПЕК) позитивно вплине на інвестиційну привабливість сектору зеленої енергетики в Україні?	<ul style="list-style-type: none"> • Так, безумовно – виконання плану створить стабільне регуляторне середовище та додаткові стимули для інвесторів. • Так, але лише за умови подальшої підтримки держави та удосконалення супутніх програм. • Важко сказати – вплив залежатиме від зовнішніх економічних та політичних чинників. • Ні, вплив буде мінімальним – існуючі проблеми ринку залишаться незмінними. • Ні, не вплине – план не вирішить основних структурних проблем сектора.
19.	Які з наступних аспектів виконання НПЕК, на Вашу думку, можуть найбільше сприяти підвищенню інвестиційної	<ul style="list-style-type: none"> • Система аукціонів з розподілу квоти підтримки для ВДЕ • Гарантії походження електроенергії з ВДЕ • Спрощення дозвільних процедур для проєктів з ВДЕ • Заходи стимулювання передбачені у вигляді підтримки ОМС і підприємств сфери теплопостачання шляхом часткового відшкодування вартості заходів, передбачених актуальною схемою

	привабливості сектору зеленої енергетики в Україні?	
20.	Як Ви оцінюєте потенційний вплив реалізації НПЕК на розвиток технологічних інновацій у секторі зеленої енергетики?	<ul style="list-style-type: none"> • Суттєво сприятливий – план сприятиме впровадженню інноваційних технологій та підвищенню ефективності виробництва. • Помірно сприятливий – деякі позитивні зміни можливі, але вплив буде обмеженим через існуючі технічні та організаційні бар'єри. • Не матиме значного впливу – технологічний розвиток буде зумовлений переважно ринковими умовами та приватними ініціативами. • Негативний – додаткові регуляторні вимоги можуть уповільнити впровадження нових технологій. • Не маю чіткої позиції – вплив невизначений через комплексність чинників.
21.	Які основні проблеми імплементації норм закону «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» Ви спостерігаєте? (оберіть до 2 варіантів)	<ul style="list-style-type: none"> • Імплементація норм закону відбувається без значних проблем завдяки чітко структурованій системі контролю та координації між органами влади • Основні проблеми з імплементацією виникають через невідповідність між законодавчими нормами та потребами ринку, що потребує коригування регуляторної бази • Проблеми імплементації зумовлені недостатньою координацією між державними структурами, що ускладнює ефективну підтримку інвестиційних проєктів • Значні труднощі в імплементації пов'язані з бюрократичними перепонами та низькою прозорістю процесів, що створює бар'єри для інвесторів • Імплементація норм закону стикається з критичними проблемами, оскільки існують структурні та організаційні недоліки, що негативно впливають на залучення значних інвестицій • Інше
22.	Як Ви оцінюєте процес підписання та виконання спеціальних інвестиційних договорів у секторі зеленої енергетики?	<ul style="list-style-type: none"> • Процес підписання та виконання інвестиційних договорів є надзвичайно прозорим та ефективним, що сприяє стабільному залученню інвестицій • Процес є ефективним, проте деякі етапи потребують оптимізації для скорочення строків узгодження та підвищення оперативності • Процес має середню ефективність, оскільки забезпечує базову правову підтримку, але супроводжується затримками через бюрократичні перепони • Процес підписання та виконання договорів є малоефективним через складність процедур та відсутність чітких регулятивних механізмів • Загалом, процес є дуже проблематичним, що суттєво ускладнює роботу інвесторів у секторі зеленої енергетики
23.	Які досягнення в діяльності «UkraineInvest» Ви вважаєте	<ul style="list-style-type: none"> • Найважливішим досягненням є формування стабільного іміджу агенції як надійного партнера для інвесторів

	найважливішими? (оберіть до 2 варіантів)	<ul style="list-style-type: none"> • Важливим здобутком є розширення спектру послуг із супроводу інвесторів • Ключовим досягненням є створення ефективних механізмів взаємодії між державними структурами та приватним сектором • Найзначущішим є впровадження інноваційних підходів у супроводі інвестицій, що суттєво підвищило довіру ринку • Успішна адаптація організації до змін ринкових умов, що забезпечило стабільне зростання інвестиційного потенціалу
24.	На Вашу думку, як трансформувалася діяльність «UkraineInvest» для адаптації в умовах війни? (оберіть до 2 варіантів)	<ul style="list-style-type: none"> • Діяльність зазнала суттєвих змін, спрямованих на оперативну адаптацію до нових викликів та безперервну підтримку інвесторів • Діяльність швидко трансформувалась за рахунок впровадження цифрових інструментів та сучасних комунікаційних платформ • Агенція переорієнтувала свої послуги, зосередившись на вирішенні кризових завдань та підтримці стратегічних ініціатив в умовах війни • Трансформація діяльності відзначається активним впровадженням гнучких методів управління • Адаптація проявляється у створенні нових партнерств та реорганізації внутрішніх процесів для забезпечення стабільного розвитку в умовах війни • Інше
25.	На Вашу думку, які перспективи вдосконалення роботи «UkraineInvest» наявні в сучасних умовах?	Відкрите питання

Джерело: складено автором самостійно

Додаток Е

Дані для розрахунків економічної ефективності

Показник	Базовий сценарій		Оптимістичний сценарій		Песимістичний сценарій	
	Формула / Коментар	Значення	Формула / Коментар	Значення	Формула / Коментар	Значення
Генерація, МВт·год	$250 \times 8760 \times 0,30$	657 000	$250 \times 8760 \times 0,35$	766 500	$250 \times 8760 \times 0,25$	547 500
PPA (90 % генерації)	$(657\,000 \times 0,90) \times 95 \text{ €/МВт}\cdot\text{год} / 1\,000\,000$	56,17 млн €	$(766\,500 \times 0,90) \times 109,25 \text{ €/МВт}\cdot\text{год} / 1\,000\,000$	75,34 млн €	$(547\,500 \times 0,90) \times 85,5 \text{ €/МВт}\cdot\text{год} / 1\,000\,000$	42,14 млн €

Спотовий ринок (10 % генерації)	$(657\,000 \times 0,10) \times 80 \text{ €/МВт}\cdot\text{год} / 1\,000\,000$	5,26 млн €	$(766\,500 \times 0,10) \times 80 \text{ €/МВт}\cdot\text{год} / 1\,000\,000$	6,13 млн €	$(547\,500 \times 0,10) \times 80 \text{ €/МВт}\cdot\text{год} / 1\,000\,000$	4,38 млн €
Загальний дохід, млн €	PPA + Спотовий ринок	61,43 млн €	PPA + Спотовий ринок	81,47 млн €	PPA + Спотовий ринок	46,52 млн €
ОРЕХ – Технічне обслуговування	$9 \times 0,40$	3,60 млн €	$8,1 \times 0,40$	3,24 млн €	$10,8 \times 0,40$	4,32 млн €
ОРЕХ – Страхування	$9 \times 0,10$	0,90 млн €	$8,1 \times 0,10$	0,81 млн €	$10,8 \times 0,10$	1,08 млн €
ОРЕХ – Оренда землі	$9 \times 0,10$	0,90 млн €	$8,1 \times 0,10$	0,81 млн €	$10,8 \times 0,10$	1,08 млн €
ОРЕХ – Персонал	$9 \times 0,20$	1,80 млн €	$8,1 \times 0,20$	1,62 млн €	$10,8 \times 0,20$	2,16 млн €
ОРЕХ – Адміністративні витрати	$9 \times 0,10$	0,90 млн €	$8,1 \times 0,10$	0,81 млн €	$10,8 \times 0,10$	1,08 млн €
ОРЕХ – Інші витрати	$9 \times 0,10$	0,90 млн €	$8,1 \times 0,10$	0,81 млн €	$10,8 \times 0,10$	1,08 млн €
Всього ОРЕХ, млн €		9,00 млн €		8,10 млн €		10,80 млн €
ЕВІТДА, млн €	Доходи – ОРЕХ	52,43 млн €	Доходи – ОРЕХ	73,37 млн €	Доходи – ОРЕХ	35,72 млн €
Відсотки за кредитом	$90 \text{ млн €} \times 3 \%$	2,70 млн €	$90 \text{ млн €} \times 3 \%$	2,70 млн €	$90 \text{ млн €} \times 3 \%$	2,70 млн €
Погашення основної суми боргу	$90 \text{ млн €} / 20 \text{ років}$	4,50 млн €	$90 \text{ млн €} / 20 \text{ років}$	4,50 млн €	$90 \text{ млн €} / 20 \text{ років}$	4,50 млн €
Обслуговування боргу, млн €	Відсотки + Погашення основної суми	7,20 млн €	Відсотки + Погашення основної суми	7,20 млн €	Відсотки + Погашення основної суми	7,20 млн €
Чистий грошовий потік, млн €	ЕВІТДА – Обслуговування боргу	45,23 млн €	ЕВІТДА – Обслуговування боргу	66,17 млн €	ЕВІТДА – Обслуговування боргу	28,52 млн €